PARTNERSTWO BORÓW NIEMODLIŃSKICH

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU BORÓW NIEMODLIŃSKICH do roku 2023

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa Inwestująca w Obszary Wiejskie.
Strategia opracowana w ramach działania
„Wsparcie przygotowawcze dla rozwoju lokalnego
w ramach inicjatywy LEADER”

Niemodlin, 2015
(aktualizacja, luty 2019)

Spis treści:

I. Charakterystyka LGD – str. 3
1. Nazwa LGD
2. Zwięzły opis obszaru
3. Mapa obszaru objętego LSR
4. Opis procesu tworzenia Partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenie grupy
5. Reprezentatywność Lokalnej Grupy Działania
6. Opis składu organu decyzyjnego
7. Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym
8. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD

II. Partycypacyjny charakter LSR – str. 8
1. Opis partycypacyjnych metod tworzenia LSR
2. Podstawowe informacje dotyczące przeprowadzonych konsultacji LSR ze społecznością lokalną
3. Wykorzystanie metod partycypacyjnych na etapie wdrażania LSR

III. Diagnoza- opis obszaru i ludności – str. 11
1. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości obszaru objętego LSR
2. Opis rynku pracy
3. Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie wraz ze wskazaniem potencjału dla rozwoju turystyki w Borach Niemodlińskich
4. Określenie grup szczególnie istotnych dla tworzenia i rozwoju miejsc pracy
5. Spójność obszaru LSR
6. Problemy społeczne obszaru Borów Niemodlińskich
7. Przedstawienie działalności sektora społecznego

IV. Analiza SWOT- str. 26

V. Cele i wskaźniki- str. 32
1. Hierarchiczne drzewo celów i przedsięwzięć LSR
2. Cel ogólny
3. Cele szczegółowe
4. Przedsięwzięcia
5. Powiązanie celów i przedsięwzięć ze wskaźnikami realizacji
6. Sposób pomiaru wskaźników realizacji LSR

VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru- str. 49
1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych
2. Kryteria oceny operacji
3. Sposób ustalania i zmiany kryteriów wyboru operacji
4. Innowacyjność
5. Rodzaje przewidzianych do wsparcia operacji
6. Zakres wsparcia

VII. Plan działania – str. 51

VIII. Budżet- str. 52

IX. Plan komunikacji- str. 52

X. Zintegrowanie- str. 53
1. Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi
2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej

XI. Monitoring i ewaluacja- str. 57

XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko- str. 58

Załączniki - str. 58

I. Charakterystyka LGD

1. Nazwa LGD

Nazwa LGD	Partnerstwo Borów Niemodlińskich
Forma prawna	Lokalna Grupa Działania- Stowarzyszenie, działające w myśl ustaw: - Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, - Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2001 r., Nr 79, poz. 855 z późn. zm.), - Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z 24 kwietnia 2003 r. (z późn. zm.)
Dane rejestrowe	Krajowy Rejestr Sądowy: 0000252107 z dn.17.03.2006 r., NIP: 991-03-92-817 REGON: 160071125,
Siedziba LGD	Rynek 52, 49-100 Niemodlin, powiat opolski, województwo opolskie

Tab. 1 Nazwa i forma prawna LGD

2. Zwięzły opis obszaru w szczególności zawierający liczbę i nazwy gmin, ich powierzchnię i liczbę mieszkańców

Obszar Partnerstwa Borów Niemodlińskich to **8 gmin** województwa opolskiego, przynależących administracyjnie do 4 powiatów: nyskiego, opolskiego, prudnickiego i krapkowickiego. Gminy sąsiadują ze sobą bezpośrednio i tworzą obszar położony w środkowo-południowej części Opolszczyzny, w sąsiedztwie miasta Opole.

L.P.	Nazwa gminy	Powiat	Typ gminy	Pow. [km]	Liczba ludności (kon. 2013 r.)	Liczba sołectw	Identyfikator jednostki podziału terytorialnego kraju
1	Dąbrowa (D)	opolski	wiejska	131	9597	15	160902
2	Komprachcice (K)	opolski	wiejska	56	11092	9	160904
3	Łambinowice (Ł)	nyski	wiejska	124	7775	13	160704
4	Niemodlin (N)	opolski	miejsko-wiejska	183	13480	27	160907
5	Prószków (P)	opolski	miejsko-wiejska	121	9818	14	160910
6	Strzeleczki (S)	krapkowicki	wiejska	118	7508	13	160503
7	Tułowice (T)	opolski	wiejska	81	5245	6	160912
8	Biała (B)	prudnicki	miejsko-wiejska	196	10827	29	161001
			SUMA	**1010**	**75342**	**126**	-

Tab. 2 Wykaz gmin PBN wraz z powierzchnią i liczbą sołectw (dane wg. urzędów gmin 2015)

3. Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wykazująca spójność przestrzenną obszaru objętego LSR

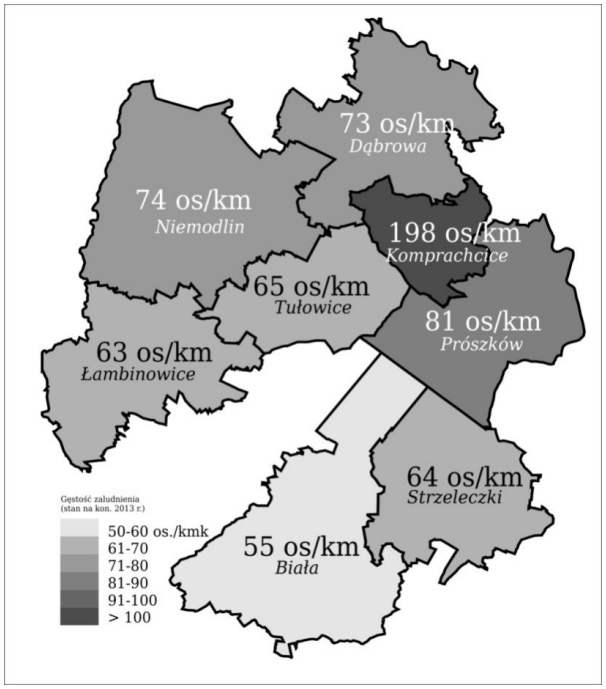

Rysunek 1 Gminy Partnerstwa Borów Niemodlińskich wraz z gęstością zaludnienia (Bank Danych Lokalnych GUS, 2013r.)

4. Opis procesu tworzenia Partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenia grupy

Geneza powstania Partnerstwa Borów Niemodlińskich sięga roku 2003, kiedy to 30 czerwca Rada Gminy Prószków podjęła uchwałę w sprawie utworzenia stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego "Zielone Gminy" (IX/69/2003). W skład "Zielonych Gmin" weszły gminy: Niemodlin, Komprachcice, Łambinowice, Tułowice oraz powiat opolski. Kolejnym etapem budowania Partnerstwa było przystąpienie gminy Prószków wraz z samorządami Komprachcic, Łambinowic, Niemodlina, Tułowic i Strzeleczek do pilotażowego programu Leader + w latach 2004-2006. W toku realizacji programu zostało uprawomocnione Partnerstwo Borów Niemodlińskich, które 17 marca 2006 r. zostało zarejestrowane w KRS jako stowarzyszenie. Projekt finansowany był przez Sekcję Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich", w ramach działania 2.7 Pilotażowego Programu Leader+ w kwocie 150 000 PLN.

W latach 2007-2013 (+2) Partnerstwo Borów Niemodlińskich, jako stowarzyszenie działające na terenie 7 gmin(pod koniec 2006 do Partnerstwa przystąpiła gmina Dąbrowa) podjęło się realizacji programu Leader w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. W tym celu Stowarzyszenie przystąpiło do konkursu na wybór Lokalnej Grupy Działania do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju i w jego wyniku podpisało umowę o warunkach i sposobie realizacji LSR z Samorządem Województwa Opolskiego. Umowa opiewała na kwotę 9 765 483 zł, w ramach których możliwe było dofinansowanie 126 projektów konkursowych dla beneficjentów działań Odnowa i Rozwój Wsi, Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, i tzw. małych projektów, 2 projektów współpracy regionalnej z innymi lokalnymi grupami działania oraz działań aktywizacyjnych w ramach odrębnych umów na realizację działań PROW 2007-2013.

Realizacja konkursów w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju na obszarze 7 gmin umożliwiła utworzenie nowych miejsc pracy, doposażenie w nowy sprzęt i urządzenia podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, zabezpieczenie i udostępnienie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego obszaru Borów, rozpowszechnianie wiedzy o lokalnych zasobach i sposobach ich zagospodarowania, poprawę przestrzeni publicznej przez zagospodarowanie centrów wsi, budowę placów zabaw, integrację mieszkańców

w ramach organizacji imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, wzmocnienie potencjału organizacji społecznych przez organizację szkoleń i spotkań tematycznych.

Realizacja projektów współpracy przyczyniła się do promocji walorów turystycznych Borów Niemodlińskich oraz umożliwiła czynną ochronę gatunków roślin i zwierząt, co przełożyło się na przystąpienie rolników do programów rolno środowiskowych do roku 2020. Dodatkowo wzmocniła kompetencje pracowników LGD.

W od roku 2013 Partnerstwo Borów Niemodlińskich realizuje dodatkowo program Działaj Lokalnie dzięki temu, że w ramach konkursu ogłaszanego przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności i Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce uzyskało status Ośrodka Działaj Lokalnie. Pozwala to na coroczne ogłaszanie konkursów na małe granty do 6 tys. zł dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych w Borach Niemodlińskich. Dotychczas Partnerstwo dofinansowało 26 projektów na łączną kwotę ponad 150 tys. zł. W okresie 2015-2022 LGD obejmuje już 8 gmin Borów Niemodlińskich (w roku 2015 przystąpiła gmina Biała) i będzie kontynuować wspieranie rozwoju gospodarczego, przestrzennego i społecznego gmin połączonych Borami Niemodlińskimi. Głównym sposobem podejmowania wsparcia jest przystąpienie we współpracy z lokalną społecznością do opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju przewidzianej do finansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020. Niewielki stopień wykorzystania w ramach LSR 2008-2014 środków UE na małą i średnią przedsiębiorczość (liczba tworzonych miejsc pracy to niespełna 50% realizacji założonych wskaźników) pokazują, że szczególną uwagę należy poświęcić wzmocnieniu działań służących tworzeniu i utrzymaniu lokalnych miejsc pracy, jak również włączaniu osób reprezentujących sektor gospodarczy w podejmowanie decyzji i tworzenie dokumentów.

Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2016 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta oraz zmiany nazwy gminy obszar objęty LSR zmniejszył się o 26 km2, ponad 6500 mieszkańców zamieszkujących 5 sołectw – do miasta wojewódzkiego Opola zostały przyłączone : Wrzoski, Sławice (gm. Dąbrowa), Chmielowice, Żerkowice (gm. Komprachcice) i Winów (gm. Prószków) .

5. Reprezentatywność Lokalnej Grupy Działania

Na koniec 2015 r. Partnerstwo Borów Niemodlińskich składa się ze 102 członków, którzy reprezentują 3 sektory:

- społeczny 63 członków, 62% całego składu członków, z czego 44 członków to osoby prawne: stowarzyszenia, fundacje, parafie, a 19 osoby fizyczne (mieszkańcy- 18% składu),
- biznesowy 23 członków, 22% składu, z czego 21 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, a 2 członków to osoby prawne (spółki z o.o.),
- publiczny 16 członków, 16% składu (JST, jednostki kultury, dla których organizatorem jest JST).

Spośród wszystkich członków Partnerstwa reprezentantów 20 członków (20%) stanowią kobiety. 3 podmioty reprezentują narodową mniejszość niemiecką.

6. Opis składu organu decyzyjnego wskazujący, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji.

Do wyboru operacji współfinansowanych ze środków UE Partnerstwo posiada 9 osobową Radę Decyzyjną wybieraną przez Walne Zebranie Członków spośród jego uczestników na 4 letnią kadencję. Zapisy statutu LGD gwarantują, iż co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru operacji pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi, a żadna z grup interesów nie posiada więcej niż 49% praw głosu. W ramach przestrzegania powyższego zapisu przed każdym wyborem operacji do dofinansowania będzie sporządzana lista reprezentatywności sektorowej oraz przynależności do grup interesów każdego członka Rady.

Na koniec 2015 r. Rada Decyzyjna składa się z 2 przedstawicieli sektora publicznego (dyrektorzy ośrodków kultury), 2 przedstawicieli sektora biznesowego (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą), 4 przedstawicieli sektora społecznego (3 reprezentantów stowarzyszeń odnowy wsi, 1 stowarzyszenia sportowego) oraz 1 reprezentanta mieszkańców, a jej 4 -letnia kadencja upływa w październiku 2016 r.

7. Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym bez powielania informacji

zawartych w statucie i innych dokumentach wewnętrznych

W Partnerstwie Borów Niemodlińskich decyzje na wszystkich etapach i we wszystkich organach podejmowane są zwykłą większością głosów przy obecności, co najmniej połowy uprawnionych do głosowania.

W przypadku Zarządu decyzje podejmowane są dodatkowo przy obecności co najmniej połowy członków Zarządu. W przypadku równej liczby głosów głos decydujący należy do prezesa, a w przypadku jego nieobecności zastępcy prezesa.

W Radzie Decyzyjnej decyzje podejmowane są przy obecności co najmniej połowy członków Rady. Każdorazowo przy podejmowaniu decyzji w sprawie oceny i wyboru operacji sprawdzane jest przestrzeganie zasady braku dominacji którejkolwiek z grup interesów.
W komisji Rewizyjnej do podjęcia decyzji wymagane jest współdziałanie co najmniej dwóch z trzech członków komisji.

W przypadku Walnego Zebrania Członków, jeśli w I terminie zebrania nie uczestniczy przynajmniej połowa członków, decyzje podejmowane są w II terminie (wyznaczonym w zawiadomieniu nie wcześniej niż 15 minut przed upływem I terminu) zwykłą większością głosów członków obecnych.

W Zarządzie, Radzie Decyzyjnej oraz Komisji Rewizyjnej głosować mogą wyłącznie osoby wybrane do tych organów (z imienia i nazwiska) - osobista reprezentacja.

Na Walnym Zebraniu Członków w procesie głosowania może uczestniczyć upoważniony pisemnie reprezentant członka.

8. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD z podaniem sposobu ich uchwalania i aktualizacji oraz opisem głównych kwestii, które są w nich zawarte.

Dokumenty regulujące funkcjonowanie Partnerstwa mają komunikować tożsamość organizacji i jej cele strategiczne z podmiotami, do których kieruje swoje działania – mieszkańcami obszaru, potencjalnymi beneficjentami i członkami organizacji. Mają przedstawiać czym Partnerstwo Borów Niemodlińskich się zajmuje, jakie ma zamierzenia i w czym jest lepsze od innych podobnych organizacji. Dlatego też zapisy w nich zawarte odzwierciedlają misję Partnerstwa, sporządzoną wg modelu Ashrigde[1]. Misja ta stanowi deklaratywną wizytówkę, której podporządkowane mają być działania strategiczne – opracowanie planów, wyznaczanie celów, zadań i tworzenie dokumentów regulujących działalność organizacji.

Dokumenty w LGD odnoszą się następujących elementów:
1. CEL czyli nadrzędna aspiracja organizacji. Udziela odpowiedzi na pytanie, po co Partnerstwo Borów Niemodlińskich istnieje, co chce osiągnąć, co zrobić?
Odpowiedzi na te pytania znajdują się w statucie organizacji, który określa cele działania, którymi są m.in. zagospodarowanie, ochrona i promocja przyrody i kultury Borów Niemodlińskich w celu zwiększenia dochodów mieszkańców w gminach połączonych Borów Niemodlińskich, poprawa jakości miejsca zamieszkania (otoczenia), wzmacnianie relacji między mieszkańcami, podnoszenie ich wiedzy na temat miejsca zamieszkania oraz kompetencji zawodowych i społecznych, współpraca i realizowanie projektów scalających Bory Niemodlińskie i budujących ich markę.
2. WARTOŚCI leżące u podstaw kultury organizacyjnej, które odzwierciedlają zasady i przekonania zespołu odpowiedzialnego za realizację celów organizacji, motywują do działania i dostarczają wewnętrznej satysfakcji z podejmowanych działań. Wartości te nie tylko obowiązują wewnątrz organizacji ale są również wymagane od osób i podmiotów z nią współpracujących.
Wartości Partnerstwa: szacunek do wartości przyrodniczych i kulturowych i innych ludzi, partnerstwo, współpraca, zaangażowanie, otwartość, rzetelność, autentyczność, uczciwość, równość, znajdują odzwierciedlenie w zapisach dotyczących procesu naboru pracowników i regulaminów biura, regulaminie Rady Decyzyjnej czy regulaminach dotyczących wyboru dostawców i wykonawców zadań.
3. STANDARDY ZACHOWAŃ czyli polityka wewnętrzna, regulaminy i zasady zachowania, które pozwalają ludziom w organizacji działać w sposób w jaki chcą i powinni działać zgodnie z wyznawanymi wartościami. Standardy znajdują odzwierciedlenie w elementach systemu działania Partnerstwa, m.in.

[1] PROMENGO– kurs dla managerów organizacji pozarządowych, praca zaliczeniowa „GPS dla organizacji pozarządowych”, J. Wójciak, Warszawa 2015

dofinansowanie i realizowanie projektów skupionych wokół lokalnych zasobów: przyrody i kultury, angażujących ludzi we współpracę przy ich planowaniu i realizacji, wzmacniających wzajemny szacunek i zwiększających wiedzę o sobie nawzajem, angażowanie do pracy w biurze, radzie decyzyjnej i zarządzie ludzi mieszkających na obszarze Borów Niemodlińskich i posiadających wiedzę o ich zasobach, w tym osoby zaangażowane społecznie lub gospodarczo w działalność w Borach, przyjmowanie darowizn i grantów od organizacji i instytucji, które przejrzyście informują o własnych działaniach oraz których cele są zbieżne z celami PBN, podawanie do publicznej wiadomości na stronie internetowej opracowanych dokumentów oraz regulaminów i sprawozdań z działalności, zapewnianie równego dostępu do informacji wszystkim zainteresowanym, stosowanie jasnego i przyjaznego zwykłemu czytelnikowi przekazu oraz konsultowanie kluczowych decyzji wiązanych z kierunkami działań i planowanymi projektami z mieszkańcami obszaru, członkami i kluczowymi partnerami.
4. STRATEGIA, która określa czym Stowarzyszenie się zajmuje się zajmuje m.in. w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, i która została opracowana przy udziale lokalnej społeczności[2]. Mieszkańcy zdecydowali, iż opierać się ona będzie na : wspieraniu przedsiębiorczości wykorzystującej lokalne zasoby do uzyskiwania dochodów oraz wspieranie mobilności zawodowej osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi, rozwoju turystyki na bazie lokalnych zasobów, ochronie i promocji zabytków i przyrody, zwiększanie wiedzy o nich , integracji gmin i ich mieszkańców, zwiększaniu zaangażowania mieszkańców w kształtowanie obszaru, udzielaniu wsparcia finansowego na realizację projektów związanych z powyższym, doradztwo i rzecznictwo w powyższym zakresie.
Określenie, podsumowanie i wprowadzenie zapisów odzwierciedlających powyższe elementy do dokumentów wewnętrznych LGD zwiększa szansę na ich przejrzystość i lepsze zrozumienie przez osoby, które będą miały z nimi styczność. Wykaz dokumentów zawiera tabela poniżej.

L.P.	Nazwa dokumentu	Sposób uchwalania i zmiany	Zawartość
1	Statut	Walne Zebranie Członków, przy obecności co najmniej połowy członków przy zwykłej większości głosów w I terminie lub przy zwykłej większości głosów obecnych w II terminie Walnego Zebrania Członków	*Podstawa prawna funkcjonowania, zasady działania, sposób powoływania i odwoływania członków, opis organów i ich kompetencje, informacje o sposobie tworzenia majątku i rozwiązania stowarzyszenia*
2	Regulamin obrad Walnego Zebrania Członków	Walne Zebranie Członków, przy obecności co najmniej połowy członków przy zwykłej większości głosów w I terminie lub przy zwykłej większości głosów obecnych w II terminie Walnego Zebrania Członków	*Postanowienia ogólne, sposób organizacji i prowadzenia Walnego Zebrania, wytyczne co do przeprowadzenia głosowań, informacje o osobach uprawnionych do głosowania, informacje o sposobie podpisywania dokumentów z Walnych Zebrań*
3	Regulamin organizacyjny Zarządu	Zarząd większością głosów, przy obecności co najmniej połowy składu Zarządu	*Postanowienia ogólne, zadania zarządu, organizacja pracy Zarządu*
4	Regulamin organizacyjny Rady Decyzyjnej	Zarząd - za wyjątkiem kryteriów lokalnych i ilości członków Rady - te kwestie pozostają w gestii Walnego Zebrania Członków.	*Postanowienia ogólne, informacja o sposobie powoływania członków Rady, sposób organizacji posiedzeń Rady, sposób wyboru operacji do dofinansowania, informacja o rozpatrywaniu odwołań, sposób prowadzenia dokumentacji, wzory dokumentów stosowanych w procesie oceny operacji*
5	Regulamin organizacyjny biura	Zarząd większością głosów, przy obecności co najmniej połowy składu Zarządu	*Postanowienia ogólne, zadania biura i poszczególnych pracowników, wymagania dla kandydatów na pracowników, schemat organizacyjny, regulamin naboru na wolne stanowiska pracy, instrukcja obiegu dokumentów, jednolity rzeczowy wykaz akt*
6	Lokalna Strategia Rozwoju	Zarząd- za wyjątkiem kryteriów lokalnych i ilości członków Rady- te kwestie pozostają	*Opis obszaru, analiza SWOT, cele, wskaźniki, plan działania służący osiąganiu celów i realizacji wskaźników, budżet, plan komunikacji, powiązany z*

[2] Strategia opracowana w ramach działania 19.1 PROW 2014-2020, Wsparcie przygotowawcze.

		w gestii Walnego Zebrania Członków	*finansowaniem działań z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.*

Tab. 3 Wykaz dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD

II. Partycypacyjny charakter LSR

1. Opis partycypacyjnych metod tworzenia LSR i jej realizacji, ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR.

Lokalna Strategia Rozwoju została opracowana z udziałem społeczności lokalnej, która została włączona w jej przygotowanie na etapie formułowania diagnozy, analizy SWOT, konsultacji planowanych celów i przedsięwzięć, kryteriów oceny operacji oraz planu działania. Do informowania o procesie budowania strategii i zapraszania do włączenia się w niego wykorzystano środki przekazu, które cieszą się największą skutecznością w docieraniu z informacjami do mieszkańców[3],tj. rozmowy bezpośrednie w biurze, lokalną prasę, spotkania konsultacyjne i spotkania grupy roboczej oraz stronę internetową i profil społecznościowy Partnerstwa. W miesiącach październik-listopad 2015 roku 7 osobowy Zarząd PBN spotykał się w systemie cotygodniowym w celu omówienia wyników konsultacji społecznych, uwag i wniosków, jakie wpłynęły do biura oraz zostały przedstawione na spotkaniach .
Efekty ich wykorzystania przedstaw tabela poniżej.

L.P.	Użyte narzędzie	Opis narzędzia partycypacji	Wykorzystanie na etapie prac nad opracowywaniem LSR				
			Diagnoza	Analiza SWOT	Sposób wyboru i ocena operacji oraz kryteria wyboru	Cele i wskaźniki	Plan działania
1	- ankietowe badanie online dla mieszkańców obszaru [4]	W ankiecie wzięło udział 107 osób ze wszystkich gmin PBN. W ramach ankiety zadano 10 pytań. Ankieta upowszechniona była na stronie Partnerstwa oraz stronach internetowych wszystkich gmin w terminie lipiec-sierpień 2015 r.	- Wskazano atuty i słabości obszaru BN, wykorzystane bezpośrednio do zbiorczej analizy SWOT		Uzyskano informacje o: - grupach wymagających wsparcia (dane wykorzystane do określenia grup kluczowych),	Uzyskano informacje o: - oczekiwanych kierunkach działania LGD, użyte do określenia celów. - wskazanie sposobu wsparcia przedsiębiorczości- dla branż kluczowych BN (wykorzystane do - określenia przedsięwzięcia Przedsiębiorczość),	-

[3] Raport "Badanie rozpoznawalności i ocena działalności Partnerstwa Borów Niemodlińskich", 2013, Socjoskop, z którego wynika, iż najwięcej osób o działaniach LGD dowiaduje się z kontaktów bezpośrednich 66%, lokalnej prasy-47%, spotkań i szkoleń 22% oraz Internetu 21% odpowiedzi

[4] Raport końcowy pt. „Raport z ankietowego badania online do nowej Lokalnej Strategii Rozwoju Borów Niemodlińskich do roku 2020", Niemodlin 2015)

2	- praca Grupy Roboczej ds. LSR 2020	Grupa robocza składająca się z 20 osób, której zadaniem było wypracowanie materiału wyjściowego do diagnozy i SWOTu a następnie analiza uwag z cyklu spotkań z mieszkańcami. W ramach pracy grupy: - ustalono podstawowe atuty i słabości obszaru (SWOT) - wprowadzono nowe Przedsięwzięcie do LSR- Pokolenia	- zwrócenie uwagi na nierównomierny rozwój obszaru i podziały w gminach	- Opracowanie wstępnej diagnozy SWOT, poddanej później konsultacjom na 8 spotkaniach - wybór kluczowych cech SWOTu po konsultacjach z mieszkańcami 8 gmin BN	-	- zasugerowano wprowadzenie nowego przedsięwzięcia „Pokolenia” - wskazanie w Przedsięwzięciu 6 ograniczenie co do dofinansowania remontu i doposażenia świetlic	- określono wspólnie terminarz i fakt, że największe kwoty na nabory przewidziano w pierwszych latach programowania z uwagi na największe zainteresowanie i długi czas oceny wniosków
3	- cykl 8 spotkań konsultacyjnych w poszczególnych gminach	Cykl 8 spotkań we wszystkich gminach BN, w układzie „co czwartek”, tydzień do tygodnia. Łącznie w spotkaniach uczestniczyły 203 osoby. Spotkania miały charakter prac warsztatowych.	Zgłoszono do diagnozy uwagi dotyczące przedsiębiorczości, stanu zabytków, jakości miejsc publicznych działalności kulturalnej i relacji międzysąsiedzkich	Spotkania miały kluczowe znaczenie na kształt analizy SWOT. Wskazania mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń podczas spotkań stanowią podstawę SWOTu w niniejszej LSR.	-	-	-
4	- konsultacje treści Diagnozy, celów i wskaźników na stronie PBN i profilu fb	Diagnoza, SWOT i cele LSR zostały umieszczone na stronie internetowej i profilu fb Partnerstwa Borów Niemodlińskich w połowie listopada 2015 roku. Przyjmowanie uwag następowało na podstawie wniosków mailowych do 23.11.2015 r.	- uwagi indywidualne przesyłane mailem korygujące i uzupełniające zapisy diagnozy. Zgłoszono 5 uwag do diagnozy. 4 uwagi częściowo zostały uwzględnione.	- uwagi indywidualne przesyłane mailem korygujące i uzupełniające zapisy SWOTu. Zgłoszono 22 uwagi do SWOTu, z czego 75% zostało przyjętych.	-	- uwagi indywidualne przesyłane mailem korygujące i uzupełniające zapisy diagnozy	-
5	- internetowa fiszka	Fiszka projektowa w systemie on-line, której celem było rozpoznanie	-	-	-	- fiszka wskazała komplementarność przyjętych	-

	projektowa	zapotrzebowania potencjalnych wnioskodawców na środki w LSR. Ankieta rozprowadzona w systemie mailowym oraz ze strony PBN. Czas dostępności ankiety do końca X 2015. W ramach badania zgłoszono 123 pomysły projektowe.				celów do zapotrzebowania mieszkańców. Szacuje się, ze zgodność ta sięga 70-80%.	
6	Publikacja treści założeń LSR w prasie lokalnej- „Nowa Gazeta”	Cykl artykułów dotyczących prac nad analizą SWOT oraz nad diagnozą obszaru BN wraz z zaproszeniem do konsultacji (nr 10/72) Nowa Gazeta) oraz celami i misją LGD (nr 11/73 Nowa Gazeta)	Narzędzie wykorzystano do promocja założeń Lokalnej Strategii Rozwoju w zakresie SWOT, diagnozy oraz celów LSR.	Narzędzie wykorzystano do promocja założeń Lokalnej Strategii Rozwoju w zakresie SWOT, diagnozy oraz celów LSR.		Narzędzie wykorzystano do promocja założeń Lokalnej Strategii Rozwoju w zakresie SWOT, diagnozy oraz celów LSR.	

Tab.4 Wykorzystanie narzędzi partycypacyjnych w procesie opracowania LSR

2. Podstawowe informacje dotyczące przeprowadzonych konsultacji LSR ze społecznością lokalną

Główny trzon konsultacji LSR opierał się spotkania bezpośrednie w ramach pracy nad analiza SWOT. Spotkania odbyły się w każdej gminie, a ich organizacja była poprzedzona akcją informacyjną na stronie internetowej i w pasie lokalnej. Dodatkowo każdy z partnerskich urzędów gmin wysyłał indywidualne zaproszenia do udziału w konsultacjach skierowane do osób prowadzących działalność gospodarczą oraz działających w organizacjach społecznych. Głosy uczestników spotkań znajdują bezpośrednie odzwierciedlenie w zapisach diagnozy oraz analizy SWOT. Harmonogram spotkań przestawia tabela poniżej.

L.P.	Gmina	Data spotkania	Miejsce	Uczestników
1	Gościejowice (spotkanie grupy roboczej)	23/07/2015, godz. 16:30	Gościejowice, Gościnna Zagroda	20
2	Ligota Tułowicka (spotkanie grupy roboczej)	30/07/2015, godz. 17:00	Ligota Tułowicka- świetlica wiejska	18
3	Prószków	6/08/2015, godz. 17:00	Sala OKiS w Prószkowie, ul. Daszyńskiego	13
4	Strzeleczki	13/08/2015, godz. 17:00	Sala Ośrodka Kultury w Strzeleczkach, Rynek 4	22
5	Niemodlin	20/08/2015, godz. 17:00	Sala posiedzeń Rady Miejskiej, Niemodlin, ul. Bohaterów Powst. Śl. 34 (PBN)	13
6	Biała	27/08/2015, godz. 17:00	Gminne Centrum Kultury w Białej, ul. Prudnicka 35	24
7	Dąbrowa	3/09/2015, godz. 17:00	Sala UG w Dąbrowie, ul. ks. J. Sztonyka 56	28
8	Komprachcice	10/09/2015, godz. 17:00	Sala UG w Komprachcicach, ul. Kolejowa 3	32
9	Tułowice	17/09/2015, godz. 17:00	Sala UG w Tułowicach, ul. Szkolna 1	25
10	Łambinowice	24/09/2015, godz. 17:00	Sala UG w Łambinowicach, ul. Zawadzkiego 29	46
11	Ligota Prószkowska (spotkanie grupy roboczej)	8/10/2015, godz. 17:00	Ligocki Młyn	16

Tab. 5 Harmonogram spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami obszaru

3. Wykorzystanie metod partycypacyjnych na etapie wdrażania LSR

Opracowanie LSR jest tylko jednym z etapów realizacji całego dokumentu, wykorzystującym zaangażowanie mieszkańców .
Rozdziały LSR poświęcone procesowi zmiany LSR, w tym kryteriów oceny, monitoringu i ewaluacji oraz planowi komunikacji zawierają opis odrębnych metod angażowania społeczności lokalnej w ich przebieg.

III. Diagnoza - opis obszaru i ludności

Przedstawiona diagnoza obejmuje informacje dotyczące 8 gmin Partnerstwa Borów Niemodlińskich, które zamieszkuje 75 342 mieszkańców przy średniej gęstości zaludnienia wynoszącej 84 mieszkańców/km^2[5].

Do przeprowadzenia diagnozy wykorzystano :
a) ilościowe dane zastane (dane statystyczne, raporty, sprawozdania, zarówno własne, jak i zewnętrzne) oraz
b) informacje jakościowe[6] (odczucia i wrażenia mieszkańców) informacje zgłaszane przez uczestników spotkań konsultacyjnych [7], badań internetowych[8] i wizyt w biurze stowarzyszenia w ramach partycypacyjnego opracowania strategii.

Diagnoza została usystematyzowana wg kluczowych czynników kształtujących miejsce zamieszkania. Zgodnie z założeniami Programu odnowy wsi w województwie opolskim są to:

I. byt: miejsca pracy- dochody (opisane dalej w podrozdziałach 1-4)

II. tożsamość: zasoby przyrodnicze i kulturowe w miejscu zamieszkania, środowisko, przestrzeń publiczna, wyróżniające się obiekty(opisane dalej w podrozdziale 5),

III. jakość życia: stosunki sąsiedzkie zarówno wewnątrz wsi, jak i między wsiami i gminami, oferta zajęć dla mieszkańców zaangażowanie mieszkańców w kształtowanie otoczenia, aktywność społeczna i obywatelska, (opisane dalej w rozdziale 6 i 7 diagnozy).

Elementem uzupełniającym jest standard, czyli stan infrastruktury wykorzystywanej do rozwoju bytu, tożsamości i jakości życia.

→ I. BYT

1. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości obszaru objętego LSR.

a) dane zastane :

W zakresie przedsiębiorczości mikroregion Borów Niemodlińskich wykazuje znaczne zróżnicowanie co do częstotliwości reprezentowanych branż w poszczególnych gminach. Ma to związek zarówno z lokalizacją geograficzną, tradycją i kulturą pracy oraz dostępem do rynków zbytu. Dla gmin skupionych wokół Opola(Dąbrowa, Komprachcice i Prószków) przedsiębiorczość ma charakter mocno usługowy i skupiona jest wokół usług podstawowych. Z kolei gminy Biała, Łambinowice i Strzeleczki wykazują niemal 10% udział usług związanych z rolnictwem, leśnictwem i rybactwem. Ogólną charakterystykę przedsiębiorczości w 8 gminach BN przedstawiono w tabelach poniżej.

Gmina	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	% w rolnictwie, leśnictwie...	Przemysł i budownictwo	% w przemyśle i budownictwie	Pozostała
Dąbrowa	918	37	4.03	273	29.7	608

[5] Wg stanu na 31.12.2013 r.
[6] Informacje jakościowe zostały pozyskane dzięki zastosowaniu otwartej formy wskazywania problemów
[7] Uczestnicy spotkań konsultacyjnych w 8 gminach (220 osób)- którzy w warsztatach samodzielnie określali słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia dla obszaru Borów Niemodlińskich,
[8] Raport z ankietowego badania on-line do nowej Lokalnej Strategii Rozwoju Borów Niemodlińskich do roku 2020, sporządzony przez Daniela Podobińskiego, 08.09.2015)

Komprachcice	1114	43	3.8	305	27.3	766
Niemodlin	1478	107	7.2	327	22.1	1044
Prószków	860	60	6.9	240	27.9	560
Strzeleczki	441	38	8.6	170	38.5	233
Tułowice	500	39	7.8	147	29.4	314
Łambinowice	543	46	8.4	167	30.7	330
Biała	739	75	10.1	185	25	479
Suma	6593	445	-	1814	-	4334

Tab.6 Przedsiębiorczość w gminach Borów Niemodlińskich według sektorów (Bank Danych Lokalnych GUS, kon. 2013 r.)

Wskazania kodów działalności gospodarczej PKD w gminach PBN[9] według branż uznanych w LSR PBN 2007-2013 za branże kluczowe; kolorem odznaczono branże wybierane więcej niż 50 razy (UWAGA: jeden przedsiębiorca może wskazywać dowolną liczbę kodów PKD:

Branża	B	D	K	Ł	N	P	S	T	Suma
01.70.Z Łowiectwo i pozyskiwanie zwierząt łownych, włączając działalność usługową	0	4	3	1	0	0	1	4	13
02.20.Z Pozyskiwanie drewna	2	17	8	4	15	6	5	11	68
02.40.Z Działalność usługowa związana z leśnictwem	0	17	8	5	27	10	9	10	86
08.11.Z Wydobywanie kamieni ozd. oraz kamienia dla potrzeb budownictwa, skał wapiennych, gipsu, kredy i łupków	0	3	1	1	1	0	0	1	7
08.12.Z Wydobywanie żwiru i piasku; wydobywanie glin i kaolinu	0	4	1	2	3	0	2	2	14
08.92.Z Wydobywanie torfu	0	3	1	2	1	0	0	1	8
08.99.Z Pozostałe górnictwo i wydobywanie, gdzie indziej niesklasyfikowane	0	3	1	1	2	0	0	1	8
10.71.Z Produkcja pieczywa; produkcja świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek	9	7	11	6	10	6	3	5	57
10.72.Z Produkcja sucharów i herbatników; produkcja konserwowanych wyrobów ciastkarskich i ciastek	0	6	5	1	4	1	1	3	21
10.84.Z Produkcja przypraw – nie dotyczy produkcji octu	0	4	2	1	2	0	0	1	10
11.05.Z Produkcja piwa	0	4	3	2	2	0	0	1	12
11.07.Z Produkcja napojów bezalkoholowych; produkcja wód mineralnych i pozostałych wód butelkowanych	1	4	3	1	2	0	0	1	12
16.10.Z Produkcja wyrobów tartacznych	2	9	7	5	6	8	10	8	55
16.21.Z Produkcja arkuszy fornirowych i płyt wykonanych na bazie drewna	0	4	3	1	4	0	0	2	14
16.22.Z Produkcja gotowych parkietów podłogowych	1	5	7	2	4	2	2	2	25
16.23.Z Produkcja pozostałych wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa	6	18	19	7	9	23	9	10	101
16.24.Z Produkcja opakowań drewnianych	0	7	9	3	8	3	3	5	38
16.29.Z Produkcja pozost. wyrobów z drewna; produkcja wyrobów z korka, słomy i mat. używanych do wyplatania	4	12	12	7	13	12	3	10	73
17.12.Z Produkcja papieru i tektury	0	3	3	1	2	1	0	1	11
17.21.Z Produkcja papieru falistego i tektury falistej oraz opakowań z papieru i tektury	0	5	3	1	3	0	0	2	14
19.20.Z Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naft. - w zakr. ograniczonym do prod. brykietów z torfu	0	3	1	1	1	0	0	1	7
23.41.Z Produkcja ceramicznych wyrobów stołowych i ozdobnych	0	5	5	1	5	2	1	8	27
23.49.Z Produkcja pozostałych wyrobów ceramicznych	1	3	3	1	4	2	0	7	21
23.69.Z Produkcja pozostałych wyrobów z betonu, gipsu i cementu	2	6	12	3	5	4	3	5	40
23.70.Z Cięcie, formowanie i wykańczanie kamienia	13	4	9	2	5	12	10	5	60
24.51.Z Odlewnictwo żeliwa	0	2	1	1	1	0	0	0	5

[9] dane *Centralna Ewidencja* i Informacja o *Działalności Gospodarczej, stan na X 2015*

31.01.Z Produkcja mebli biurowych i sklepowych	1	17	14	9	12	16	8	13	90
31.02.Z Produkcja mebli kuchennych	2	15	12	8	11	13	8	13	82
31.09.Z Produkcja pozostałych mebli	5	20	20	9	9	16	8	21	108
32.91.Z Produkcja mioteł, szczotek i pędzli	0	3	4	1	2	0	0	1	11
38.32.Z Odzysk surowców z materiałów segregowanych	0	5	7	4	12	2	5	4	35
39.00.Z Działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami	0	7	3	2	5	1	3	1	22
47.21.Z Sprzedaż detaliczna owoców i warzyw prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	8	14	19	11	32	8	4	9	105
47.22.Z Sprzedaż detaliczna mięsa i wyrobów z mięsa prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	7	10	9	6	28	8	3	7	78
47.23.Z Sprzedaż detaliczna ryb, skorupiaków i mięczaków prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	5	10	7	7	20	4	0	5	58
47.24.Z Sprzedaż detal. pieczywa, ciast, wyrobów ciastkarskich i cukiern. prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	5	16	18	8	30	12	5	10	104
55.10.Z Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	7	12	19	1	12	10	3	1	65
55.20.Z Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania	6	20	20	7	17	7	4	2	83
55.30.Z Pola kempingowe (włączając pola dla pojazdów kempingowych) i pola namiotowe	4	9	11	2	8	5	2	1	42
55.90.Z Pozostałe zakwaterowanie	3	9	9	4	12	5	3	1	46
56.10.A Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne	16	40	46	9	49	27	17	12	216
56.10.B Ruchome placówki gastronomiczne	8	25	23	5	32	17	5	5	120
56.21.Z Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering)	8	24	32	7	34	13	11	85	214
56.29.Z Pozostała usługowa działalność gastronomiczna	5	24	30	8	33	12	5	7	124
56.30.Z Przygotowywanie i podawanie napojów	15	28	33	12	33	25	17	10	173
71.11.Z Działalność w zakresie architektury	11	23	32	3	20	25	4	8	126
77.21.Z Wypożyczanie i dzierżawa sprzętu rekreacyjnego i sportowego	0	19	14	2	0	4	4	0	43
81.30.Z Działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni	11	13	40	16	44	38	17	19	198
93.11.Z Działalność obiektów sportowych	1	6	4	1	6	3	0	2	23
93.12.Z Działalność klubów sportowych	0	6	2	1	2	1	0	3	15
93.13.Z Działalność obiektów służących poprawie kondycji fizycznej	0	17	9	1	8	9	0	5	49
93.19.Z Pozostała działalność związana ze sportem	5	26	12	3	7	8	0	6	67
Liczba wskazanych branż w gminach	30	52	52	52	50	39	34	50	54

W latach 2007-2013 LGD PBN realizowała przedsięwzięcia skierowane do branż zwanych kluczowymi, w których decydującym aspektem było ukierunkowanie na wykorzystanie w produkcji czy usługach lokalnych zasobów przyrodniczych, kulturowych lub ludzkich. Takich branż określono wówczas 57. Analiza reprezentatywności przedsiębiorców w poszczególnych branżach kluczowych pozwoliła dokonać wyboru 24 z nich (znaczone na szaro), które są reprezentowane we wszystkich lub prawie we wszystkich gminach, a liczba zarejestrowanych firm w poszczególnych branżach przekracza 50

b) informacje z konsultacji :

Uczestniczący w spotkaniach konsultacyjnych przedsiębiorcy jako problemy najczęściej wymieniali[10]:

! *- trudność w spełnianiu oczekiwań klientów, co do tego aby oferować wysokiej jakość usługi i produkty po niskich cenach,*
- traktowanie przedsiębiorców jako dawców pracy i płatników podatków, darczyńców i sponsorów, a nie szanowanych partnerów do wprowadzania realnych zmian, których potrzeby również mają znaczenie w rozwoju gmin,

[10] Bory Niemodlińskie 2020 -opinie biznesu, Nowa Gazeta Miesięcznik Borów Niemodlińskich nr 9 (71)

- problemy ze znalezieniem kadry z odpowiednim, najczęściej zawodowym wykształceniem. Nie dostosowanie oferty edukacyjnej w szkołach do potrzeb rynku pracy,
- braki w ofercie tzw. kształcenia ustawicznego, czyli kursów dla osób pracujących, które umożliwiają stałe podnoszenie kompetencji i dopasowywanie się do zmieniającego się rynku pracy,
- słabe połączenia komunikacyjne PKS czy PKP do przystanków znajdujących się w pobliżu komplikują na przykład uruchomienie drugich czy trzecich zmian. Częściowym rozwiązaniem sytuacji jest dojazd do pracy samochodami osobowymi. Jednak tu zgłaszany jest kolejny problem, a mianowicie brak bezpiecznych publicznych miejsc parkingowych, gdzie można na dłużej zostawić pojazd,
- ograniczenia lokalowe: brak miejsca na prowadzenie jednoosobowej działalności. Problem ten potęgują często zapisy planów zagospodarowania przestrzennego zabraniające prowadzenia działalności gospodarczej w i przy budynkach mieszkalnych, np. w obrębie oddzielnego piętra. Braki lokalowe dotykają również producentów i wytwórców, którzy do prowadzenia działalności potrzebują hali i magazynów wielkopowierzchniowych. Dostępność obiektów i działek przeznaczonych na tego typu działalność jest znacznie mniejsza niż zgłaszane zainteresowanie
- stan parku maszynowego, który ze względu na rozwiązania techniczne i energochłonność jest kosztowy i może mieć negatywny wpływ na środowisko. Jego wymiana jest niezbędna, jednak problem stanowią środki finansowe na wprowadzenie zmian
- wdrażanie rozwiązań innowacyjnych, które z jednej strony niosą ze sobą najbardziej wydajny sprzęt, a z drugiej często eliminują konieczność pracy człowieka i wpływają na zmniejszanie zatrudnienia,
- potrzeba spotkań branżowych służących wymianie doświadczeń i zdobywaniu wiedzy, również spotkań międzynarodowych.

Dostępne w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju środki UE należy skupić na wzmocnieniu istniejącej działalności gospodarczej, dostarczenie na rynek wykwalifikowanej kadry, modernizację zakładów i wprowadzenie innowacyjności oraz rozwiązań przyjaznych środowisku, wykorzystujących odnawialne źródła energii. Ze względu na braki w lokalach pod jednoosobową działalność należy dążyć do utworzenia lokalnego inkubatora przedsiębiorczości, bądź wspierać modernizacje budynków mieszkalnych w celu umożliwienia prowadzenia w nich działalności gospodarczej.
Popularne 24 branże działalności mogą stanowić podstawę do realizacji projektów sieciujących, które na bazie lokalnych zasobów BN mogą wytworzyć z czasem produkt markowy lub lokalny. Produkt taki należy jednak traktować zarówno jako przedmiot jak i usługę.
Promowanie wykorzystania lokalnych zasobów i współpracy zostanie uwzględnione w kryteriach oceny projektów**.**

Ze względu na opóźnienie we wdrażaniu środków UE (opracowana LSR mimo że obejmuje okres od 2014 r. będzie wdrażana najwcześniej od 2016 r). należy dołożyć wszelkich starań aby procedura ubiegania się o dofinansowanie była w miarę prosta i krótkotrwała.

W gminach tradycyjnie uznawanych za śląskie (Prószków, Biała i Strzeleczki) występuje większa specjalizacja zawodowa a osoby rejestrujące firmę dokonują wyboru znacznie mniejszej liczby kodów PKD. Odmiennie w gminach zwanych „przesiedleńczymi", jak Niemodlin, Tułowice, Łambinowice, ilość kodów wybieranych przez przedsiębiorców rejestrujących firmy jest niemal o 1/3 większa. Może to wskazywać na bardziej liberalne podejście do kwestii działalności gospodarczej, powodujące z jednej strony łatwiejszą i szybszą adaptację do zmian na rynku pracy z drugiej zaś sprzyjające obniżeniu jakości usług. W ramach wspierania przedsiębiorczości należy promować zadania służące wymianie doświadczeń biznesowych między przedsiębiorcami z poszczególnych gmin, zadania sieciujące i wykorzystujące nawiązanie współpracy do rozszerzenia rynku zbytu.

2. Opis rynku pracy

a) dane zastane:

Bezrobocie w gminach Borów Niemodlińskich stanowi problem w skali adekwatnej do skali regionu czy kraju. Wyjątek stanowi gmina Niemodlin, gdzie udział osób bezrobotnych do osób w wieku produkcyjnym wynosi 11,4%. Zjawisko to w mniejszym stopniu dotyczy także gminy Łambinowice.

Gmina	Ogółem-2013	Mężczyźni - 2013	Kobiety-2013	W % ludności w wieku produkcyjnym	W tym mężczyźni (%)-	W tym kobiety (%)- 2013

				2005	2009	2013	2013	
Dąbrowa	384	184	200	7.7	5	6	5.5	6.6
Komprachcice	372	184	188	5.9	4.1	5	4.9	5.1
Niemodlin	1007	497	510	13.4	10.4	11.4	10.5	12.5
Prószków	256	125	131	4.8	3	4	3.8	4.2
Strzeleczki	304	129	175	6.7	6.5	6.2	5.1	7.3
Tułowice	249	115	134	12.1	7.5	7.2	6.4	8.1
Łambinowice	443	230	213	19.1	7.4	8.9	8.5	9.3
Biała	531	256	275	7.9	6	7.6	7.1	8.3
Średnia dla opolskiego	51636	-	-	-	-	7.6	-	-

Tab. 7 Bezrobocie w gminach BN (Bank Danych Lokalnych GUS, kon. 2013 r.)

Pewne zróżnicowanie charakteru bezrobocia dotyczy niektórych jego obszarów. Szczególną uwagę należy zwrócić na kwestię bezrobocia długotrwałego. W aż 4 gminach udział bezrobotnych długotrwale wśród wszystkich bezrobotnych jest wyższy od średniej wojewódzkiej. Są to gminy: Biała, Dąbrowa, Niemodlin i Strzeleczki. W przypadku aż 5 gmin BN: Komprachcice, Niemodlin, Dąbrowa, Tułowice i Strzeleczki udział osób młodych, do 25 roku życia wśród wszystkich bezrobotnych jest także wyższy niż średnia wojewódzka.

Gmina	Bezrobotni ogółem	Kobiet	Udział kobiet %	Długotrwale bezrobotni	Udział %	Pow. 50 r.ż.	Udział %	Do 25 r.ż.	Udział%
Biała	531	275	51.80	308	58.00	130	24.50	123	23.10
Dąbrowa	384	200	52.00	199	52.00	128	33.00	58	15.00
Komprachcice	372	188	51.00	179	48.00	116	31.00	64	17.00
Niemodlin	1007	510	51.00	542	54.00	327	32.00	151	15.00
Prószków	256	131	51.00	95	37.00	57	22.00	65	25.00
Tułowice	249	134	54.00	121	49.00	72	29.00	40	16.00
Łambinowice	443	213	48.10	191	43.10	137	30.90	66	14.90
Strzeleczki	304	175	57.50	170	55.90	72	23.60	66	21.70
Opolskie	51636	-	52.40	-	51.00	-	27.50	-	18.00

Tab.8 Struktura bezrobotnych w gminach Borów Niemodlińskich (dane Urzędów Pracy, kon. 2013 r.)

Analiza ogólna bezrobocia pokazuje, że na koniec 2013 roku najtrudniej sytuacja osób bezrobotnych przedstawia się w gminie Strzeleczki. Co ciekawe ogromny odsetek bezrobotnych kobiet w gminie Tułowice, związany z upadkiem największego zakładu w gminie-Porcelit- w ciągu ostatniej dekady uległ znaczącemu zmniejszeniu i choć nadal przekracza on średnią wojewódzką to jest to obecnie odsetek nieznacznie odbiegający od pozostałych gmin.

b) informacje z konsultacji:

Kobiety uczestniczące w spotkaniach konsultacyjnych zwracały uwagę na:
- kobiety do 35 roku życia: niedostępność żłobków; brak punktów opieki nad małymi dziećmi powoduje ich wyłączenie z rynku pracy czy programów szkoleniowych na trzy lata, ze względu na to, że nie każdy może liczyć na opiekę nad dziećmi w obrębie członków rodziny,
- kobiety po 50 roku życia: niedostępność miejsc opieki nad seniorami; co powoduje komplikacje w godzeniu pracy zawodowej i opieką nad dojrzałymi rodzicami/teściami wymagającymi opieki w domu.

Zjawisko bezrobocia w gminach BN jest charakterystyczne dla całego województwa. Na uwagę zasługują jednak poszczególne grupy osób pozostających bez pracy lub mających problemy z zachowaniem ciągłości pracy ze względu na konieczność opieki nad osobami zależnymi. Są to osoby młode do 25 lat, kobiety posiadające małe dzieci, kobiety powyżej 50 lat oraz ogólnie długotrwale bezrobotni. W ramach tworzenia i utrzymania miejsc pracy grupy te powinny zostać objęte szczególnym wsparciem, co znajdzie odzwierciedlenie w kryteriach oceny projektów .

W kontekście obszaru BN należy zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt, a mianowicie

zapotrzebowanie na miejsca opieki nad seniorami (DPS) i nad małymi dziećmi (żłobki). Na 8 gmin BN tylko w Prószkowie funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej, natomiast żłobki funkcjonują lub są uruchamianie zaledwie w 3 miejscowościach: Przysiecz, Biała i Komprachcice. Problem opieki nad seniorami jest tym wyraźniejszy, kiedy zestawi się go z danymi dotyczącymi depopulacji migracji przedstawionymi w podrozdziale 6 dotyczącym problemów społecznych obszaru.

3. Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie wraz ze wskazaniem potencjału dla rozwoju turystyki w Borach Niemodlińskich.

Badania przeprowadzone przez Opolską Regionalną Organizację Turystyczną[11] pokazują, że obszary najczęściej wskazywane przez turystów jako atrakcje turystyczne to zasoby naturalne/przyrodnicze(17,74% odpowiedzi udzielanych przez respondentów) i kulturowe/antropogeniczne (20,02% odpowiedzi). Na obszarze objętym Lokalną Strategią Borów Niemodlińskich te dwa kluczowe dla ruchu turystycznego elementy przedstawiają się następująco:

a) dane zastane:

Zasoby przyrodnicze

Wszystkie gminy PBN łączy obszar leśny Borów Niemodlińskich Średnie zalesienie gmin Partnerstwa Borów Niemodlińskich wynosi 32 %. Największe zalesienie spośród posiada gmina Tułowice- około 70%. Jest to jeden z najwyższych wskaźników lesistości nie tylko na Opolszczyźnie ale i w kraju. Pod względem administracji Lasów Państwowych, lasy podlegają nadleśnictwu: Prószków, Tułowice i Opole. Lasy gmin tworzą obszar Borów Niemodlińskich- największy lewostronny kompleks leśny górnej Odry.

Obszary Natura 2000	Nazwa obszaru	Gminy	Powierzchnia ogółem	% w PBN	Status (I/P)
	OSO Grądy Odrzańskie	D	20 440,0 ha	0,6	I (istniejący)
	SOO Bory Niemodlińskie	D, N, T, Ł, P	4 541,3 ha	100	I
Parki krajobrazowe	Stobrawski Park Krajobrazowy (Important Birds Area)- zlokalizowany w niewielkiej części tylko na terenie gminy Dąbrowa, gdzie obejmuje 124,8 ha.				

Obszar Chronionego Krajobrazu Bory Niemodlińskie	Gm.	B	Ł	T	N	P	S	K	D
	Pow. (ha)	120,0	3749,7	8113,0	10988,0	6060,0	6408,3	1205,0	3931,3

Inne formy ochrony (w całości w obrębie BN)		**ISTNIEJĄCE**								**PROJEKTOWANE**						
		B	D	K	Ł	N	P	S	T	D	K	Ł	N	P	S	T
	ZPK[12]	0	0	0	1	0	0	0	1	3	4	4	1	0	1	0
	Pomniki	2	1	0	8	9	2	12	14	8	0	9	0	0	0	0
	OChK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	SD[13]	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	3	1	0	4	0
	UE[14]	0	0	1	2	0	0	0	5	3	2	0	5	0	2	0
	Rezerwat	1	1	0	0	0	3	0	1	2	0	1	1	2	3	1

[11] Raport z badań „ Ruch turystyczny w województwie opolskim i na pograniczu polsko-czeskim" - projekt PL.3.22/3.3.07/11.02781 współfinansowany ze środków EFRR- Przekraczamy granice

[12] ZPK- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy

[13] SD- Stanowisko Dokumentacyjne

[14] UE- Użytek ekologiczny

Tab.9 Obiekty i obszary ochrony przyrody w Borach Niemodlińskich w granicach gmin PBN

Z analizy dotyczącej potencjału produktów turystyki aktywnej i specjalistycznej dla wybranych rynków wynika, że obszar Borów Niemodlińskich posiada predyspozycje do realizacji 7 z 17 branż rozwoju usług turystycznych wykorzystujących walory naturalne[15]. Są to: kajakarstwo, łowiectwo, piesza turystyka nizinna, turystyka jeździecka, turystyka rowerowa, wędkarstwo, wędrówki za zwierzętami i ptakami po obszarach chronionych.

Zasoby kulturowe

Ogółem na terenie 8 gmin Partnerstwa zlokalizowanych jest 285 zabytków rejestrowych (najwięcej w gm. Niemodlin i Łambinowice) oraz 80 stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru (najwięcej w gm. Biała i Strzeleczki). Spośród zabytków uwagę zwraca fakt, że w 7 na 8 gmin występują bardzo liczne układy zabudowy wsi folwarczno-dworskiej, gdzie dominantą kulturową jest lub był dwór (najcz. XVIII-XX w.). Same wsie reprezentują cenne układy fryderycjańskie i frankońskie. BN to także nośnik dziedzictwa wielkich majątków ziemskich- pałaców wraz z rozległymi parkami-zwierzyńcami. Majątki te występują we wszystkich gminach, a wyjątkowym ich reprezentantem są pałace-zamki w: Mosznej[16], Dobrej, Prószkowie, Niemodlinie, Dąbrowie i Tułowicach. Cechą charakterystyczną tych założeń jest fakt konstruowania kompozycji w spójności tła lasu i krajobrazu polnego. Lokalizacja założeń pozwoliła na rozwój znanej dziś w całym kraju edukacji leśnej i przyrodniczej w Technikum Leśnym w Tułowicach – z najstarszym ogrodem Dendrologicznym w Polsce oraz w Pomologii w Prószkowie. Odrębnym zagadnieniem są zabytki archeologiczne. W każdej gminie PBN znajdują się grodziska XIV-XV wieczne, które powstawały w oparciu o dawną Puszczę Niemodlińską. Podobnie ma się rzecz z pozostałościami wytopu żelaza doby halsztatu i późniejszej- w każdej gminie znajdują się bądź piecowiska, bądź dymarki, bądź całe osady hutnicze. W odniesieniu do dziedzictwa sakralnego należy zauważyć 3 charakterystyczne dla Borów Niemodlińskich nurty w budownictwie katolickim: 1). zapomniane, pierwotne budownictwo kościołów drewnianych wewnątrz Borów (dawne, XVI-XVII kościoły w Łambinowicach, Kujawach, Polskiej Nowej Wsi, Komprachcicach, Rogach; istniejący w Ochodzach, częściowo drewniana wieża dzwonnicza w Chróścinie), 2). średniowieczne kamienno-ceglane obiekty wokół Borów (kościół w Bielicach, Malerzowicach) i 3). obiekty kościelne fundowane przez szlachtę (kościoły Lasocice, Wierzbie, Kujawy, Prószków, Szydłowiec, Krasna Góra). Odrębnym dziedzictwem są obiekty ewangelickie (zachowane kościoły i cmentarze w gm. Prószków, Komprachcice, Dąbrowa) oraz żydowskie (Niemodlin). Wyjątkowym dziedzictwem jest dziedzictwo poprzemysłowe, nierozerwalnie historycznie powiązane z zasobami natury (kuźnie w Prószkowie, Tułowicach, Strzeleczkach i Komprachcicach, młyny w Ligocie Prószkowskiej, Magnuszowicach; wiatraki w gm. Strzeleczki, Chróścina Opolska, fabryki ceramiki i fajansu w Tułowicach i Prószkowie). Na szczególną uwagę zasługuje Miejsce Pamięci Narodowej- pozostałości największego jenieckiego obozu Europy w Łambinowicach-Lamsdorf.

BN to specyficzny tygiel kultur. Kultura niematerialna autochtonów przetrwała we wschodniej części BN (wodzenie niedźwiedzia, babski comber w gm. Prószków, Komprachcice, Strzeleczki); część zachodnia to obszar wpływu kultur kresowych (święto przesiedleńców w Skarbiszowicach, wycinanki kresowe z Prądów). Z jednej strony BN są specyficzną granicą kulturową a z drugiej są elementem spajającym obie kultury. Obszar jest całkowicie spójny wyznaniowo (katolicy). Do dziedzictwa niematerialnego należy uznać też dziedzictwo kulinarne, reprezentujące oba nurty kulturowe (krupniok, leberwurst z Górek, grylaż z Grodźca). W dziedzictwie kulinarnym na uwagę zasługuje karp niemodliński wpisany na listę produktów tradycyjnych.

b) informacje z konsultacji:

Pytanie otwarte w ankiecie internetowej wskazywało następujące odpowiedzi:

! *- słaba turystyka, słaby rozwój turystyki, małe zaplecze turystyczno -rekreacyjne*
- nie wykorzystanie potencjału dla turystyki weekendowej, brak infrastruktury
- mało kąpielisk,

[15] www.orot.pl

[16] Wg badania OROT znajdujący się na pierwszym miejscu listy atrakcji turystycznych województwa opolskiego

- brak szeroko pojętej infrastruktury turystycznej,
- niewykorzystywanie przez mieszkańców gmin potencjału zasobów dla rozwoju,
- brak wspólnej oferty turystycznej

Z informacji opublikowanych przez Opolską Regionalną Informację Turystyczną[17] wynika, że w województwie opolskim systematycznie rośnie liczba osób wizytujących, co sugeruje że w ramach realizacji LSR należy zachęcać mieszkańców obszaru Borów Niemodlińskich do wykorzystywania tego trendu i użycia zasobów do uzyskiwania dochodów i tworzenia miejscy pracy w branży turystycznej. Powyższe informacje mówią również, że największy ruch turystyczny odbywa się w sezonie letnim w miesiącach od maja do września, co obecnie ulega zaburzeniu ze względu na ekstrema pogodowe. Łagodny klimat i najdłuższy sezon wegetacyjny obszaru może stanowić szansę do wydłużenia sezonu turystycznego w Borach Niemodlińskich poza wskazane miesiące.

Na uwagę zasługuje fakt, że w ankietach uczestniczyli mieszkańcy obszaru 8 gmin, których z racji miejsca zamieszkania na obszarze trudno kwalifikować jako turystów. Jednak wskazywanie przez nich braków w usługach turystycznych i infrastrukturze wskazuje na istnienie potrzeby aktywnego spędzania czasu w pobliżu miejsca zamieszkania. Można to potraktować jako potrzeba indywidualnego weekendowego czy jednodniowego aktywnego spędzania czasu połączonego z poznawaniem lokalnych walorów znajdujących się w sąsiednich gminach. Lokalna Strategia Rozwoju zakłada realny i spójny rozwój turystyki w Borach Niemodlińskich, zgodnie z tendencją 3E (Entertainnment, Excitement, Education), co jest szansą na rozwój gospodarczy obszaru.

4. Określenie grup szczególnie istotnych dla tworzenia i rozwoju miejsc pracy w ramach realizacji LSR, problemy i obszary interwencji odnoszące się do tych grup.

Na podstawie wcześniejszych analiz Partnerstwo Borów Niemodlińskich zdecydowało o wyborze trzech grup kluczowych z punktu widzenia realizacji założeń LSR w zakresie tworzenia i utrzymania miejsc pracy na obszarze.
Są to następujące grupy:

1. Osoby młode, do 35 r.ż.- grupa wybrana na podstawie znacznego, powyżej średniej wojewódzkiej, udziału osób młodych, do 25 r.ż., wśród bezrobotnych. Często defaworyzowane w procesie ubiegania się o pracę wymagającą doświadczenia, wyjeżdżający za granicę, gdzie często wykonują dobrze płatną pracę, która jednak odbiega od ich wykształcenia.
2. Osoby powyżej 55 r.ż.- wybór podyktowany ponadprzeciętnym (w skali wojewódzkiej) udziałem tej grupy wiekowej wśród osób bezrobotnych[18]. Grupa defaworyzowana przez pracodawców jako mniej wydajna, posiadająca kwalifikacje nieodpowiadające współczesnemu rynkowi pracy, mało mobilna zawodowo.
3. Kobiety – ze względu na trudności z funkcjonowaniem na rynku pracy związane z koniecznością opieki nad osobami zależnymi (opieka nad dziećmi, brak ciągłości pracy). Lokalna Strategia Rozwoju skupiać się będzie na aktywności i mobilności zawodowej wymienionych osób, podnoszeniu ich kwalifikacji oraz zapewnieniu opieki nad dziećmi i seniorami. Premiowane będą wnioski obejmujące samo zatrudnienie osób z wymienionych grup.

→ II. TOŻSAMOŚĆ

5. Spójności obszaru LSR – inna niż spójność przestrzenna

Gminy skupione w Partnerstwie Borów Niemodlińskich łączą specyficzne warunki geograficzne, przyrodnicze oraz historyczno- kulturowe, które decydują o spójności obszaru, wykraczającej poza sąsiedztwo administracyjne. Czynniki te zostały opisane poniżej.

a) dane zastane:

Czynniki geograficzne:

[17] Raport z badań Ruch turystyczny w województwie opolskim i na pograniczu polsko-czeskim w 2012 roku
[18] Dane Powiatowych Urzędów Pracy w Opolu, Nysie, Krapkowicach i Prudniku, kon. 2013 r.

- wszystkie gminy położone są w całości lub w znamienitej większości mezoregionie Równiny Niemodlińskiej,
- cały obszar cechuje jeden z najdogodniejszych klimatów w regionie i Polsce z uwagi na położenie w widłach rz. Odry i Nysy, a okres wegetacyjny na obszarze Borów Niemodlińskich jest jednym z najdłuższych w kraju,
- na całym obszarze w większości występują gleby średnich i słabych klas (IV-VI)- piaski i gliny,
- cały obszar cechuje równinna, miejscami tylko pagórkowata, rzeźba terenu, ukształtowana na całym obszarze w wyniku działalności lodowca,
- na obszarze wszystkich gmin występują znaczne pokłady surowców mineralnych, które mogą stanowić podstawę wydobycia,
- naturalne zamknięcie obszaru w enklawie wyznaczonej przez 3 rzeki: Odrę, Nysę Kłodzką i Białą.
- ponad 60% powierzchni podlega zlewni Nysy Kłodzkiej.

Czynniki przyrodnicze:
- wszystkie gminy spaja kompleks leśny borów Niemodlińskich, jednocześnie będący inspiracją zawiązania i nazewnictwa LGD. Kompleks posiada podobne, cechy środowiskowe na całym obszarze,
- wszystkie gminy położone są w obrębie Obszaru Chronionego Krajobrazu Bory Niemodlińskie (83% całości OChKBN), a na terenie wszystkich gmin występują obiekty cenne przyrodniczo,
- cały obszar charakteryzuje się czystym środowiskiem i korzystnym agroklimatem, poza oddziaływaniem zakładów przemysłowych,
- cały obszar to historyczne miejsce występowania specyficznej flory i fauny: cietrzew, głuszec, suseł, puchacz, kotewka orzech wodny.

Czynniki historyczne i kulturowe:
- wszystkie gminy leżą w obrębie średniowiecznej Puszczy Śląskiej zwanej Przesieką (XI-XIII w.), której pozostałością są Bory Niemodlińskie,
- na terenie wszystkich gmin osadnictwo pierwotne (XIII-XIV w.) rozwijało się w oparciu o skraj Puszczy Niemodlińskiej, nigdy wewnątrz,
- historyczny dialekt niemodliński obejmujący w całości lub w części wszystkie gminy,
- Księstwo Niemodlińskie (XIII-XV w.)- genetycznie obejmujące większość terenów Partnerstwa, określające już od średniowiecza mikroregionalną specyfikę kulturową,
- dawny powiat niemodliński, istniejący do 1975, skupiający 5 z 8 gmin Partnerstwa.
- "Wielka trzebież" (XVIII-XIX w) wówczas Puszczy Niemodlińskiej, na obszarze wszystkich gmin. Konsekwencją trzebieży było zalesianie w identycznym kanonie na całym obszarze (monokultury sosnowe),
- permanentny rozwój (epoka żelaza, średniowiecze i XIX w.) wytopu żelaza w oparciu o miejscowe rudy darniowe występujące wzdłuż wszystkich cieków wodnych Partnerstwa- ośrodki hutnicze,
- XIII-XIV wieczne tradycje budownictwa obronnego (grodziska) we wszystkich gminach, system okalający Puszczę Niemodlińską
- rozwój wielkiej własności szlacheckiej związanej z zasobami naturalnymi Borów Niemodlińskich w XVIII-XIX w., we wszystkich gminach (Strachwitzowie, Prószkowscy, Donat, Frankenberg, Praschma, Puckler, Thiele-Winkler, Redern)

b) informacje z konsultacji:

Wskazania z ankiety internetowej:

! *- niska tożsamość, brak identyfikacji z obszarem, borami,*
- zniszczone zabytki, zamknięte, nie da się zwiedzać poza Moszną.
- niskie poczucie dbania o lokalny obszar, o jego czystość (w tym także naszych pięknych lasów) i estetykę, mało zwierząt w lasach, zanieczyszczenie lasów,
- niedostrzeganie wyjątkowości tego terenu,
- brak zorganizowanych badań nad zabytkami, nieprofesjonalne badania historyków-amatorów, brak wykorzystania możliwości współpracy z instytutami naukowymi z UO i PO.
- obszar Borów Niemodlińskich jest atrakcyjny pod kątem kulturowo-zabytkowym i szkoda, że nie są podejmowane profesjonalne próby napisania ich monografii.
- słabe wykorzystanie największego potencjału otaczającej nas przyrody

- brak sieci międzygminnych ścieżek rowerowych. Na początek chodziło by przynajmniej o wyznaczenie i dobre ich oznakowanie. Z czasem budowa infrastruktury. Oczywiście z założeniem mocnego wykorzystania sieci dróg leśnych i polnych bo prowadzenie szlaków rowerowych tylko drogami asfaltowymi mija się z celem,
- gminy powinny współpracować ze sobą a nie działać indywidualnie, słaba konsolidacja, urzędy nie kontaktują się ze sobą,
- słaba promocja lub promocja rozproszona, brak spójnego wizerunku, brak wspólnych działań na całe Bory
- brak wspólnych działań na rzecz kompleksowej promocji Borów,
- brak promocji regionu,
- grupa powinna bardziej zadbać o promocje na szczeblu wojewódzkim i krajowym,
- brak marki BN o jednoznacznej identyfikacji dla osób spoza regionu, z czego wynika słaby marketing i promocja regionu, brak pomysłu i wizji rozwoju BN lub słaba jej promocja.

Dla zachowania trwałości Partnerstwa Borów Niemodlińskich oraz uzyskania długofalowych efektów realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju należy wzmacniać spójność pozaterytorialną obszaru wykorzystując do tego czynniki wyróżnikowe w skali województwa a stanowiące o specyfice i wyjątkowości obszaru Borów Niemodlińskich.

Porozumienie 8 gmin skupionych w Partnerstwie Borów Niemodlińskich powinno bazować na wspólnym dobru jakim jest bogactwo kultury i przyrody. Lokalna Strategia Rozwoju będzie wspierać działania wykorzystujące lokalne zasoby do wzmacniania spójności zarówno obszaru jak i samego Partnerstwa. Dopuszczalne do realizacji będą wyłącznie działania nienaruszające istniejący stan środowiska lub w sposób istotny wpływające na jego poprawę.

Sama LGD skupiać się będzie zaś na działaniach obejmujących, promocję zasobów oraz realizację projektów turystycznych i edukacyjnych z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa. Lokalna Strategia Rozwoju zakłada wzmocnienie tożsamości i dumy lokalnej oraz budowanie wizerunku Borów Niemodlińskich jako dziedzictwa, które łączy a nie dzieli.

→ III. JAKOŚĆ ŻYCIA

6. Problemy społeczne obszaru Borów Niemodlińskich ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk (np. dostęp do miejscowej infrastruktury i kultury, liczba osób objętych opieką społeczną).

Demografia i migracje

a) dane statystyczne:

Mikroregion Borów Niemodlińskich charakteryzuje się występowaniem negatywnych zjawisk demograficznych typowych dla całego województwa i kraju: starzenie się społeczeństwa i migracja zarobkowa.

Analiza piramidy wieku ludności obszaru Borów Niemodlińskich (rys. poniżej) pozwala na stwierdzenie, ze ma ona charakter regresywny. Szczególną uwagę należy zwrócić na regularność nadwyżki kobiet nad mężczyznami (20-34 l. i 55-70 i więcej) i mężczyzn nad kobietami (0-16 l. i 35-64 l.) w cyklach co 3-4 przedziały wiekowe. Dodatkowo piramidę wieku wyróżnia niemal dwukrotna przewaga kobiet nad mężczyznami w wieku 70 i więcej lat.

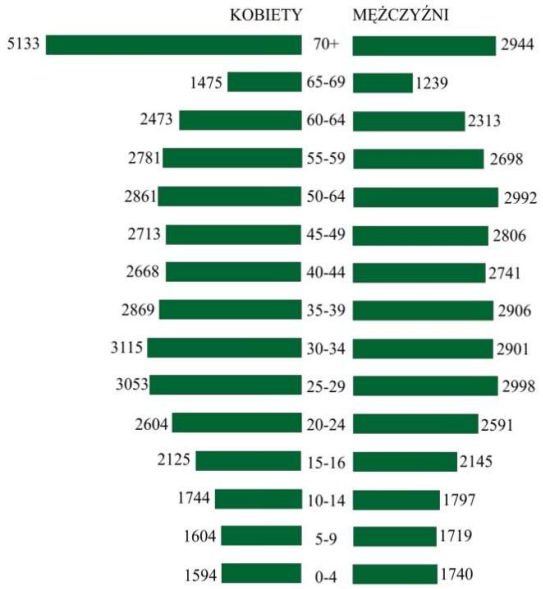

Rysunek 2 Piramida wieku ludności obszaru BN

Problem migracji zagranicznych występuje we wszystkich 8 gminach obszaru, przy czym jego skala jest największa w gminach Komprachcice, Prószków, Niemodlin i Biała. Nakłada się na to również ujemny przyrost naturalny. Jedynie w gminie Dąbrowa przyrost ten jest dodatni. Skalę zjawisk przedstawiono w tabeli poniżej

	Przyrost naturalny				Saldo migracji wewnętrznej				Saldo migracji zagranicznej			
Gmina	2005	2009	2013	trend	2005	2009	2013	trend	2005	2009	2013	trend
Dąbrowa	1.5	-0.4	1.4	▽	49	72	50	▽	4	10	-14	↓
Komprachcice	-1.2	0.5	0.2	▽	94	90	74	↓	3	-38	-47	↓
Niemodlin	0.7	0.9	-3.6	↓	-26	-15	-35	↓	-30	-15	-23	↓
Prószków	-2.9	-1.6	-1.3	↓	77	54	34	↓	-22	-6	-32	↓
Strzeleczki	-2.9	-1.7	-4.1	↓	6	15	5	▽	-46	6	-9	↓
Tułowice	-0.7	2.2	-0.8	↓	7	-9	-25	↓	-2	0	-11	↓
Łambinowice	-2.1	-0.2	-3.4	↓	-26	11	-22	↓	-21	-6	-15	↓
Biała	-3.2	-1.8	-3.7	▽	-9	9	-16	↓	-24	-49	-43	↓

Tab. 10 Ruchy ludnościowe w gminach BN (Bank Danych Lokalnych GUS, kon. 2013 r.)

b) informacje z konsultacji:

Wskazania z ankiety internetowej:

! - *starzejące się społeczeństwo,*
- *młodzi wyjeżdżają za pracą,*
- *pustostany po tych, którzy wyjechali.*

Starzenie się społeczeństwa i migrację należy zaliczyć do wspólnych problemów całego mikroregionu. Realizacja przedsięwzięć w lokalnej strategii rozwoju będzie się skupiać na minimalizacji negatywnych skutków oddziaływania tego procesu poprzez włączanie osób starszych w działania użyteczne społecznie/aktywność w formie różnorodnych zajęć dedykowanych seniorom. Ważne jest realizowanie projektów międzypokoleniowych zapobiegającym dyskryminacji ze względu na wiek tzw. ageizm.

Dochody , zagospodarowanie gmin, dostęp do kultury

a) dane zastane

Analizując dochód podatkowy gmin BN, należy zauważyć, że jest on niższy niż średnia wojewódzka, wynosząca na koniec 2013 roku 3049,1 zł dla gmin wiejskich. Jednocześnie procent osób korzystających z pomocy społecznej w gminach BN jest wyższy od średniej wojewódzkiej, przy czym niemal dwukrotnie wyższy wskaźnik notuje się w gminie Niemodlin. Problem ubóstwa i konieczności korzystania ze wsparcia pomocy społecznej dotyczy również szczególnie gminy Łambinowice, Dąbrowa i Tułowice, gdzie podobnie jak w Niemodlinie, wskaźniki przekraczają średnią wojewódzką.

Gmina	% osób korzystających z pomocy społecznej (2013)	Dochód na 1 m-ca	% bezrobocia
Dąbrowa	6.04	2430.08	6
Komprachcice	0.99	2225.85	5
Niemodlin	9.13	2842.66	11.4
Prószków	2.29	2799.56	4
Strzeleczki	2.48	2884.73	6.2
Tułowice	6.41	3048.61	7.2
Łambinowice	7.45	3213.3	8.9
Biała	4.52	3007.91	7.6
Średnia w województwie dla gmin wiejskich	4.87	3049.1	14.2
Średnia w gminach LGD	4.91	2806.58	7.03

Tab. 11 Dochód podatkowy, bezrobocie i odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w BN (Bank Danych Lokalnych GUS, kon. 2013 r.)

Zauważyć należy, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej nie jest adekwatna do wysokości dochodu w gminie. Paradoksalnie gminy o największym statystycznym dochodzie na mieszkańca: Łambinowice, Tułowice i Niemodlin, mają jednocześnie najwyższy procent osób korzystających ze świadczeń społecznych, natomiast w gminach Prószków, Biała czy Strzeleczki, mimo niższego dochodu lepiej radzą sobie z trudniejszą sytuacją materialno-bytową.

Jednym z głównych problemów obszaru Borów Niemodlińskich jest jego nierównomierny rozwój oraz peryferyjność wielu miejscowości wiejskich.

Poza miejscowościami gminnymi oraz tymi zlokalizowanymi przy szlakach kolejowych, które są dobrze skomunikowane, właściwie nie funkcjonuje system transportu publicznego w BN. Gminy nadal wydają więcej środków na remonty cząstkowe istniejących dróg i chodników niż na budowę nowych szlaków sprzyjających komunikacji np. rowerowej. Długość ścieżek rowerowych w całych BN na koniec 2013 roku wyniosła zaledwie 4,2 km[19]. Nierównomierny rozwój obszaru oraz słaby system komunikacji publicznej wynika również z braku jednolitego i spójnego planowania przestrzennego w gminach. Przykładowo w roku 2013 w gminie Dąbrowa tylko 1,22% powierzchni gminy objętych było planami zagospodarowania, w gminie Strzeleczki było to nieco ponad 4,5%, w gminie Niemodlin zaledwie 7,7%. Jedynie gmina Tułowice w całości objęta jest planami zagospodarowania. Taki stan rzeczy powoduje, że wiele inwestycji na obszarze BN jest chaotyczne, może częstokroć potęgować zróżnicowanie w rozwoju oraz pogłębiać peryferyjność.

b) informacje z konsultacji :

Wpisy w pytaniu otwartym ankiety on line:

! *- skoro jest 8 gmin istnieje obawa o różne poglądy na te same sprawy, a co za tym idzie kłótnie i nieporozumienia.*

[19] Bank Danych Lokalnych GUS (stan na kon. 2013)

- różne gminy, rozbieżne interesy
- duże zróżnicowanie gmin,
- słabością tego obszaru jest zróżnicowany stopień zamożności lokalnych społeczności oraz ich stosunkiem do otoczenia (dbałość o estetykę miejsca zamieszkania, integracja); obok gospodarnych, zadbanych miejscowości są i takie, które odstają in minus,
- gminy powinny współpracować ze sobą a nie działać indywidualnie,
- brak porozumienia, brak przepływu informacji, słaba konsolidacja,
- niedostateczna współpraca,
- urzędy nie kontaktują się ze sobą
- szczególnie w gminie Niemodlin i Strzeleczki mieszkańcy wskazują, że wiele miejscowości nie ma dostępu do komunikacji zbiorczej, nie istnieje również system prywatnych przewoźników,
- brak porozumienia , brak przepływu informacji , słaba konsolidacja
- niedostateczna współpraca
- urzędy nie kontaktują się ze sobą

Lokalna Strategia Rozwoju wspierać będzie projekty międzygminne, oraz spójność działań w zakresie projektowania i planowania przestrzennego w gminach, poprawie ładu przestrzennego, co znajdzie odzwierciedlenie w kryteriach oceny operacji. Ważne jest podjęcie działań w zakresie wyrównywania szans obszarów wykluczonych i peryferyjnych, w szczególności z wykorzystaniem współpracy i wymiany informacji.

Dostęp do kultury i rekreacji

a) dane zastane:

W każdej gminie działa gminny ośrodek kultury (czasami dodatkowo sportu i rekreacji), któremu podlegają świetlice wiejskie (czasem dodatkowo place zabaw i boiska sportowe). Jednak na 8 gmin PBN właściwie w żadnej nie istnieje system zorganizowanych zajęć w sieci świetlic. Zajęcia w nich prowadzone są okazjonalnie np. przy zatrudnieniu świetliczanek z Powiatowych Urzędów Pracy. Ofertę okresowo uzupełniają lokalne stowarzyszenia, poprzez realizację projektów (Chmielowice, Ligota Prószkowska, Jasienica Dolna, Chróścina czy wsie gminy Tułowice).

Co najmniej raz w roku na terenie każdej gminy odbywa się kulturalna impreza cykliczna o zasięgu ponad gminnym, a wykorzystująca lokalne tradycje, zwyczaje i zasoby. Są to m.in. Karpik w Niemodlinie, Złota Kosa w Piątkowicach, Zamczysko w Dąbrowie, Winobranie w Winowie, Parady Orkiestr w Białej i Prószkowie, Pisankowanie w Tułowicach, Muzyczne Święto Kwitnącej Azalii na Zamku w Mosznej.

b) informacje z konsultacji

! *- bieżące utrzymanie obiektów oraz kwestia braku wystarczającej ilość zajęć świetlicowych i oferty (szczególnie dla młodzieży gimnazjalnej i seniorów) we wspominanych obiektach.*
- brak działań na rzecz dyskryminowanych grup społecznych,
- brak organizowania integracyjnych spotkań w gminach.

Analiza sieci obiektów kulturalnych i rekreacyjno-sportowych w gminach BN pozwala stwierdzić, że ilość świetlic, boisk, placów zabaw, domów kultury i bibliotek jest wystarczająca. Lokalna Strategia rozwoju będzie skupiać się na modernizacji obiektów istniejących, bądź budowie nowej infrastruktury w miejscach do tego wyznaczonych oraz uruchamianiu w nich stałej oferty dla mieszkańców, uwzględniającej integrację wewnętrzną mieszkańców Borów.

Różnorodność mieszkańców

a) dane zastane:

Podział tożsamościowy Borów Niemodlińskich na gminy przesiedleńcze (ludność napływowa z Kresów i wschodniej Polski) i gminy autochtoniczne (Niemcy, Ślązacy, ludność deklarująca się jako niepolska) jest znaczącą przeszkodą w rozwoju obszaru i podejmowaniu wspólnych inicjatyw. Obcość pomiędzy mieszkańcami autochtonicznymi i przesiedleńczymi uwydatnia się m.in. poprzez ukrytą nietolerancję wobec Ślązaków, zawiązywanie silniejszych więzi tylko pomiędzy gminami przesiedleńczymi

(np. silniejsza współpraca gmin Niemodlin-Tułowice-Łambinowice) oraz niemal całkowite wyizolowanie się gmin autochtonicznych (Strzeleczki i Prószków) i nie podejmowanie przez ich mieszkańców kontaktów z osobami spoza swojej gminy.[20]

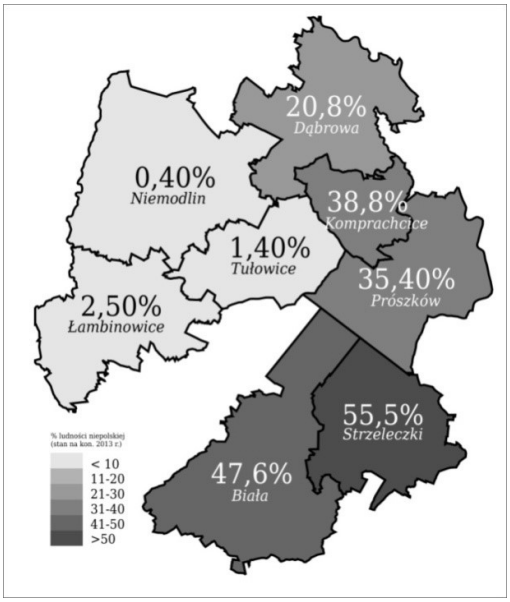

Rysunek 3 Ludność niepolska wg stanu na koniec 2013 r.

Mieszkańcy autochtoniczni, deklarujący się jako ludność niepolska, w gminach Prószków, Biała czy Strzeleczki (udział ludności niepolskiej wynosi 55%), mimo niższego dochodu lepiej radzą sobie z trudniejszą sytuacją materialno-bytową, są bardziej zaradni niż ich sąsiedzi z gmin przesiedleńczych: Łambinowice, Tułowice i Niemodlin. Jednocześnie zaradność Ślązaków jest często traktowana jako zagrożenie. Potwierdzeniem wrogiego nastawienia do tej grupy mieszkańców BN jest np. systematyczne niszczenie i zamalowywanie dwujęzycznych (polsko-niemieckich) tablic z nazwami miejscowości w gminie Komprachcice i Prószków.

b) informacje z konsultacji:
Wskazania otwarte z ankiety on line:

! *- brak integracji, słabe porozumienia, rozbieżne interesy gmin- różna kultura ludności, różne narodowościowo*
- różnorodność grup etnicznych - mniejszość niemiecka, przesiedleńcy ze wschodu
odczuwalne podziały społeczne (np. mniejszość niemiecka vs. potomkowie "Kresowiaków"),
- Antagonizm autochtonów,
- Brak otwartości na innych.

Różnorodność mieszkańców obszaru wymaga podjęcia działań integracyjnych, przeciwdziałających wykluczeniu i dyskryminacji różnych grup (przeciwdziałanie uprzedzeniom i nietolerancji). Jest to szczególnie ważne ze względu na pogłębiający się kryzys imigracyjny w UE i rozwijające się skłonności nacjonalistyczne.

W ramach LSR promowane będą projekty sprzyjające nawiązywaniu relacji, zachęcające do współpracy i wzajemnego poznawania się.

7. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego.
a) dane zastane:

Liczba działających organizacji pozarządowych w BN jest dwukrotnie mniejsza niż średnia wojewódzka, a skuteczność istniejących organizacji mierzona np. zdolnością pozyskania 1% jest daleko poniżej średniej wojewódzkiej. Alternatywą do działania stowarzyszeń i fundacji jest z kolei w BN

[20] Raport z badania rozpoznawalności i ocena działalności Partnerstwa Borów Niemodlińskich, 2014

aktywność Ochotniczych Straży Pożarnych. Ich prawne umocowanie umożliwia aplikowanie o środki, z czego niekoniecznie zdają sobie sprawę wszystkie jednostki. Liczba OSP w BN jest znacznie powyżej średniej wojewódzkiej i w tym aspekcie należy szukać sposobu na wykorzystanie jednostek do rozwoju obszaru BN. Odrębną kwestą pozostaje aktywność obywatelska, mierzona np. zdolnością i chęcią uczestnictwa w konsultacjach dokumentów strategicznych w gminach. Pomimo, że zgodnie ze wskazaniami poszczególnych gmin, aktywność ta jest nieco powyżej średniej wojewódzkiej, to i tak wskaźnik ten jest daleko niesatysfakcjonujący. Istotną kwestią w tym zakresie jest także umiejętność i otwartość poszczególnych JST na dialog i podejmowanie inicjatyw prawdziwie obywatelskich. Doświadczenie pokazuje, ze wiele konsultacji wykonywanych jest tylko i wyłącznie z mocy prawa i są one traktowane przez poszczególne JST jako konieczność a nie jako szansa włączenia społecznego.

Gmina	Fundacje i stowarzyszenia poza OSP 2010/2013	**NGO** poza OSP na 10 tys. m-ców w 2013	**1%** uzyskane przez OPP - przeciętna kwota w zł 2010/2013	**Frekwencja** w wyborach samorządowych 2010/2014 (%)	% osób korzystających z pomocy społecznej (2013)	**OSP** na 10 tys. m-ców	Wskaźnik Przyjazny Samorząd- pkt. (2010)*	% dokumentów strategicznych poddanych konsultacjom (2010)
Dąbrowa	8/8	8.30	4 056,23 / -	41/35	6.04	6.30	3.25	55.60
Komprachcice	22/24	21.60	2 663,90 / 1 336,55	36/42	0.99	6.30	4.00	55.60
Niemodlin	27/29	21.50	3 843,79 / 3 794,09	42/44	9.13	4.50	3.50	80.00
Prószków	11/14	14.30	4 316,27 / 9 955,60	43/38	2.29	6.10	2.00	50.00
Strzeleczki	9/10	13.30	2 352,39 / 1 472,09	45/46	2.48	10.07	1.75	b.d.
Tułowice	6/7	11.40	1 531,53 / 2 006,55	49/52	6.41	5.70	2.75	50.00
Łambinowice	9/9	11.60	3 266,25 / 2 979,56	46/41	7.45	12.90	0.75	54.50
Biała	26/27	24.90	1 446,30 / 1 356,20	32/40	4.52	16.60	3.75	33.30
Średnia wojew.	-	31.50	14 408,50 / 18 718,55	41/43	4.87	5.50	2.67	50.00
Średnia w gminach LGD	15/16	15.86	2 934,58 / 3 271,52	42/42	4.91	8.54	2.71	54.14

Tab. 12. Aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców Borów Niemodlińskich (za Moja Polis, stan na kon. 2013)

b) informacje z konsultacji

Wskazania z ankiet w dosłownym brzmieniu:

!

- brak wizji i wizjonerów, marazm

- ludzie myślą sztampowo a jeśli już pojawia się ciekawy pomysł to boją się go podejmować działanie na rzecz zaspokojenia bieżących potrzeb tu i teraz,
- brak wizjonerów i liderów, no może poza Prószkowem,
- brak ducha i woli działania,
- przyzwyczajenia mieszkańców i władz, niechęć do zmian.
- mało ngo,
- brak wsparcia dla organizacji pozarządowych.
- mała kwota na oddolne działania grup nieformalnych,
- mała ilość ngo i słabe zaangażowanie społeczności lokalnych,
- edukacja, brak inwestycji w zasoby ludzkie
- niedofinansowany kapitał ludzki
- niewykorzystywanie potencjału ludzi mieszkających w BN.

* Wskaźnik informujący o skali współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi. Indeks "Przyjazny samorząd" to autorskie przedsięwzięcie Stowarzyszenia Klon/Jawor. Opracowano go na podstawie danych z "Monitoringu współpracy między organizacjami i samorządem" - badania realizowanego wspólnie przez Klon/Jawor i Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. W badaniu tym urzędy administracji publicznej proszone są o informację o swojej współpracy z organizacjami pozarządowymi. Na podstawie tych danych opracowywane są cząstkowe oceny współpracy dotyczące 4 ważnych wymiarów relacji między organizacjami i samorządem: uchwalania programów współpracy z organizacjami, współpracy finansowej, wsparcia pozafinansowego oraz partnerstwa w realizacji wspólnych przedsięwzięć lub konsultowaniu decyzji władz lokalnych. W każdym z tych wymiarów jednostki samorządu terytorialnego mogą zdobyć określoną liczbę punktów - max 5. Wskaźnik to średni wynik uzyskany przez nie we wszystkich wymiarach.

Pomimo szeroko rozpowszechnionej działalności społecznej w Borach Niemodlińskich, ich formalno-prawny wymiar wydaje się być słaby. Większość działań społecznych realizowanych w terenie, wykonywanych jest ruchami nieformalnymi, przy funkcjonującym schemacie programu Odnowy wsi, Rad soleckich czy kół gospodyń wiejskich. Lokalna Strategia Rozwoju będzie skupiać się na wspieraniu mieszkańców skupionych wokół tych form aktywności, podnosić ich wiedzę i kompetencje (co może przełożyć się na zwiększenie ilości organizacji, biorąc pod uwagę ułatwienia formalno-prawne wprowadzone nowymi przepisami Ustawy Prawo o stowarzyszeniach oraz Ustawy o rachunkowości) oraz wsparcia instytucjonalnego istniejących organizacji.

Aktywność mieszkańców często powiela utarte schematy; brak w nich nowych pomysłów i innowacji. Środki dostępne w ramach LSR należy zainwestować w przedsięwzięcia inspirujące do szukania nowych, innowacyjnych rozwiązań i zdobywania nowych umiejętności, tak aby po zakończeniu finansowania ze źródeł zewnętrznych organizacje miały umiejętności i zaplecze do funkcjonowania samodzielnie.

W ramach LSR dodatkowo promowane będą przedsięwzięcia realnie włączające mieszkańców w przygotowanie projektów do realizacji, co zwiększy udział mieszkańców w procesy decyzyjne. W tym rozdziale dodatkową uwagę należy poświecić samemu Partnerstwu Borów Niemodlińskich jako jedynej organizacji obejmującej swoim zasięgiem wszystkie gminy w Borach Niemodlińskich oraz łączącej wszystkie sektory działalności: publiczny, społeczny i biznesowy.

Odrębna analiza SWOT[21] dla organizacji wykazała, że dla LGD w dalszym rozwoju organizacji potrzeba skupić się na wzmocnieniu spójności wewnętrznej organizacji (współpraca pomiędzy członkami, ich zaangażowanie w działania, wspólne projekty) oraz wzmocnienia kadr (rozważanie zatrudnienia dodatkowych osób) i członków poprzez wyposażenie ich w nowe kompetencje (organizacja szkoleń z zakresu realizacji projektów współpracy, czy promocji działań, działalności gospodarczej, zarządzania). Do tego konieczne jest wypracowanie jasnej, zrozumiałej i akceptowanej przez wszystkich członków wizji i celów działania.

IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT została opracowana w sposób partycypacyjny, w szczególności na spotkaniach konsultacyjnych we wszystkich8 gminach.
Określanie słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń dla obszaru zostało przeprowadzone w dwóch formach:
- w 6 gminach w formie dyskusji nas wypunktowanym spisem zagadnień wynikających z diagnozy,
- w 2 gminach w formie dyskusji otwartej i samodzielnego zgłaszania zagadnień do SWOT.

Wszystkie głosy zebrane na spotkaniach konsultacyjnych zostały podsumowane 8 października w Ligocie Prószkowskiej na spotkaniu grupy roboczej powołanej do pracy nad Lokalną Strategią Rozwoju gmin w Borach Niemodlińskich. Podsumowanie opierało się na metodzie wyboru najczęściej wskazywanych zagadnień i występujących w co najmniej 5 gminach. Podsumowanie zostało podane do publicznej wiadomości Nowej Gazecie- Miesięczniku Borów Niemodlińskich, nr 9 (71) i 10 (72).

Efektem zebrania informacji, ich dookreślenia, uwzględnienia zgłoszonych w procesie publicznych konsultacji uwag są zapisy analizy SWOT dla obszaru działania Partnerstwa Borów Niemodlińskich.

Silne strony:	Odniesienie do diagnozy:	Słabe strony:	Odniesienie do diagnozy
1. wyróżniająca w skali województwa sieć rezerwatów przyrody i innych obszarów chronionych, w tym Stawy Tułowickie i Niemodlińskie z największym w województwie stawem Sangów,	podrozdział 3- zasoby przyrodnicze, podrozdział 5 – czynniki przyrodnicze	1. Bory Niemodlińskie objęte ochroną w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu, co powoduje marginalizację promocyjną obszaru w stosunku do obszarów w województwie opolskim objętych ochroną w postaci parków krajobrazowych,	podrozdział 3

[21] PROMENGO, kurs GPS dla organizacji pozarządowych- praca zaliczeniowa pt. *Analiza SWOT Partnerstwa Borów Niemodlińskich* , Jadwiga Wójciak, 2015.

2. ugruntowana historycznie hodowla karpia, stanowiąca wyróżnik na tle kraju,	podrozdział 3- zasoby kulturowe	2. antagonizmy wśród mieszkańców: stali mieszkańcy wsi – nowi na wsi (z miasta), autochtoni – mieszkańcy napływowi, młodzież – seniorzy (konflikt pokoleń), mieszkańcy zza lasu-mieszkańcy sprzed lasu,	podrozdział 6 – różnorodność mieszkańców
3. wyróżniające się w skali województwa obiekty powyrobiskowe – kopalnie bazaltu, żwiru i margla,	podrozdział 5 – czynniki geofraficzne,	3. zły stan zabytków, trudności z dostępem do nich,	podrozdział 5, czynniki historyczne i kulturowe
4. placówka o znaczeniu międzynarodowym: Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu,	podrozdział 6	4. słaba sieć transportu publicznego (PKS, bus), w szczególności w miejscowościach peryferyjnych,	podrozdział 6 – zagospodarowanie gmin,
5. dostępne do zwiedzania zamki i pałace w Mosznej, Niemodlinie, Tułowicach,	podrozdział 3 – zasoby kulturowe,	5. zły stan nawierzchni dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych, braki w chodnikach przy tych drogach,	podrozdział 6- zagospodarowanie gmin,
6. wyróżniająca się w skali województwa liczba dworów i kościołów reprezentujących większość stylów architektonicznych,	podrozdział 3 – zasoby kulturowe	6. nieliczne drogi rowerowe o charakterze komunikacyjnym (w gminie Biała i Tułowice),	podrozdział 6- zagospodarowanie gmin,
7. wyróżniające na skalę wojewódzką dziedzictwo archeologiczne (grodziska, osady hutnicze),	podrozdział 3 – zasoby kulturowe	7. Bory Niemodlińskie bez systemu i punktu informacji turystycznej,	podrozdział 3
8. historycznie ugruntowana edukacja przyrodnicza o zasięgu ogólnopolskim w Technikum Leśnym w Tułowicach oraz dawniej Pomologia w Prószkowie, najstarszy ogród dendrologiczny w Polsce – Lipno,	podrozdział 3 – zasoby kulturowe	8. deklaratywny rozwój turystyki: gminy i organizacje postrzegają w tym potencjał, ale nie realizują projektów turystycznych,	podrozdział 3 i 5
9. wyróżnikowe w skali krajowej tradycje ceramiki prószkowskiej i tułowickiej,	podrozdział 3 – zasoby kulturowe	9. brak wyznaczonych i oznakowanych tras turystycznych (rowerowych, pieszych, konnych itp.) w 5 na 8 gmin, brak powiązania międzygminnego ścieżek istniejących,	podrozdział 5
10. imprezy o zasięgu wojewódzkim lub ponad wojewódzkim podkreślające specyfikę obszaru Borów: Karpik w Niemodlinie, Złota Kosa w Piątkowicach, Zamczysko w Dąbrowie, Winobranie w Winowie, Parady Orkiestr w Białej i Prószkowie, Pisankowanie w Tułowicach, Muzyczne Święto Kwitnącej Azalii na Zamku w Mosznej,	podrozdział 6 – dostęp do kultury i rekreacji	10.niewystarczająca liczba punktów opieki nad seniorami (na 8 gmin tylko 1 DPS) oraz oferty dziennych zajęć dla seniorów,	podrozdział 2 i 6
11. dobre skomunikowanie większych miejscowości obszaru siecią dróg powiatowych, krajowych i wojewódzkich, linią kolejową oraz położenie blisko autostrady, lotnisko	podrozdział 6 – dochody, zagospodarowanie gmin	11. niewystarczająca liczba punktów opieki nad małymi dziećmi (do lat 3) – na 8 gmin tylko 2 żłobki,	podrozdział 2 i 6

w Polskiej Nowej Wsi,			
12. położenie w trójkącie trzech rzek (Odra, Nysa Kłodzka, Biała) z siecią mniejszych (Osobłoga, Ścinawa Niemodlińska), predysponowanych do uprawiania sportów wodnych,	podrozdział 3 zasoby przyrodnicze	12. samorządy niepodejmujące się realizacji wspólnych (międzygminnych) projektów związanych z Borami,	podrozdział 5
13. Partnerstwo Borów Niemodlińskich jako organizacja skupiająca i działająca we wszystkich gminach Borów Niemodlińskich, rozpoznawalna w skali województwa,	podrozdział 7	13. emigracja młodzieży (18-35) po szkołach średnich (edukacja w większych miastach) oraz zarobkowa, najczęściej zagraniczna,	podrozdział 2
14. wyróżniające w skali województwa sąsiedztwo ludzi autochtonicznych i napływowych, Polacy, Niemcy, Ślązacy, Kresowiacy na jednym obszarze,	podrozdział 6 – różnorodność mieszkańców	14. niedostosowanie miejsc publicznych do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych,	podrozdział 6
15. najdłuższy w województwie okres wegetacyjny z rekordami temperatur najniższej i najwyższej,	podrozdział 5 – czynniki geograficzne	15. brak inkubatora przedsiębiorczości i inkubatora	podrozdział 2
-	-	16. nieliczne organizacje pozarządowe z obrotami powyżej 10 tys. zł rocznie,	podrozdział 7
-	-	17. niska liczba inicjatyw zmierzających do zachowania dziedzictwa przyrodniczego (brak spójnej polityki i działań np. w zakresie nasadzeń krajobrazowych),	podrozdział 5
-	-	18. niewielka liczba miejscowości z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (przypadkowy rozwój wsi i przestrzeni publicznych),	podrozdział 6 – zagospodarowanie gmin
-	-	19. szczątkowa edukacja regionalna w istniejących placówkach edukacyjnych, słaba znajomość lokalnych zasobów (zarówno wewnątrz własnej gminy, jak i gmin sąsiednich),	podrozdział 5
-	-	20. „puste świetlice”- nieliczne placówki posiadające stałą ofertę zajęć dla mieszkańców,	podrozdział 6-dostęp do kultury
-	-	21. malejące zaangażowanie członków w działania Partnerstwa Borów Niemodlińskich,	podrozdział 7
-	-	22. kwalifikacje osób na rynku pracy odbiegające od zapotrzebowania pracodawców,	podrozdział 1
-	-	23. braki w dostępie do bazy pod działalność gospodarczą (zarówno wielkopowierzchniową jak hale czy magazyny, jak i pod jednoosobową działalność gospodarczą).	podrozdział 1
-	-	24. mała innowacyjność i energooszczędność rozwiązań stosowanych w inwestycjach (np.niskie	podrozdział 1

		wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, czy oszczędności wody).	
		25. mała liczba wizjonerów/ innowatorów (wizji przyszłości, pomysłów wykraczających poza zaspokajanie bieżących potrzeb).	podrozdział 7
Szanse:	**Odniesienie do diagnozy:**	**Zagrożenia:**	**Odniesienie do diagnozy:**
1. dostępne środki z budżetu UE oraz programów krajowych,	podrozdział 1,7	1. utrzymująca się emigracja mieszkańców,	podrozdział 6
2. modernizacja Pomologii w Prószkowie przez Uniwersytet Op.	podrozdział 3	2. kryzys ekonomiczny i imigracyjny w Unii Europejskiej	podrozdział 6- różnorodność mieszkańców
3. popularność Zamku w Mosznej	podrozdział 3	3. opóźnienie we wdrażaniu dostępnych środków europejskich (niemal dwuletnie),	podrozdział 1,7
4. budowa obwodnicy Niemodlina,	podrozdział 1,	4. zmniejszenie finansowania z UE po 2020 r.	podrozdział 1,7
5. zmiana prawa w sprawie funkcjonowania małych organizacji pozarządowych (uproszczenia księgowe, sprawozdawcze, zmniejszenie ilości osób),	podrozdział 7,	5. ekstrema pogodowe,	podrozdział 1,7
6. zmiana prawa w sprawie odnawialnych źródeł energii (polityka prosumencka),	podrozdział 1,	6. wzrost tendencji do indywidualizmu (w spędzaniu wolnego czasu, pozyskiwaniu informacji),	podrozdział 3 i 5
7. wzrost tendencji ekologicznych – powrót do wizerunku dawnej wsi i zdrowego żywienia (slow life, slow food),	podrozdział 3	-	-
8. zmiana kierunków rozwoju turystyki na 3E (Entertainment – rozrywka, Excitement - ekscytacja, Education - edukacja), zamiast modelu 3S (Sun - słońce, Sand - piasek, Sea – morze),	podrozdział 3	-	-
9. specjalna opolska strefa demograficzna,	podrozdział 6	-	-

Tab. 13 SWOT obszaru LSR Partnerstwa Borów Niemodlińskich

Przeprowadzenie analizy pozwala na uzyskanie całościowego, uśrednionego obrazu obszaru działania Partnerstwa Borów Niemodlińskich. Otrzymane wyniki dostarczają konkretnych wskazówek dotyczących ważnych dla Borów zjawisk i trendów w otoczeniu, jak i dotyczących wykorzystania lub wzmocnienia potencjału Borów. Dla wyciągnięcie wniosków z zebranych informacji Zarząd Partnerstwa rozważył następujące powiązania:

a) czy mocne strony pozwolą na wykorzystanie szans,
b) czy mocne strony pozwolą przezwyciężyć zagrożenia,
c) czy słabe strony uniemożliwią wykorzystanie szans,
d) czy słabe strony spotęgują zagrożenia?

Do zestawienia została wykorzystana poniższa tabelą, w której zaznaczono skalę powiązania elementów (S, W, O, T) od 0 – brak powiązania, 1- średnie powiązanie- 2 bardzo duże powiązanie, sprawdzając, która z wymienionych korelacji jest najsilniejsza.

		Silne strony															Słabe strony																				
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
szanse	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2
	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1
	3	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	4	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1
	5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	0	2	1	0	1	1	1	1	0	1	0
	6	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	2
	7	2	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	0	0	0	1	2	2
	8	2	0	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	1	1	1	1	2	1	0	1	2	2	2	0	0	1	0	0	0	1	2	1	1	0	0	1	1	2	2
	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	2	0	1	0	0	0	2	2	1	1	1	0	0	0	0	0	2	0	2	1	1	1
	Σ	8	5	5	5	8	6	5	10	5	5	6	5	6	5	7	5	5	6	8	2	7	7	5	6	5	5	4	3	3	5	6	8	2	5	5	3	9	6	11	12
zagrożenia	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	2	2	0	2	0	1	0	0	0	1	1	1	2	2	1	1
	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	
	3	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	2	2	2	1	2	0
	4	2	0	2	2	2	2	2	2	2	2	0	0	2	0	0	2	1	2	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	2	2	1	1	1	2
	5	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	1	0	0	0	0	1	1
	6	2	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	0	2	1	2	2	0	2	2	2	2	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	2	1	1	1	2
	Σ	5	3	5	5	5	5	4	5	5	5	3	3	8	4	2	4	5	5	4	1	4	5	3	5	5	6	2	7	2	5	4	4	1	4	5	8	7	5	6	8

Tab. 14 Matryca powiązań elementów SWOT obszaru LSR

Kolorem zaznaczono te obszary, które uzyskały najwyższą ilość punktów (powyżej 5). Z wzajemnych powiązań wynika, że:

a) dla wykorzystania nadarzających się szans najważniejsze są:

- 8. historycznie ugruntowana edukacja przyrodnicza o zasięgu ogólnopolskim w Technikum Leśnym w Tułowicach oraz dawniej Pomologia w Prószkowie, najstarszy ogród dendrologiczny w Polsce – Lipno,
- 1. wyróżniająca w skali województwa sieć rezerwatów przyrody i innych obszarów chronionych, w tym Stawy Tułowickie i Niemodlińskie z największym w województwie stawem Sangów,
- 5. dostępne do zwiedzania zamki i pałace w Mosznej, Niemodlinie, Tułowicach, Dąbrowie,
- 15. najdłuższy w województwie okres wegetacyjny z rekordami temperatur najniższej i najwyższej,
- 6. wyróżniająca się w skali województwa liczba dworów i kościołów reprezentujących większość stylów architektonicznych,
- 11. dobre skomunikowanie większych miejscowości obszaru siecią dróg powiatowych, krajowych i wojewódzkich, linią kolejową oraz położenie blisko autostrady, lotnisko w Polskiej Nowej Wsi,

WNIOSEK 1: W PODEJMOWANYCH DZIAŁANIACH PROROZWOJOWYCH NALEŻY SKUPIĆ DUŻĄ UWAGĘ NA WYKORZYSTANIE DOSTĘPNYCH W TERENIE ZASOBÓW KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH, ŁAGODNY KLIMAT ORAZ DOBRE SKOMUNIKOWANIE ZEWNĘTRZNE OBSZARU (Z WIĘKSZYMI OŚRODKAMI).

b) w celu przezwyciężania potencjalnych zagrożeń należy :

- wykorzystać Partnerstwo Borów Niemodlińskich jako organizację skupiającą i działającą we wszystkich gminach Borów Niemodlińskich, rozpoznawalną w skali województwa,

WNIOSEK 2: W PODEJMOWANYCH DZIAŁANIACH NALEŻY MAKSYMALNIE SKUPIĆ SIĘ NA PROJEKTACH WSPÓLNYCH, SIECIUJĄCYCH, BLIŹNIACZYCH I KOMPLEMENTARNYCH WZGLĘDEM SIEBIE.

c) największą przeszkodą przy wykorzystaniu szans będą:
- 25. mała liczba wizjonerów/ innowatorów (wizji przyszłości, pomysłów wykraczających poza zaspokajanie bieżących potrzeb),
- 24. mała innowacyjność i energooszczędność rozwiązań stosowanych w inwestycjach (np.niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, czy oszczędności wody),
- 22. kwalifikacje osób na rynku pracy odbiegające od zapotrzebowania pracodawców
- 4. słaba sieć transportu publicznego (PKS, bus), w szczególności w miejscowościach peryferyjnych,
- 17. niska liczba inicjatyw zmierzających do zachowania dziedzictwa przyrodniczego (brak spójnej polityki i działań np. w zakresie nasadzeń krajobrazowych),
- 6. nieliczne drogi rowerowe o charakterze komunikacyjnym (w gminie Biała i Tułowice),
- 7. Bory Niemodlińskie bez systemu i punktu informacji turystycznej,
- 3. zły stan zabytków, trudności z dostępem do nich,
- 9.9. brak wyznaczonych i oznakowanych tras turystycznych (rowerowych, pieszych, konnych itp.) w 5 na 8 gmin, brak powiązania międzygminnego ścieżek istniejących,
- 23. braki w dostępie do bazy pod działalność gospodarczą (zarówno wielkopowierzchniową jak hale czy magazyny, jak i pod jednoosobową działalność gospodarczą).

WNIOSEK 3: W PODEJMOWANYCH DZIAŁANIACH NALEŻY PROMOWAĆ ROZWIĄZANIA INNOWACYJNE, PRZYJAZNE ŚRODOWISKU (WYKORZYSTANIE OZE, OSZCZĘDNOŚĆ WODY, ENERGII), DOSTOSOWAĆ KWALIFIKACJE OSÓB NA RYNKU PRACY DO POTRZEB PRACODAWCÓW, ZWIĘKSZYĆ MOBILNOŚĆ PRACOWNIKÓW NP. PRZEZ ROZBUDOWANIE SIECI USŁUG TRANSPORTOWYCH, ZWIĘKSZYĆ ILOŚĆ MIEJSC DO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ROZWIJAĆ USŁUGI I INFRASTRUKTURĘ TURYSTYCZNĄ I REKREACYJNĄ.

d) istniejące zagrożenia zostaną spotęgowane jeśli nie zostaną wyeliminowane:
- 25. mała liczba wizjonerów/ innowatorów (wizji przyszłości, pomysłów wykraczających poza zaspokajanie bieżących potrzeb),
- 21. malejące zaangażowanie członków w działania Partnerstwa Borów Niemodlińskich,
- 13. emigracja młodzieży (18-35) po szkołach średnich (edukacja w większych miastach) oraz zarobkowa, najczęściej zagraniczna,
- 22. kwalifikacje osób na rynku pracy odbiegające od zapotrzebowania pracodawców,
- 11. niewystarczająca liczba punktów opieki nad małymi dziećmi (do lat 3) – na 8 gmin tylko 1 żłobek,
- 24. mała innowacyjność i energooszczędność rozwiązań stosowanych w inwestycjach (np. niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, czy oszczędności wody).

WNIOSEK 4: W PODEJMOWANYCH DZIAŁANIACH NALEŻY KŁAŚĆ DUŻY NACISK NA KOMPETENCJE, KWALIFIKACJE ZAWODOWE MIESZKAŃCÓW ORAZ ICH WEWNĘTRZNĄ MOTYWACJĘ DO DZIAŁANIA, ZWIĘKSZYĆ ICH MOBILNOŚĆ (M.IN. PRZEZ ZAPEWNIENIE OPIEKI NAD OSOBAMI ZALEŻNYMI), ZWIĘKSZAĆ WIEDZĘ NA TEMAT ROZWIĄZAŃ INNOWACYJNYCH I ENERGOOSZCZĘDNYCH (NP. PRZEZ SZKOLENIA CZY WYJAZDY STUDYJNE).

Przeprowadzona analiza SWOT wskazuje jakie elementy należy premiować w składanych wnioskach na dofinansowanie operacji w ramach LSR. Są to: lokalne zasoby, rozwiązania przyjazne środowisku, innowacyjność, współpraca i włączanie w realizację projektów osób do których są skierowane. Należy skupić się na racjonalnym realizowaniu projektów, zgodnie z przyjętymi planami branżowymi w każdej gminie oraz wspierać projekty międzygminne wzmacniające spójność obszaru.
Wnioski ze SWOT znajdują odzwierciedlenie w kryteriach oceny operacji obowiązujących dla konkursów w ramach LSR, dobranych oddzielnie dla każdego celu szczegółowego LSR.

V. Cele i wskaźniki

1. Hierarchiczne drzewo celów i przedsięwzięć LSR

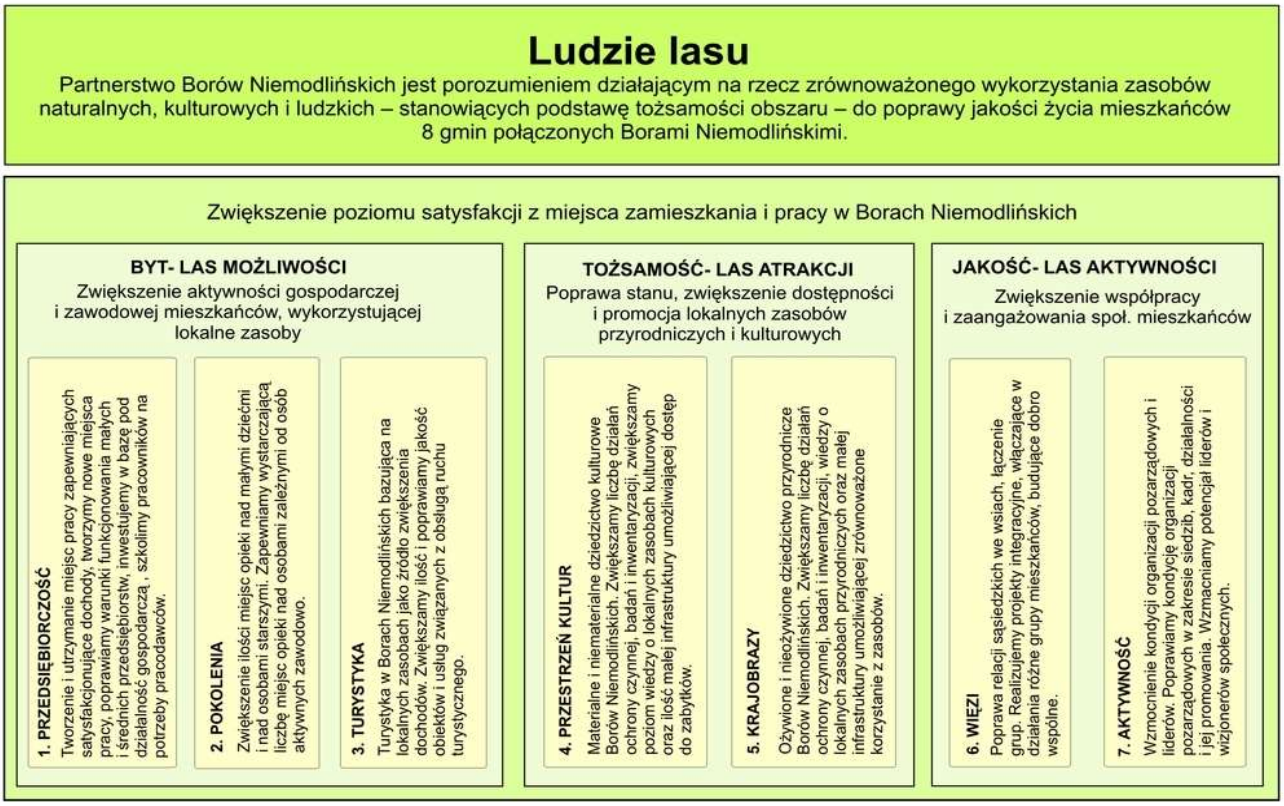

2. Cel ogólny

Informacje i wnioski zebrane w ramach diagnozy i przeprowadzonej analizy SWOT doprowadziły do wyodrębnienia celu ogólnego, którym jest *Zwiększenie poziomu satysfakcji z miejsca zamieszkania i pracy w Borach Niemodlińskich.*

Realizacja celu odbywać się będzie w ramach działań finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2014-2020) w ramach przewidzianych dla strategii opracowanych i realizowanych z udziałem społeczności lokalnej działanie LEADER tj. realizacji LSR w ramach ogłaszania konkursów przez LGD, realizacji konkursów grantowych i ewentualnych operacji własnych (19.3), realizacji projektów współpracy oraz działań związanych z funkcjonowaniem LGD (koszty bieżące- 19.7 i animacja 19.8).

Osiągnięcie celu ogólnego będzie mierzone wskaźnikiem oddziaływania:

Wskaźnik oddziaływania

O1- wzrost liczby osób deklarujących satysfakcję z miejsca zamieszkania (mierzony przez LGD w ramach badań zlecanych firmom zewnętrznym)

3. Cele szczegółowe

Na cel ogólny składają się 3 cele szczegółowe, których realizacja w konsekwencji przyczyni się do zwiększenia poczucia satysfakcji z miejsca zamieszkania w Borach Niemodlińskich. Są to odpowiednio:

1. Byt -Las możliwości- zwiększenie aktywność gospodarczej i zawodowej mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem tej wykorzystującej lokalne zasoby.

Realizacja celu szczegółowego 1 ma doprowadzić do zwiększenia dochodów z tytułu pracy na miejscu (zmniejszyć emigrację zarobkową), zapewnić wystarczającą liczbę miejsc opieki nad osobami starszymi i małymi dziećmi (zwiększyć ciągłość pracy osób aktywnych zawodowo przez zapewnienie opieki nad osobami

zależnymi od nich) oraz zwiększenia ilości obiektów i usług związanych z obsłucha ruchu turystycznego (zwiększyć wykorzystanie lokalnych zasobów do uzyskiwania dochodów).

2. Tożsamość -Las atrakcji- poprawa stanu, zwiększenie dostępności i promocji lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych .

Realizacja celu szczegółowego 2 ma doprowadzić do zwiększenia działań związanych z zasobami kulturowymi i przyrodniczymi (poprawić stan zasobów oraz zwiększyć ich dostępność i wiedzę o nich).

3. Jakość - Las aktywności - Zwiększenie poziomu współpracy i zaangażowania społecznego mieszkańców.

Realizacja celu szczegółowego 3 ma doprowadzić do zmniejszenia antagonizmów wśród mieszkańców, zwiększyć wzajemną znajomość (zwiększyć współpracę i integrację mieszkańców) oraz poprawić kondycję organizacji pozarządowych (zwiększyć poziom zaangażowania mieszkańców w działalność organizacji społecznych)

Wskaźniki rezultatu

Osiągnięcie celu szczegółowego 1 będzie mierzone wskaźnikami rezultatu wyznaczonymi w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 dla celu 6B Wspieranie rozwoju na obszarach wiejskich dla działania LEADER (art.42-44) :

- dla realizacji LSR (19.3)

R1 – liczba utworzonych miejsc pracy

R2 – liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup de faworyzowanych.

Osiągnięcie celu szczegółowego 2 będzie mierzone wskaźnikami rezultatu wyznaczonymi w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 dla celu 6B Wspieranie rozwoju na obszarach wiejskich dla działania LEADER (art.42-44) :

- dla realizacji LSR (19.3)

R6 – wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty ,

R7 – liczba osób, które odwiedziły podmioty, które otrzymały wsparcie,

R8- liczba osób, które otrzymały publikacje dotyczące historii/kultury,

R9 – liczba osób zwiedzających obiekty przyrodnicze poddane pracom w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii

R10- liczba osób, które otrzymały publikacje dotyczące przyrody

R11- liczba projektów grantowych zrealizowanych w ramach projektu parasolowego

R12- liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby ~~przyrodnicze~~ **kulturowe**,

Osiągnięcie celu szczegółowego 3 będzie mierzone wskaźnikami rezultatu wskaźnikami rezultatu wyznaczonymi w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 dla celu 6B Wspieranie rozwoju na obszarach wiejskich dla działania LEADER (art.42-44) : :

- dla realizacji LSR (19.3) mierzone wskaźnikami zaangażowania mieszkańców w projekty:

R13- liczba uczestników operacji budujących i wzmacniających więzi między mieszkańcami

R14-liczba organizacji o wzmocnionym potencjale

R2 – liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup de faworyzowanych.

- dla animacji (19.8)

R3 – liczba osób, przeszkolonych, w tym liczba osób z grup de faworyzowanych

R4 – liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych,

- dla kosztów bieżących (19.7)

R6 – liczba podmiotów, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD,

W celu szczegółowym 3 ujęte są działania związane z Funkcjonowaniem Lokalnej Grupy Działania, jako organizacji pozarządowej.

4. Przedsięwzięcia

→ PRZEDSIĘWZIĘCIE 1 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ - tworzenie i utrzymanie miejsc pracy zapewniających satysfakcjonujące dochody - tworzymy nowe miejsca pracy, poprawiamy warunki funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw, inwestujemy w bazę pod działalność gospodarczą , szkolimy pracowników na potrzeby pracodawców.	
Przyczynia się do realizacji : - celu ogólnego I Zwiększenie poziomu satysfakcji z miejsca zamieszkania i pracy w Borach Niemodlińskich - Celu szczegółowego I.1. BYT- Las możliwości- Zwiększenie aktywność gospodarczej i zawodowej mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem tej wykorzystującej lokalne zasoby	
Zakres planowanych projektów	WDRAŻANIE LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU **Szacowany budżet ramach PROW 2014-2020: 1 610 000,00 zł** *1. Podejmowanie działalności gospodarczej – 360 000* *2. Rozwijanie działalności gospodarczej 1 250 000*
Grupy docelowe beneficjentów	Osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej,osoby fizyczne i podmioty prowadzące działalność spełniające definicję mikroprzedsiębiorcy i małego przedsiębiorcy
Informacje szczegółowe	Dofinansowanie uzyskają działalności gospodarcze wykorzystujące energię odnawialną w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności oraz wprowadzające na rynek produkty i usługi oparte na lokalnych zasobach. Szczególnie: wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy, obróbka surowców mineralnych, , produkcja tartaczna oraz szeroko rozumiane stolarstwo i produkcja opakowań drewnianych produkcja cegieł,, produkcja mioteł, działalność zw. z ochroną środowiska (odprowadzanie ścieków, zbieranie odpadów), działalność zw. z projektowaniem zieleni oraz jej utrzymaniem i pielęgnacją, produkcja i sprzedaży pieczywa, ciast i ciastek, przetwórstwo i sprzedaż owoców i warzyw, przetwórstwo mleka i wyrób serów, produkcja win, piwa, wód mineralnych, produkcja plecionkarska, produkcja ceramiczna, kucie metali, sprzedaż ryb, produkcją przypraw Kody PKD wpisujące się w zakres przedsięwzięcia 1 znajdują się w załączniku a) do Karty oceny operacji (dla Celu szczegółowego 1, Przedsięwzięcia 1, 2, 3 LSR)
Uzasadnienie z diagnozą i SWOT	Podjęcie przedsięwzięcia związanego z rozwojem Przedsiębiorczości opartej o lokalne zasoby BN (drewno, surowce mineralne, ochrona środowiska, bioenergia itp.) wynika z faktu wykazanych w diagnozie zasobów przyrodniczych i kulturowych Borów Niemodlińskich. Odnosi się również do wykazanych w SWOTcie tradycji ceramicznych na naszym terenie (9, mocne strony). W SWOTcie wykazano ponadto, że problemem BN jest wysoki wskaźnik emigracji zarobkowej zwłaszcza wśród osób młodych (13, słabe strony oraz 1, zagrożenia). Wsparcie Przedsiębiorczości ma więc z jednej strony wykorzystywać atuty obszaru a jednocześnie niwelować jego słabe strony. Diagnoza wykazuje ponadto, że szczególnie w gminie Niemodlin i Łambinowice bezrobocie nadal pozostaje problemem wykraczającym poza średnią wojewódzką, a dodatkowo w całych BN dotyczy szczególnie osób zagrożonych bezrobociem długotrwałym, osób 55+ oraz kobiet i osób młodych do 35 r.ż. Stosownie do tego w kryteriach oceny tego przedsięwzięcia zastosowano premiowanie projektów wzmacniających wymienione grupy na rynku pracy.

→ PRZEDSIĘWZIĘCIE 2 - POKOLENIA

PRZEDSIĘWZIĘCIE 2: POKOLENIA

- wsparcie rodziny przez zwiększenie ilości miejsc opieki nad małymi dziećmi i nad osobami starszymi – zapewniamy wystarczającą liczbę miejsc opieki nad osobami zależnymi od osób aktywnych zawodowo	
Przyczynia się do realizacji : - celu ogólnego I Zwiększenie poziomu satysfakcji z miejsca zamieszkania i pracy w Borach Niemodlińskich - celu szczegółowego I.1.Byt - Las możliwości- Zwiększenie aktywność gospodarczej i zawodowej mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem tej wykorzystującej lokalne zasoby	
Zakres planowanych projektów	WDRAŻANIE LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU **Szacowany budżet ramach PROW 2014-2020 : 1 060 000,00 zł** 1. Podejmowanie działalności gospodarczej – 240 000 2. Rozwijanie działalności gospodarczej 820 000
Grupy docelowe beneficjentów	Osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej, osoby fizyczne i podmioty prowadzące działalność spełniające definicję mikroprzedsiębiorcy i małegoprzedsiębiorcy
Informacje szczegółowe	W ramach przedsięwzięcia realizowane będą projekty obejmujące sekcje P, R i Q Polskiej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej Kody PKD wpisujące się w zakres przedsięwzięcia 1 znajdują się w załączniku b) do Karty oceny operacji (dla Celu szczegółowego 1, Przedsięwzięcia 1, 2, 3 LSR)
Uzasadnienie z diagnozą i SWOT	Diagnoza i analiza SWOT wskazują jednoznacznie, że podstawowym problemem obszaru BN jak i całego województwa jest kwestia depopulacji i starzenia się społeczeństwa. Problem ten dotyka wszystkich gmin BN, co wykazano w statystyce. Powoduje to, że szczególnie dwie grupy społeczne w BN wymagają szczególnych działań wspierających: najmłodsi mieszkańcy BN (dzieci żłobkowe i przedszkolne oraz ich rodzice) oraz seniorzy. Z kwestią seniorów wiąże się również sprawa ich fizycznych niedomagań i niedostosowania miejsc publicznych do osób starszych (patrz SWOT, słabe strony pkt. 14), niewystarczająca liczba punktów opieki nad seniorami (słabe strony, pkt 10) oraz punktów opieki nad małymi dziećmi (pkt 11 słabe strony). W szansach dla obszaru BN wykazano istnienie Opolskiej Strefy Demograficznej (szanse, pkt. 9), której założenia odzwierciedlają przesłanie Przedsięwzięcia POKOLENIA.

→ PRZEDSIĘWZIĘCIE 3 TURYSTYKA W BORACH NIEMODLIŃSKICH

PRZEDSIĘWZIĘCIE 3: TURYSTYKA W BORACH NIEMODLIŃSKICH bazująca na lokalnych zasobach jako źródło zwiększenia dochodów - zwiększamy ilość obiektów i usług związanych z obsługą ruchu turystycznego	
Przyczynia się do realizacji : - celu ogólnego I Zwiększenie poziomu satysfakcji z miejsca zamieszkania i pracy w Borach Niemodlińskich - celu szczegółowego I.1 .Byt- Las możliwości- Zwiększenie aktywność gospodarczej i zawodowej mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem tej wykorzystującej lokalne zasoby	
Zakres planowanych projektów	WDRAŻANIE LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU **Szacowany budżet w ramach PROW 2014-2020: 1 380 000,00 zł** 1. Podejmowanie działalności gospodarczej – 300 000 2. Rozwijanie działalności gospodarczej 1 080 000
Grupy docelowe beneficjentów	Osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej,osoby fizyczne i podmioty prowadzące działalność spełniające definicję mikroprzedsiębiorcy i małegoprzedsiębiorcy
Informacje szczegółowe	Działalności gospodarcze z zakresu: pola kempingowe, biwakowe, z zakresu rozwoju organizatorów turystyki, przewodników turystycznych i informacji turystycznej, pozostała działalność rozrywkowa i rekreacyjna oraz działalność związana z poprawą kondycji

	fizycznej, hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty zakwaterowania, działalność gastronomiczna (restauracje, katering, inne placówki gastronomiczne) Kody PKD wpisujące się w zakres przedsięwzięcia 1 znajdują się w załączniku c) do Karty oceny operacji (dla Celu szczegółowego 1, Przedsięwzięcia 1, 2, 3 LSR).
Uzasadnienie z diagnozą i SWOT	Przedsięwzięcie bazuje wprost na zasobach naturalnych i kulturowych obszaru PBN. Z tego też względu jako sposób na zrównoważone wykorzystanie potencjału wynikającego z zasobów, przyjęliśmy przedsięwzięcie skupione wokół agro- i ekoturystyki, co jest związane ze wzrostem tendencji rozwoju turystyki w kierunku 3E i powrotem do wartości przyrodniczych (patrz SWOT, szanse pkt. 7 i 8). Poszerzenie przedsięwzięcia o rozwój turystyki aktywnej wynika również z zasobów i specyfiki obszaru, jako miejsca występowania wielu poeksploatacyjnych wyrobisk (kopalnie bazaltu, żwirowiska- pkt. 3 mocne strony), których umiejętne zagospodarowanie stwarza szansę na pozyskanie dodatkowego dochodu. Dzięki skupieniu się wokół zasobów, rozwój ekonomiczny będzie wspierał również wzmocnienie tożsamości. Wskazanie, że zasoby przyrodnicze i kulturowe mogą stanowić źródło dochodu spowoduje, że mieszkańcy PBN będą je lepiej chronić. W diagnozie wykazano ponadto, że mieszkańcy BN uznali turystykę za jedną z podstawowych gałęzi, z których można czerpać dodatkowy dochód. Z kolei w pkt. 9 słabych stron wykazano, że w BN brak oznakowanych tras turystycznych i ich powiązania, punktu informacji i systemu turystycznego (pkt. 7 słabe strony) a gminy deklarują tylko chęć rozwoju turystyki bez przekazania odpowiednich środków finansowych na ten cel (pkt. 8 słabe strony). Z diagnozy wynika że BN to obszar naturalnie predestynowany do rozwoju turystyki czynnej typu: konnego, łowieckiego, wędkarskiego.

→ PRZEDSIĘWZIĘCIE 4 PRZESTRZEŃ KULTUR

PRZEDSIĘWZIĘCIE 4: PRZESTRZEŃ KULTUR - materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe Borów Niemodlińskich - zwiększamy liczbę działań ochrony czynnej, badań i inwentaryzacji, zwiększamy poziom wiedzy o lokalnych zasobach kulturowych oraz ilość małej infrastruktury umożliwiającej dostęp do zabytków.	
Przyczynia się do realizacji : - celu ogólnego I Zwiększenie poziomu satysfakcji z miejsca zamieszkania i pracy w Borach Niemodlińskich - Celu szczegółowego I.2 .Tożsamość - Las atrakcji- Poprawa stanu, zwiększenie dostępności i promocji lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych	
Zakres planowanych projektów	WDRAŻANIE LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU **Szacowany budżet w ramach PROW 2014-2020: 1 870 000,00 zł**
Grupy docelowe beneficjentów	**1. Zachowanie dziedzictwa lokalnego 1 400 000zł** Wnioskodawca: **- jednostki sektora finansów publicznych : 400 000zł** Wnioskodawca: **- pozostali wnioskodawcy zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność : 1 000 000zł**
	2. Rozwój ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej: ~~270 000zł~~ 332 000 zł (w tym 162 000 projekt współpracy) Wnioskodawca: **- jednostki sektora finansów publicznych : 170 000zł**

	- pozostali wnioskodawcy zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność: 100 000zł + projekt współpracy 1 x 162 000,00 zł
	3. Promowanie obszaru , w tym produktów i usług lokalnych: 200 000zl Wnioskodawca: **- jednostki sektora finansów publicznych : 130 000zł** **- pozostali wnioskodawcy zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność: 70 000zł**
Uzasadnienie z diagnozą i SWOT	Diagnoza wskazuje, że podstawowym zasobem BN jest dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze, które stanowi podstawę tożsamości obszaru. Diagnoza też pokazuje, że w BN istnieje stosunkowo duży rozdźwięk tożsamościowy i podział na ludzi zza i sprzed lasa. W odniesieniu do zasobów kulturowych w analizie SWOT wykazano, ze szczególnym zasobem kulturowym jest m.in. tradycja hodowli karpia niemodlińskiego (pkt. 2, mocne strony), funkcjonowanie Centralnego Muzeum Jeńców (pkt. 4, mocne strony), zamki i pałace (pkt. 5, mocne strony), dziedzictwo archeologiczne (pkt. 7) czy park w Lipnie i Pomologii (pkt.8 mocne strony). Wykazano w SWOTie również, że dziedzictwem BN są imprezy o zasięgu wojewódzkim (pkt. 10 mocne strony). Jednocześnie uznano, że poziom edukacji regionalnej jest szczątkowy (pkt. 19, słabe strony) a stan zabytków zły (pkt 3 słabe strony)

→ PRZEDSIĘWZIĘCIE 5 KRAJOBRAZY

PRZEDSIĘWZIĘCIE 5: KRAJOBRAZY ożywione i nieożywione dziedzictwo przyrodnicze Borów Niemodlińskich - zwiększamy liczbę działań ochrony czynnej, badań i inwentaryzacji, wiedzy o lokalnych zasobach przyrodniczych oraz małej infrastruktury umożliwiającej zrównoważone korzystanie z zasobów	
Przyczynia się do realizacji : - celu ogólnego I Zwiększenie poziomu satysfakcji z miejsca zamieszkania i pracy w Borach Niemodlińskich - Celu szczegółowego I.2 .Tożsamość - Las atrakcji- Poprawa stanu, zwiększenie dostępności i promocji lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych	
Zakres planowanych projektów	WDRAŻANIE LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU **Szacowany budżet w ramach PROW 2014-2020: ~~962 000,00 zł~~ 800 000zł**
Dla beneficjentów:	**1. Zachowanie dziedzictwa lokalnego** **Wdrażanie LSR: 500 000zł** Wnioskodawca: - jednostki sektora finansów publicznych + projekt parasolowy 1 x 100 000,00 zł ~~+ projekt współpracy 1 x 162 000,00 zł~~ + ew. projekt własny **Suma: ~~762 000,00 zł~~ 600 000 zł**
	2. Promowanie obszaru, w tym produktów i usług lokalnych: 200 000 Wnioskodawca: **- jednostki sektora finansów publicznych : 130 000zł** **- pozostali wnioskodawcy zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność: 70 000zł**
Uzasadnienie z diagnozą i SWOT	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego, z uwagi na fakt, że jest to kluczowy zasób, ma decydujący wpływ na spójność obszaru. W SWOT wykazano, że zasobem BN są

	rezerwaty (pkt. 1 mocne strony) i położenie w widłach Odry i Nysy (pkt. 13 mocne strony). Jednocześnie w słabych stronach wykazano małą liczbę inicjatyw zakresu ochrony przyrody BN (pkt. 17).

→ PRZEDSIĘWZIĘCIE 6 WIĘZI

PRZEDSIĘWZIĘCIE 6: WIĘZI poprawa relacji sąsiedzkich we wsiach, łączenie grup. Realizujemy projekty wspólne, integracyjne, włączające w działania różne grupy mieszkańców.	
Przyczynia się do realizacji : - celu ogólnego I Zwiększenie poziomu satysfakcji z miejsca zamieszkania i pracy w Borach Niemodlińskich - Celu szczegółowego I.3 Jakość - Las aktywności - Zwiększenie poziomu współpracy i zaangażowania społecznego mieszkańców	
Zakres planowanych projektów	WDRAŻANIE LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU **Szacowany budżet w ramach PROW 2014-2020: 820 000,00 zł**
Grupy docelowe beneficjentów	**1. Rozwój ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej: 620 000zł** Wnioskodawca: **- jednostki sektora finansów publicznych : 520 000zł** **- pozostali wnioskodawcy zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność: 100 000zł**
	2. Promowanie obszaru , w tym produktów i usług lokalnych : 200 000zł **Wnioskodawca:** **- jednostki sektora finansów publicznych : 100 000zł** **- pozostali wnioskodawcy zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność: 100 000zł**
	~~**3. Wzmocnienie kapitału społecznego, podnoszenie wiedzy w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych : 60 000**~~ ~~Wnioskodawca:~~ ~~**- jednostki sektora finansów publicznych : 20 000zł**~~ ~~**- pozostali wnioskodawcy zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność: 40 000zł**~~
Uzasadnienie z diagnozą i SWOT	W analizie SWOT wykazano, że na obszarze BN pojawiają się antagonizmy wśród mieszkańców (słabe strony, pkt 2). Ponadto wykazano zjawisko tzw. „pustych świetlic", co przejawia się istnieniem całkiem dobrej infrastruktury kulturalnej bez programu zajęć w nich (pkt 20, słabe strony). Te negatywne tendencje może pogłębić wzrost tendencji do indywidualizmu wykazany w pkt 6 zagrożeń SWOT. Wszystko to skłania do potrzeby podjęcia przedsięwzięcia mającego na celu budowanie i utrzymanie istniejących więzi społecznych na obszarze BN.

→ PRZEDSIĘWZIĘCIE 7 AKTYWNOŚĆ

PRZEDSIĘWZIĘCIE 7: AKTYWNOŚĆ - wzmocnienie kondycji organizacji pozarządowych. Poprawiamy kondycję organizacji pozarządowych w zakresie siedzib, kadr, działalności i jej promowania.
Przyczynia się do realizacji :

<table>
<tr><td colspan="2">- celu ogólnego I Zwiększenie poziomu satysfakcji z miejsca zamieszkania i pracy w Borach Niemodlińskich
- Celu szczegółowego I.3 . Jakość - Las aktywności - Zwiększenie poziomu współpracy i zaangażowania społecznego mieszkańców</td></tr>
<tr><td>Zakres planowanych projektów</td><td>WDRAŻANIE LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU
Szacowany budżet w ramach PROW 2014-2020: 560 000,00 zł</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Grupy docelowe beneficjentów</td><td>1. Rozwój ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej: 440 000zł
Wdrażanie LSR:
Wnioskodawca:
- wnioskodawcy zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, nie będący jednostkami sektora finansów publicznych: 340 000zł + projekt parasolowy 1 x 100 000,00 zł</td></tr>
<tr><td>2. Promowanie obszaru, w tym produktów i usług lokalnych: 120 000
Wnioskodawca:
- wnioskodawcy zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, nie będący jednostkami sektora finansów publicznych: 120 000zł</td></tr>
<tr><td><s>3. Wzmocnienie kapitału społecznego, podnoszenie wiedzy w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych: 60 000zł</s>
<s>Wnioskodawca:</s>
<s>- wnioskodawcy zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, nie będący jednostkami sektora finansów publicznych: 60 000zł</s></td></tr>
<tr><td>LGD</td><td>Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania jako specjalnego stowarzyszenia:
1 845 000 zł</td></tr>
<tr><td>Uzasadnienie z diagnozą i SWOT</td><td>W analizie SWOT w słabych stronach wykazano, że na obszarze BN istnieje mała liczba NGO, mniejsza niż średnia wojewódzka (pkt 16). Ponadto spada zaangażowanie członków w działalność LGD (pkt 21). Całość problemu zaangażowania społecznego i aktywności społecznej pogłębia fakt, że na obszarze BN działa bardzo niewielu innowatorów i wizjonerów, którzy mogliby być lokomotywami rozwoju i innowacji obszaru (pkt 25). W analizie SWOT wykazano również, że szansą na rozwój słabego dotychczas III sektora i aktywności społecznej w BN mogą być ułatwienia prawne w zakresie funkcjonowania NGO (pkt 5 szanse).</td></tr>
</table>

Wskaźniki produktu

Do oceny stopnia realizacji poszczególnych przedsięwzięć zostaną wykorzystane wskaźniki produktu wyznaczone w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 dla celu 6B Wspieranie rozwoju na obszarach wiejskich dla działania LEADER (art.42-44).

Przedsięwzięciom 1-3 zostały przypisane następujące wskaźniki produktu :
- dla realizacji LSR (19.3):

P1- liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa

P2- liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, w tym operacji obejmujących szkolenia

Przedsięwzięciom 4-5 zostały przypisane następujące wskaźniki produktu :
- dla realizacji LSR (19.3):

P7- liczba zabytków poddanym pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniki wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii

P8- liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji strategii

P9- liczba nakładu publikacji dotyczących dziedzictwa kulturowego i historycznego

P10- liczba obiektów przyrodniczych poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii

P11- liczba nakładu publikacji dotyczącego dziedzictwa przyrodniczego

P12- liczba operacji parasolowych

P13- liczba projektów współpracy

Przedsięwzięciom 6-7 zostały przypisane następujące wskaźniki produktu
- dla realizacji LSR (19.3):

P14- liczba operacji polegających na budowaniu i wzmacnianiu więzi między mieszkańcami

P15- liczba szkoleń

P16- liczba operacji wzmacniających potencjał organizacji pozarządowych

P12- liczba operacji parasolowych

- dla animacji (19.8) [poniższe wskaźniki związane z funkcjonowaniem LGD]

P3-liczba szkoleń

P4- liczba spotkań informacyjno- konsultacyjnych LGD z mieszkańcami

- dla kosztów bieżących (19.7)

P5- liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa

Wybrane wskaźniki oddziaływania, rezultatu i produktu pozwalają na skuteczne mierzenie postępów w realizacji LSR, są przypisane konkretnym problemom, które mają wyeliminować (wskaźniki produktu – do przedsięwzięć), zmiany jaką mają wprowadzić (wskaźniki rezultatu – do celów szczegółowych), oraz stanowi docelowemu jaki LSR wprowadzi (wskaźnik oddziaływania – do celu ogólnego).

Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników

Lokalna Grupa Działania dołoży wszelkich starań aby osiągnąć zakładane wysokości przyjętych wskaźników. Na bieżąco będzie prowadzony monitoring stopnia ich osiągania. należy jednak pamiętać, iż na ostateczny poziom realizacji wskaźników mogą wpływać czynniki zewnętrzne będące poza wpływem LGD. Należą do nich m.in. przepisy wykonawcze do lokalnych strategii rozwoju na poziomie krajowym, formularze wniosków opracowane przez instytucje zewnętrzne czy regulacje dotyczące wypłacania wyprzedzającego finansowania na realizację operacji.

5. Powiązanie celów i przedsięwzięć ze wskaźnikami realizacji

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie
1. emigracja zarobkowa, której przyczyną są niskie dochody z tytuły pracy na miejscu	1. Zwiększenie poziomu satysfakcji z miejsca zamieszkania i pracy w Borach Niemodlińskich	1. 1. Byt **Las możliwości** Zwiększenie aktywność gospodarczej i zawodowej mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem tej wykorzystującej lokalne zasoby	1.1.1 **Przedsiębiorczość** - tworzenie i utrzymanie miejsc pracy zapewniających satysfakcjonujące dochody - tworzymy nowe miejsca pracy, poprawiamy warunki funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw, inwestujemy w bazę pod działalność gospodarczą, szkolimy pracowników na potrzeby pracodawców.	P1	R1	O1
				P2	R2	
2. brak ciągłości pracy przez opiekę nad osobami zależnymi spowodowany małą liczbą miejsc opieki nad osobami zależnymi			1.1.2. **Pokolenia** - zwiększenie ilości miejsc opieki nad małymi dziećmi i nad osobami starszymi – zapewniamy wystarczającą liczbę miejsc opieki nad osobami zależnymi od osób aktywnych zawodowo.	P1	R1	
				P2	R2	
3. niewykorzystanie potencjału miejsca do uzyskiwania dochodów - mała ilość obiektów i usług związanych z potencjałem turystycznym			1.1.3. **Turystyka** - turystyka w Borach Niemodlińskich bazująca na lokalnych zasobach jako źródło zwiększenia dochodów - zwiększamy ilość obiektów i usług związanych z obsługą ruchu turystycznego	P1	R1	
				P2	R2	
4. niszczejące zasoby kulturowe i ich niedostępność wynikająca z małej liczba działań związanych z zasobami kulturowymi	1. Zwiększenie poziomu satysfakcji z miejsca zamieszkania i pracy w Borach Niemodlińskich	1.2. Tożsamość **Las atrakcji** Poprawa stanu, zwiększenie dostępności i promocji lokalnych zasobów	1.2.4. **Przestrzeń kultur** - materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe Borów Niemodlińskich - zwiększamy liczbę działań ochrony czynnej, badań i inwentaryzacji, zwiększamy poziom wiedzy o lokalnych zasobach kulturowych oraz ilość małej infrastruktury umożliwiającej dostęp do zabytków.	P7	R6	O1
				P8	R7	
				P9	R8	
				P13	**R12**	

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie
5. niszczejące zasoby przyrodnicze i ich niedostępność wynikające z małej liczba działań związanych z zasobami przyrodniczymi		przyrodniczych i kulturowych	1.2.5. **Krajobrazy** - ożywione i nieożywione dziedzictwo przyrodnicze Borów Niemodlińskich -zwiększamy liczbę działań ochrony czynnej, badań i inwentaryzacji, wiedzy o lokalnych zasobach przyrodniczych oraz małej infrastruktury umożliwiającej zrównoważone korzystanie z zasobów	P10 P11 P12 ~~P13~~	R9 R10 R11 ~~R12~~	
6. niski poziom współpracy i integracji mieszkańców spowodowany antagonizmami nieznajomością i odizolowaniem		1.3. Jakość życia **Las aktywności** Zwiększenie poziomu współpracy i zaangażowania społecznego mieszkańców (czas wolny- jakość życia)	1.3.6. **Więzi** - poprawa relacji sąsiedzkich we wsiach, łączenie grup. Realizujemy projekty wspólne, integracyjne, włączające w działania różna grupy mieszkańców, budujące dobro wspólne.	P14	R13	
7. niski poziom zaangażowania mieszkańców w działalność organizacji wynikający ze słabej kondycji organizacji pozarządowych			1.3.7. **Aktywność** - wzmocnienie kondycji organizacji pozarządowych. Poprawiamy kondycję organizacji pozarządowych w zakresie siedzib, kadr, i działalności. Wzmacniamy potencjał liderów i wizjonerów społecznych	P15 P12 P4 P5 P6	R14 R11 R3 R4 R5	

6 Sposób pomiaru wskaźników realizacji LSR

1.O	Cel ogólny:	1. Zwiększenie poziomu satysfakcji z miejsca zamieszkania i pracy w Borach Niemodlińskich				
1.1	Cele szczegółowe:	1. 1.Byt- Las możliwości- Zwiększenie aktywność gospodarczej i zawodowej mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem tej wykorzystującej lokalne zasoby				
1.2		1.2. Tożsamość- Las atrakcji- Poprawa stanu, zwiększenie dostępności i promocji lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych				
1.3		1.3. Jakość - Las aktywności - Zwiększenie poziomu współpracy i zaangażowania społecznego mieszkańców				
	Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego		*Jednostka miary*	*Stan początkowy na rok 2015*	*Plan na rok 2023*	*Źródło danych/sposób pomiaru*
W.1	O-1. wzrost liczby osób deklarujących satysfakcję z miejsca zamieszkania		% osób	0	10%	Badanie przeprowadzone na zlecenie LGD na reprezentatywnej próbie mieszkańców obszaru.
	Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych		*Jednostka miary*	*Stan początkowy na rok 2015*	*Plan na rok 2023*	*Źródło danych/sposób pomiaru*
W.1.1	R1 liczba utworzonych miejsc pracy		miejsce pracy	0	30	Sprawozdanie z realizacji operacji
	R2 liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych		osoba	0	20	Sprawozdanie z realizacji operacji/listy obecności
W.1.2	R6 wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty		osoba	0	6000	Sprawozdanie z realizacji operacji/lista gości
	R7 liczba osób które odwiedziły podmioty, które otrzymały wsparcie		osoba	0	6000	Sprawozdanie z realizacji operacji/lista gości
	R8 liczba osób, które otrzymały publikacje dotyczące historii/kultury		osoba	0	5000	Sprawozdanie z realizacji operacji/listy odbioru publikacji
	R9 liczba osób zwiedzających obiekty przyrodnicze poddane pracom w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii		osoba	0	5000	Sprawozdanie z realizacji operacji/lista gości
	R10 liczba osób, które otrzymały publikacje dotyczące przyrody		osoba	0	5000	Sprawozdanie z realizacji operacji/lista odbioru publikacji
	R11 liczba projektów grantowych zrealizowanych w ramach projektu parasolowego		projekt	0	10	Sprawozdanie z realizacji operacji/wykaz umów

	R12 liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby ~~przyrodnicze~~ **kulturowe**	projekt	0	1	Sprawozdanie z realizacji operacji
W.1.3	R13. liczba uczestników operacji budujących i wzmacniających więzi między mieszkańcami	osoba	0	6000	Sprawozdanie z realizacji operacji/listy obecności
	R14. liczba organizacji o wzmocnionym potencjale	organizacja	0	15	Sprawozdanie z realizacji operacji
	R11. liczba projektów grantowych zrealizowanych w ramach projektu parasolowego	projekt	0	10	Sprawozdanie z realizacji operacji/wykaz umów
	R-3.liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych (w ramach animacji)	osoba	0	800	Sprawozdanie z realizacji operacji/listy obecności
	R-4. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych(w ramach animacji)	osoba	0	~~250~~**205**	Sprawozdanie z realizacji operacji/listy obecności
	R-5. liczba podmiotów, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD(w ramach kosztów bieżących	podmiot	0	80	Rejestr konsultacji i doradztwa

	Przedsięwzięcia	*Grupy docelowe*	*Sposób realizacji*	*Wskaźnik produktu*				
				Nazwa	*Jednostka miary*	*Wartość*		*Źródło danych/sposób pomiaru*
						Początkowa rok 2015	*Końcowa rok 2023*	
1.1.1	**1. Przedsiębiorczość**	Osoby fizyczne podejmujące lub prowadzące działalność gospodarczą, oraz osoby prawne o statusie mikroprzedsiębiorcy , szczególnie osoby do 35 roku życia i osoby po 55 roku życia i kobiety.	Konkurs, działanie aktywizacyjne podejmowane przez LGD	P1. liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	operacja	0	6	Sprawozdanie z realizacji operacji / po zakończeniu operacji na podstawie zrealizowanego biznesplanu
				P 2. liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, w tym operacji obejmujących szkolenia	operacja	0	6	Sprawozdanie z realizacji operacji/po zakończeniu operacji na podstawie zrealizowanego biznesplanu

	Przedsięwzięcia	*Grupy docelowe*	*Sposób realizacji*	*Wskaźnik produktu*				
				Nazwa	*Jednostka miary*	*Wartość*		*Źródło danych/sposób pomiaru*
						Początkowa rok 2015	*Końcowa rok 2023*	
1.1.2	**2. Pokolenia**	Osoby fizyczne podejmujące lub prowadzące działalność gospodarczą, oraz osoby prawne o statusie mikroprzedsiębiorcy, szczególnie osoby do 35 roku życia i osoby po 55 roku życia i kobiety	Konkurs, działanie aktywizacyjne podejmowane przez LGD	P-1. liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	operacja	0	4	Sprawozdanie z realizacji operacji/po zakończeniu operacji na podstawie zrealizowanego biznesplanu
				P- 2. liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, w tym operacji obejmujących szkolenia	operacja	0	4	Sprawozdanie z realizacji operacji/po zakończeniu operacji na podstawie zrealizowanego biznesplanu
1.1.3	**3. Turystyka**	Osoby fizyczne podejmujące lub prowadzące działalność gospodarczą, oraz osoby prawne o statusie mikroprzedsiębiorcy, szczególnie osoby do 35 roku życia i osoby po 55 roku życia i kobiety	Konkurs, działanie aktywizacyjne podejmowane przez LGD	P-1. liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	operacja	0	5	Sprawozdanie z realizacji operacji/po zakończeniu operacji na podstawie zrealizowanego biznesplanu
				P- 2. liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, w tym operacji obejmujących szkolenia	operacja	0	5	Sprawozdanie z realizacji operacji/po zakończeniu operacji na podstawie zrealizowanego biznesplanu
1.2.4	**4. Przestrzeń kultur**	Osoby prawne, w tym parafie, JST, ośrodki kultury i NGO,	Konkurs, działanie aktywizacyjne podejmowane	P-7 liczba zabytków poddanym pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji	zabytek	0	7	Sprawozdanie z realizacji operacji/po zakończeniu operacji/ na podstawie zrealizowanego budżetu

	Przedsięwzięcia	*Grupy docelowe*	*Sposób realizacji*	*Wskaźnik produktu*				
				Nazwa	*Jednostka miary*	*Wartość*		*Źródło danych/sposób pomiaru*
						Początkowa rok 2015	*Końcowa rok 2023*	
		w tym w szczególności związane z odnową wsi, mieszkańcy, lokalni liderzy,	przez LGD,	strategii				
				P-8 liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji strategii	podmiot	0	9	Sprawozdanie z realizacji operacji/na podstawie zrealizowanego budżetu
				P-9 liczba nakładu publikacji dotyczących dziedzictwa kulturowego i historycznego	egzemplarz	0	5000	Sprawozdanie z realizacji operacji/na podstawie zrealizowanego budżetu
				P-13 liczba projektów współpracy	**projekt**	**0**	**1**	**Sprawozdanie z realizacji operacji/na podstawie zrealizowanego budżetu**
1.2.5	**5. Krajobrazy**	Osoby prawne, w tym parafie, JST, ośrodki kultury i NGO, w tym w szczególności związane z odnową wsi i ochroną środowiska	Konkurs, w przypadku małej ilości projektów przewidujemy projekt własny, działanie aktywizacyjne podejmowane przez LGD, projekt grantowy, projekt współpracy	P-10 liczba obiektów przyrodniczych poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	obiekt	0	5	Sprawozdanie z realizacji operacji/na podstawie zrealizowanego budżetu
				P-11 liczba nakładu publikacji dotyczących dziedzictwa przyrodniczego	egzemplarz	0	5000	Sprawozdanie z realizacji operacji na podstawie zrealizowanego budżetu
				P-12 liczba operacji parasolowych	operacja	0	1	Sprawozdanie z realizacji operacji/na podstawie zrealizowanego budżetu
				~~P-13 liczba projektów współpracy~~	~~projekt~~	~~0~~	~~1~~	~~Sprawozdanie z realizacji operacji/na podstawie zrealizowanego budżetu~~
1.3.6	**6. Więzi**	Osoby prawne, w tym parafie, JST, ośrodki kultury i NGO, grupy	Konkurs, działanie aktywizacyjne podejmowane przez LGD	P-14 liczba operacji polegających na budowaniu i wzmacnianiu więzi między mieszkańcami	inicjatywa	0	19	Sprawozdanie z realizacji operacji/na podstawie zrealizowanego budżetu

	Przedsięwzięcia	*Grupy docelowe*	*Sposób realizacji*	*Wskaźnik produktu*				
				Nazwa	*Jednostka miary*	*Wartość*		*Źródło danych/sposób pomiaru*
						Początkowa rok 2015	*Końcowa rok 2023*	
		defaworyzowane						
1.3.7	**7. Aktywność**	NGO	Konkurs, działanie aktywizacyjne podejmowane przez LGD, projekt grantowy	P-15 liczba operacji wzmacniających potencjał organizacji pozarządowych	inicjatywa	0	15	Sprawozdanie z realizacji operacji/na podstawie zrealizowanego budżetu
				P-12 liczba operacji parasolowych	operacja	0	1	Sprawozdanie z realizacji operacji/na podstawie zrealizowanego budżetu
				P-3 liczba szkoleń (w ramach animacji)	szkolenie	0	**~~22~~20**	Sprawozdanie z realizacji operacji/budżet
				P-4 liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami (w ramach animacji)	spotkanie	0	**10~~12~~**	Sprawozdanie z realizacji operacji/budżet
				P-5 liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (w ramach kosztów bieżących)	podmiot	0	110	Rejestr konsultacji i doradztwa/wpisy pracowników biura udzielających doradztwa

VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych wraz ze zwięzłą informacją wskazującą sposób powstawania procedur, ich kluczowe założenia i cele.

Kluczowym dokumentem określającym proces oceny i wyboru operacji są „Wytyczne Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie jednolitego i prawidłowego wykonywania zadań związanych z realizacją strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach działania Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020" Ponadto, dla wyboru i oceny operacji przewidzianych w LSR opracowane zostały odpowiednie procedury, oparte o przepisy krajowe oraz unijne. Zawierają je następujące dokumenty:
- Procedura wyboru i oceny operacji realizowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 przez podmioty inne niż LGD oraz operacji własnych LGD,
- Procedura przeprowadzania konkursów grantowych w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020.

Przyjęte w wyżej wymienionych dokumentach rozwiązania mają na celu:
- zapewnienie w poszczególnych głosowaniach Rady Decyzyjnej parytetu gwarantującego, że co najmniej 50% głosów pochodzi od członków niebędących przedstawicielami sektora publicznego,
- zapewnienie niedyskryminującego charakteru procesu decyzyjnego,
- umożliwienie uniknięcia ryzyka wystąpienia konfliktu interesu w procesach decyzyjnych,
- zapewnienie bezstronności Rady Decyzyjnej, poprzez składanie przez członków Rady oświadczeń o bezstronności, na podstawie których prowadzony będzie także rejestr interesów, oraz zobowiązanie członków Rady do wyłączenia się z procesu oceny i wyboru operacji w sytuacjach powiązania z wnioskiem lub wnioskodawcą,
- uregulowanie sposobu postępowania w sytuacjach spornych i wyjątkowych oraz umożliwienie odwołania się wnioskodawców od decyzji Rady,
- zapewnienie spójności w ramach LSR poprzez powiązanie z diagnozą obszaru, celami strategii, przedsięwzięciami i ich wskaźnikami,
- wybór najlepszych z punktu widzenia realizacji LSR operacji.

Procedury regulujące proces decyzyjny, podobnie jak i kryteria wyboru, mają charakter jawny i będą udostępnione do wiadomości publicznej na stronie internetowej LGD, do wglądu w biurze LGD, jak również w drodze świadczonego przez LGD doradztwa (telefonicznego, poprzez e-mail, osobistego, na spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych), umożliwiającego ich szersze omówienie. Prezentowane będą także z wykorzystaniem kanałów określonych w planie komunikacji .
LSR przewiduje realizację trzech rodzajów operacji: operacji realizowanych przez beneficjentów innych niż LGD, projekty grantowe, oraz operacje własne LGD. Organem kompetentnym do oceny i wyboru złożonych wniosków jest Rada Decyzyjna, której działania regulowane są przez obowiązujące przepisy prawa, Regulamin Pracy Rady Decyzyjnej, oraz wskazane powyżej Procedury. Określają one tok postępowania w zakresie ogłaszania naborów, sposobu wyboru członków Rady oceniających wnioski, tryb prowadzenia dyskusji. W przypadku procedury regulującej proces oceny i wyboru grantobiorców uwzględniono także zapisy dotyczące umowy o przyznanie grantu, monitoringu i kontroli, wypłaty zaliczki i płatności końcowej.

Złożone wnioski podlegają wstępnej ocenie w zakresie spełniania warunków udzielania wsparcia, dokonywanej przez pracownika LGD. Jedynie wnioski spełniające warunki określone w regulaminie naboru poddawane są dalszej ocenie. W przypadku wniosków grantowych dokonywana jest weryfikacja formalna. Oceną wniosków zajmuje się Rada Decyzyjna na posiedzeniach, w toku oddzielnych dyskusji. Wnioskom uznanym za zgodne przydzielane są punkty, zgodnie z kryteriami wyboru. Na podstawie oceny Rada Decyzyjna podejmuje uchwałę określającą wybór wniosków i kwotę przyznanego dofinansowania. Następnie tworzona jest lista ocenionych wniosków, a wnioskodawcom przekazywana jest informacja o wynikach oceny i prawie do wniesienia protestu ze wskazaniem jego terminu i formy. Na stronie internetowej LGD publikowane są: protokół z posiedzenia, wyniki oceny, lista członków Rady biorących udział w ocenie, rejestr interesów członków Rady. W przypadku wpłynięcia protestu dokonywana jest ponowna ocena wniosku.. Wyniki rozpatrzenia są przekazywane wnioskodawcy i opinii publicznej niezwłocznie.
Przy realizacji procesy wdrażania LSR Partnerstwo będzie stosować „Wytyczne Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie jednolitego i prawidłowego wykonywania zadań związanych z realizacją strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach działania Wsparcie dla rozwoju lokalnego w

ramach inicjatywy LEADER objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020"

2. Kryteria oceny operacji

Mając na uwadze jak najlepszą realizację celów określonych w LSR, Partnerstwo Borów Niemodlińskich opracowało lokalne kryteria wyboru operacji, w oparciu o specyfikę obszaru oraz obowiązujące przepisy. Propozycję kryteriów przygotował Zarząd LGD, uwzględniając wnioski z diagnozy obszaru oraz analizy SWOT. Podobnie jak te elementy strategii, kryteria wyboru operacji konsultowane były ze społecznością lokalną. Zgodnie z zapisami statutu, lokalne kryteria wyboru zostały zatwierdzone przez Walne Zebranie Członków LGD, które odbyło się 18.12.2015 r. w Białej. Opracowane kryteria wyboru dla poszczególnych celów szczegółowych zawartych w LSR. Stanowią one punkt odniesienia dla oceny składanych w konkursach i naborach wniosków. Kryteria obowiązują zarówno operacje składane do konkursów na realizację LSR jak i na operacje grantowe. Kryteria mają charakter obiektywny, niedyskryminujący, przejrzysty i mierzalny, a także są udostępniane do wiadomości publicznej. Liście kryteriów towarzyszy opis każdego z nich, oraz wskazanie zasad punktowania, minimalnych i maksymalnych wartości punktów, jakie przyznane mogą zostać operacji. Określono także minimum punktów niezbędne do wyboru operacji. Punkty mają charakter całościowy – nie dopuszcza się wartości ułamkowych. Kryteria zostały sformułowane tak, by premiować operacje, które generują nowe miejsca pracy, są innowacyjne, przewidują zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska, lub ukierunkowane są na zaspokojenie potrzeb wskazanych w LSR grup defaworyzowanych.

Szczegółowy opis kryteriów znajduje się w załączniku do umowy ramowej.

3. Sposób ustalania i zmiany kryteriów wyboru operacji

Opracowanie kryteriów wyboru operacji jest poprzedzone sporządzeniem diagnozy i analizy SWOT. Propozycje kryteriów są przyjmowane uchwałą na posiedzeniu Walnego Zebrania Członków LGD na wniosek członków Rady Decyzyjnej, Zarządu, lub Kierownika Biura Stowarzyszenia. Każdy mieszkaniec obszaru objętego LSR może zgłosić pisemnie do biura LGD propozycję zmiany kryteriów, przedstawiając uzasadnienie propozycji, metodologię wyliczania nowych kryteriów, a także ich powiązanie z diagnoza obszaru i analizą SWOT.

Ocena skuteczności kryteriów będzie również przedmiotem ewaluacji i jeśli wykaże ona konieczność zmiany przyjętych rozwiązań – zostaną one wdrożone.

Przed posiedzeniem organu zatwierdzającego zmiany kryteriów przeprowadzane zostaną konsultacje ze społecznością lokalną, ogłaszane na stronach internetowych LGD.

4. Innowacyjność

Jednym z przyjętych kryteriów wyboru operacji jest innowacyjność. Dla potrzeb niniejszej LSR przyjęto definicję opartą o określenie innowacji wg. „Financial Times". W odniesieniu do operacji przewidzianych w LSR innowacja oznacza wdrożenie nowego lub znacząco udoskonalonego produktu (wyrobu lub usługi) lub procesu, nowej metody marketingowej lub nowej metody organizacyjnej. Jako minimalny wymóg zaistnienia innowacji przyjmuje się by produkt, proces lub metoda były nowe lub znacząco udoskonalone dla obszaru gmin. Produkty, procesy i metody mogą być opracowane na obszarze LGD jako pierwsze, lub przyswojone dla obszaru od podmiotów i obszarów zewnętrznych. Opisanie innowacyjności będzie zadaniem wnioskodawcy, oceniany będzie brak lub istnienie innowacji.

5. Rodzaje przewidzianych do wsparcia operacji

Partnerstwo Borów Niemodlińskich planuje:

- realizację **projektów konkursowych** (PK) na realizację LSR we wszystkich przedsięwzięciach,
- realizację **projektów grantowych** (PG) w dwóch Przedsięwzięciach: 5- Krajobrazy oraz 7- Aktywność.

Wybór tych Przedsięwzięć do realizacji PG wynika z analizy SWOT, która wskazuje, że zasoby przyrodnicze i potencjał społeczny jest największym zasobem BN, który jednocześnie nie jest należycie

wykorzystywany. SWOT wykazuje niemal zupełny brak projektów przyrodniczych oraz niską innowacyjność i pomysłowość w realizacji projektów społecznych.
- realizację **projektów własnych** (PW) w sytuacji braku zainteresowania wśród beneficjentów, w ramach Przedsięwzięcia 5- Krajobrazy. Powody wyboru Przedsięwzięcia 5 do realizacji PW są takie same jak w przypadku PG. LGD przewiduje, że projekt własny będzie dotyczył działań czynnej ochrony przyrody (np. z zakresu ochrony ichtiofauny cieków BN, ochrony czynnej łąk BN lub wprowadzenie nasadzeń przydrożnych i śródpolnych w krajobraz BN) lub będzie miał charakter projektu badawczego (np. rozpoznanie torfowisk, Stawów Niemodlińsko-Tułowickich). Działania będą kontynuacją przyrodniczego projektu współpracy „Derkacz" realizowanego przez LGD w roku 2014.
- realizację **projektu współpracy** w ramach przedsięwzięcia ~~5- Krajobrazy, bazującego na największym wyróżniku obszaru jednocześnie decydującym o jego spójności i specyfice – kompleksie leśnym Borów Niemodlińskich~~ **4 Przestrzeń kultur, bazującego na zasobach kulturalnych łączących gminy Borów Niemodlińskich**

6. Zakres wsparcia

Zakres wsparcia dla poszczególnych beneficjentów lub grantobiorców uwzględnia obowiązujące przepisy prawa (w szczególności Rozporządzenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020), oraz doświadczenie LGD we wdrażaniu strategii w okresie 2007-2013.

W RAMACH PRZEDSIĘWZIĘĆ PRZEWIDZIANYCH W NINIEJSZEJ LSR USTALONO NASTĘPUJĄCY ZAKRES WSPARCIA:

- W PRZYPADKU **PODEJMOWANIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ** MAKSYMALNA KWOTA WSPARCIA WYNOSI **60 000 ZŁ**, A POMOC PRZYZNAWANA JEST W WYSOKOŚCI **100% KOSZTÓW** KWALIFIKOWANYCH W POSTACI RYCZAŁTU. PLANOWANA WYSOKOŚĆ WPARCIA JEST UŚREDNIONĄ WARTOŚCIĄ DOFINANSOWAŃ NA OPERACJE ZWIĄZANE Z TWORZENIEM MIEJSC PRACY W RAMACH REALIZACJI LSR 2007-2014
- DLA **JEDNOSTEK SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH** POMOC PRZYZNAWANA JEST W WYSOKOŚCI NIE WIĘCEJ NIŻ **63,63% KOSZTÓW** KWALIFIKOWANYCH
- DLA **PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ** POMOC PRZYZNAWANA JEST W WYSOKOŚCI **DO 70% KOSZTÓW** KWALIFIKOWANYCH
- DLA **POZOSTAŁYCH PODMIOTÓW** POMOC PRZYZNAWANA JEST W **WYSOKOŚCI DO 80% KOSZTÓW** KWALIFIKOWANYCH.

VII. Plan działania

Plan działania, przedstawiający sposób, w jaki będą realizowane cele i przedsięwzięcia strategii, stanowi załącznik do LSR. Podejmowane działania prowadzić będą do systematycznej realizacji założeń strategii – osiągania zdefiniowanych wskaźników i uzyskania planowanych efektów. Prowadzone w ramach przedsięwzięć nabory, realizacja projektów grantowych, współpracy i operacji własnych, pozwoli na uzyskanie wymaganych poziomów realizacji wskaźników w kluczowych momentach pomiaru (dla okresów 2016-2018, 2019-2021 i 2022-2023). Planowane jest zorganizowanie 10 naborów w ciągu całego okresu wdrażania LSR, realizacja dwóch projektów grantowych, oraz projektu współpracy . W ciągu całego okresu wdrażania LSR działaniom tym towarzyszyć będą systematyczne doradztwo oraz szkolenia dla beneficjentów, dostosowane do potrzeb mieszkańców obszaru i wnioskodawców – elementy związane z funkcjonowaniem LGD zostały przypisane do celu szczegółowego 3 w przedsięwzięciu 7 – wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych jako, że LGD jest formą stowarzyszenia.

W ramach celu szczegółowego 1.1. Byt - Las możliwości wskaźniki produktu dotyczące utworzenia nowych i rozwoju istniejących przedsiębiorstw, osiągnięte zostaną w okresie 2016-2021. Podobnie jest w przypadku celu szczegółowego 1.2. Tożsamość – Las atrakcji, w przedsięwzięciach związanych z konserwacją obiektów zabytkowych, wsparciem podmiotów sfery kultury, konserwacją obiektów przyrodniczych, publikacją materiałów dotyczących dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego. Należy jednak

mieć na uwadze, że realizacja tych przedsięwzięć prowadzić będzie do zmian, które zauważalne być mogą z opóźnieniem, co znajduje odzwierciedlenie w planie działania poprzez wskaźniki rezultatu założone także na lata 2022-2023. Wśród działań podejmowanych w ramach celu szczegółowego 1.2. zaplanowano również realizację projektu grantowego oraz projektu współpracy.. Do osiągnięcia celu szczegółowego 1.3. Jakość – Las aktywności prowadzić będą działania podejmowane w ciągu całego okresu wdrażania strategii (2016-2023). Adekwatny poziom osiągnięcia poszczególnych wskaźników w ramach przedsięwzięć związanych ze wzmacnianiem potencjału sektora pozarządowego obszaru LGD, oraz wzmacnianiu więzi pomiędzy jego mieszkańcami, został określony na lata 2016-2018, 2019-2021 i 2022-2023. Plan działania określa harmonogram działań związanych z realizacją LSR, aktywizacją, projektów grantowych i współpracy, który pozwoli na osiągnięcie zakładanej zmiany wskaźnika celu ogólnego, a zatem wzrost liczby osób deklarujących satysfakcję z miejsca zamieszkania na obszarze Borów Niemodlińskich. Postęp w realizacji wskaźników, jak również efekty wdrażania LSR, będą przedmiotem systematycznego monitoringu oraz okresowej ewaluacji, opisanych w rozdziale XI i załączniku. Realizacji LSR towarzyszyć będą działania animacyjne i aktywizacyjne, które scharakteryzowano w planie komunikacji w rozdziale IX i odpowiadającym mu załączniku do LSR.

VIII. Budżet

Lokalna Strategia Rozwoju Partnerstwa Borów Niemodlińskich jest dokumentem jednofunduszowym, zakłada realizację wszystkich celów i przedsięwzięć w ramach środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (EFRROW). Szczegółowy budżet LSR przedstawiony jest w Załączniku 4 - tabela 1 przedstawia budżet w podziale na poddziałania, a tabela 2 zawiera plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020. Budżet LSR przewiduje nieco ponad 50% środków na operacje związane z tworzeniem i utrzymaniem miejsc pracy w sektorze wykorzystania zasobów, opieki nad małymi dziećmi i seniorami oraz w turystyce(cel szczegółowy I Byt). Pozostała część środków na wdrażanie LSR została podzielona na zachowanie lokalnego dziedzictwa i budowanie relacji między mieszkańcami, w tym zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

IX. Plan komunikacji

Plan komunikacji, zawierający szczegółowy opis celów, wskaźników działań komunikacyjnych oraz wykorzystywanych środków przekazu, stanowi załącznik 5 do LSR. Wyznacza ramy dwustronnego przekazu informacji pomiędzy Partnerstwem Borów Niemodlińskich a społecznością lokalną, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych grup docelowych komunikacji. Podstawowym założeniem planu komunikacyjnego jest włączanie społeczności lokalnej w działania LGD podczas całego okresu wdrażania LSR, a nie tylko na etapie tworzenia strategii, tak by wzmocnić skuteczność jej realizacji i odpowiadać na bieżąco na potrzeby społeczności. Ma charakter aktywizacyjny, ale jednocześnie jest narzędziem pozyskiwania informacji zwrotnej, dotyczącej funkcjonowania LGD oraz realizacji LSR. Pozyskiwane informacje służyć będą przeprowadzeniu ewentualnych korekt, np. w zakresie świadczonej przez LGD pomocy doradczej, poprzez odpowiednie modyfikacje procedur, lub aktualizację LSR. Efektem realizacji planu będzie także budowa spójnego i pozytywnego wizerunku LGD PBN.

Grupami docelowymi działań komunikacyjnych są mieszkańcy obszaru, beneficjenci operacji, oraz wnioskodawcy – w szczególności: przedsiębiorcy oraz osoby fizyczne planujące podjąć działalność gospodarczą, przedstawiciele sektora publicznego (przedstawiciele JST), członkowie grup defaworyzowanych (osoby poniżej 35 roku życia, osoby powyżej 55 roku życia i kobiety), przedstawiciele sektora społecznego (przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz organizacji nieformalnych, lokalni liderzy). Działania komunikacyjne realizowane będą z wykorzystaniem szerokiego zakresu środków przekazu: spotkań bezpośrednich, mediów tradycyjnych i cyfrowych (stron internetowych, portali społecznościowych), materiałów informacyjnych (drukowanych i elektronicznych), szkoleń, ankiet, tablic informacyjnych. Warto zaznaczyć, że wykorzystanie możliwości interakcji, jakie oferują media elektroniczne, samo w sobie ma charakter innowacyjny. Poszczególnym kanałom przypisano odpowiednie wskaźniki, które pozwolą na monitoring i kontrolę realizacji planu komunikacyjnego.

X. Zintegrowanie

1. Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi

Lokalna Strategia Rozwoju ma charakter zintegrowany i jest spójna z innymi dokumentami planistycznymi. Poniżej przedstawiona jest komplementarność LSR ze Strategią Województwa Opolskiego do 2020 r.:

Strategia Województwa Opolskiego		**LSR**
Cele strategiczne	**Cele operacyjne**	**Cele i przedsięwzięcia**
1. Konkurencyjny i stabilny rynek pracy	1.1. Poprawa jakości kształcenia oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy 1.2. Wspieranie kształcenia ustawicznego 1.3. Wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia 1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu 1.5. Rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych	1.1. Byt - Las możliwości 1.1.1. Przedsiębiorczość 1.1.2. Pokolenia 1.1.3. Turystyka
2. Aktywna społeczność regionalna	2.1. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego 2.2. Wzbogacanie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej	1.2.Tożsamość - Las atrakcji 1.2.4. Przestrzeń Kultur 1.3. Jakość - Las aktywności 1.3.6. Więzi 1.3.7. Aktywność
4. Dynamiczne przedsiębiorstwa	4.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw i nowoczesnego rzemiosła	1.1. Byt - Las możliwości 1.1.1. Przedsiębiorczość 1.1.2. Pokolenia 1.1.3. Turystyka
5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna	5.1. Poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury	1.1. Byt - Las możliwości 1.1.2. Pokolenia 1.1.3. Turystyka w Borach Niemodlińskich 1.2.Tożsamość - Las atrakcji 1.2.4. Przestrzeń Kultur 1.2.5. Krajobrazy
7. Wysoka jakość środowiska	7.3. Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i bioróżnorodności 7.4. Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych	1.2.Tożsamość - Las atrakcji 1.2.5. Krajobrazy

Tab. 15 Zgodność LSR ze Strategią Województwa Opolskiego

oraz zgodność ze strategiami rozwoju gmin obszaru LGD:

1.1.1 Przedsięwzięcie 1 - Przedsiębiorczość	
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Biała	1.1.3 „Zielone Inwestycje" (OZE, Produkcja torfu, Biogazownie) 2.3.1 wdrożenie Programów Inwestycyjnych „czysta energia"
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Dąbrowa	II.1 Poprawa konkurencyjności lokalnej gospodarki
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Strzeleczki	4.1. Cel strategiczny - rozwój gospodarczy gminy
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Komprachcice	2. Rozwój innowacyjnej i konkurencyjnej przedsiębiorczości; 2.1. Rozwój obszarów aktywności gospodarczej na terenie Gminy Komprachcice; 2.1.1. Wsparcie i tworzenie gospodarczych inkubatorów przedsiębiorczości,
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Niemodlin	2.1 Wspieranie aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości mieszkańców. 4.2 Wspieranie tworzenia i wchodzenia na rynek produktów lokalnych. 4.4 Wspieranie wykorzystania atutów przestrzeni i środowiska gminy do rozwijania OZE
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Prószków	2. Edukacja i ekologia -Podjęcie kroków w celu podniesienia edukacji ekonomicznej, społecznej, stworzenie warunków do podejmowania inicjatyw gospodarczych i rozwoju drobnej i średniej wytwórczości. 5. Tworzenie miejsc pracy w powiązaniu z obecną i przyszłą infrastrukturą gospodarczą. Pomoc w przekwalifikowaniu się ludzi i firm zgodnie z potrzebami rynku
Zgodność ze Strategią Gm. Łambinowice	Cele rozwoju Gminy w obszarze „Gospodarka" np. rozwój miejscowego rynku pracy, rozwój drobnej przedsiębiorczości gospodarczej, rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego
1.1.2 Przedsięwzięcie 2 – Pokolenia	
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Biała	1.1.2 Budowa lub Adaptacja Budynków Dostosowanych do Potrzeb osób Starszych i rodzin z Małymi dziećmi oraz Tzw. Mieszkań Służbowych. 1.3.1 Stworzenie Potencjału Komunalnego do prowadzenia Działalności Gospodarczych Związanych z usługami Świadczonymi dla Seniorów oraz rodzin Z małymi dziećmi (inkubatory) 1.3.3 Promocja Włączania osób 60+ W życie społeczne i Gospodarcze
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Dąbrowa	III. 2. Wysoka jakość kapitału ludzkiego
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Komprachcice	1.2 Wsparcie tworzenia i rozwoju usług senioralnych; 1.2.2. Stworzenie potencjału komunalnego do prowadzenia działalności gospodarczych związanych z usługami świadczonymi dla seniorów, 1.2.3 Wsparcie procesu włączenia społecznego seniorów (z udziałem podmiotów życia społecznego: samorząd, szkoły, instytucje kultury, ośrodek sportu i rekreacji, organizacje pozarządowe, przedsiębiorców)
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Tułowice	Cel strategiczny: POPRAWA RYNKU PRACY Cele operacyjne i zadania: 2. Utworzenie świetlicy dla seniorów. Cel strategiczny: PODNIESIENIE JAKOŚCI EDUKACJI Cele operacyjne i zadania: 2. Wspieranie instytucji dziennego opiekuna.
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Prószków	Zgodne z analizą SWOT strategii w zakresie:- zła struktura demograficzna, starzenie się społeczeństwa, spadek urodzin,
Zgodność ze Strategią Gm. Łambinowice	Plan Rozwoju Lokalnego: priorytety społeczne - rozwój infrastruktury społecznej Oczekiwane rezultaty: funkcjonalne i najwyższej jakości obiekty użyteczności publicznej
1.1.3 Przedsięwzięcie 3 – Turystyka	

Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Biała	2.2.4 Budowa małej infrastruktury turystycznej na obecnych i tworzonych trasach rekreacyjnych 2.2.8 Uruchomienie punktu informacji gospodarczej i turystycznej
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Dąbrowa	IV. 3.Rozwój turystyki oparty na zasobach kulturowych i przyrodniczych
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Strzeleczki	4.3. Cel strategiczny – stymulowanie rozwoju Turystyki i rekreacji cel operacyjny 4.3.2.Promocja turystyczna gminy Strzeleczki
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Komprachcice	2.1.4 Wsparcie potencjału infrastrukturalnego przedsiębiorstw, w tym rozwój e-usług oraz usług turystycznych i okołoturystycznych
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Niemodlin	4.3 Wspieranie rozwoju turystyki oraz oferty rekreacyjnej gminy.
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Prószków	3. Podnoszenie atrakcyjności gminy, promocja gospodarcza i turystyczna. Promocja gminy w mediach polskich i zagranicznych. Wykorzystanie naturalnych zasobów leśnych, parków, stawów do przyciągnięcia turystów, promowanie walorów turystycznych gminy
Zgodność ze Strategią Gm. Łambinowice	Strategia: Cele rozwoju Gminy w obszarze „Turystyka" np. turystyczne uporządkowanie terenów obozowych i strefy ochronnej, turystyczne zagospodarowane terenów wokół akwenów i rzek, aktywizacja agroturystyki w sołectwach gminy, budowa bazy turystyczno-rekreacyjnej i handlowej. Cele rozwoju Gminy w obszarze „Promocja i marketing": podjęcie działań promujących zasoby, walory i możliwości rozwojowe gminy.
1.2.4 Przedsięwzięcie 1 – Przestrzeń kultur	
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Biała	3.1.3 Rewitalizacja zabytków
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Dąbrowa	IV. 1. Zachowanie, ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego IV. 2. Wsparcie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości lokalnej
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Niemodlin	1.1.9. Ochrona zasobów materialnych i niematerialnych dziedzictwa kulturowego, w tym ochrona obiektów zabytkowych oraz miejsc pamięci. 1.1.1. Renowacja zabytków, rewitalizacja przestrzeni, zachowanie ładu przestrzennego i tworzenie miejsc atrakcyjnych dla mieszkańców i turystów.
Zgodność ze Strategią Gm. Łambinowice	Strategia: Cele rozwoju Gminy w obszarze „Promocja i marketing": podjęcie działań promujących zasoby, walory i możliwości rozwojowe gminy Cele rozwoju Gminy w obszarze „Turystyka" np. turystyczne uporządkowanie terenów obozowych i strefy ochronnej
1.2.5 Przedsięwzięcie 5 - Krajobrazy	
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Dąbrowa	I. 4. Ochrona i promocja różnorodności biologicznej i dziedzictwa naturalnego
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Strzeleczki	2. Edukacja i ekologia - powszechna edukacja ekologiczna mieszkańców gminy gwarantem zachowania dobrego stanu środowiska przyrodniczego. 3. Stymulowanie rozwoju turystyki i rekreacji 3.1. Budowa oraz rozwój infrastruktury turystyki i rekreacji 4. Dbałość o środowisko naturalne. Zabezpieczenie rezerwatów przyrody przed degradacją i zanieczyszczeniem
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Komprachcice	1.1.2 Rozwój terenów zielonych, w tym założeń parkowych
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Niemodlin	1.1.10. Ochrona zasobów przyrodniczych.
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Prószków	2. Edukacja i ekologia Podjęcie kroków w celu podniesienia edukacji ekonomicznej, społecznej, 3. Wykorzystanie naturalnych zasobów leśnych, parków, stawów do przyciągnięcia turystów, promowanie walorów turystycznych gminy
Zgodność ze Strategią Gm. Łambinowice	Strategia: Cele rozwoju Gminy w obszarze „Ochrona środowiska": np. zapobieganie powstawaniu dzikich wysypisk śmieci, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, promowanie gospodarki produkującej zdrową żywność, modernizacja systemów grzewczych w gminie, budowanie proekologicznej świadomości społeczeństwa .Plan Rozwoju Lokalnego: priorytety gospodarcze – uzbrojenie terenów w infrastrukturę ochrony środowiska; oczekiwane rezultaty – poprawa stanu środowiska
1.3.5 Przedsięwzięcie 5- Więzi	

Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Biała	1.2.2 Wsparcie w Pokonywaniu różnic Międzykulturowych 3.1.6 Organizacja wydarzeń Rekreacyjnych promujących obszar Gminy jako miejsce atrakcyjne pdo Względem turystycznym oraz Mieszkaniowym 4.2.1 Poprawa jakości Infrastruktury umożliwiającej Organizację wydarzeń Publicznych
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Dąbrowa	V. 2Wsparcie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości lokalnej
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Strzeleczki	2. Aktywizacja społeczna i kulturalna wspólnoty lokalnej 2.1 pobudzanie aktywności wspólnoty lokalnej 2.2 aktywizacja społeczna młodzieży
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Komprachcice	1.3 Zagospodarowanie dostępnych publicznie przestrzeni sportu, rekreacji i integracji i ich wyposażenie w bezpieczny i nowoczesny sprzęt i urządzenia, 1.1.4. Budowa i aranżacja małej infrastruktury turystycznej i odpoczynkowej.1.1.5 Budowa, rozbudowa, modernizacja w tym termomodernizacja oraz wyposażenie infrastruktury społecznej (w tym ośrodek kultury)1.1.6 Integracja społeczna przez kulturę, tradycję, rekreację i sport i wspólną promocję obszaru
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Niemodlin	1.1 Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni do życia.1.2 Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.1.3 Kształtowanie atrakcyjnej oferty czasu wolnego.1.4 Kształtowanie i promocja oferty do zamieszkaniadla nowych mieszkańców.
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Tułowice	Cel strategiczny: ROZWÓJ KULTURY Cele operacyjne i zadania: 1. Wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej i patriotyzmu 3. Organizacja imprez kulturalnych, integracja mieszkańców. 4. Reaktywacja koła gospodarstw wiejskich.
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Prószków	Zgodne z celami strategii w zakresie: organizacja cyklicznych imprez kulturowych i sportowych, ożywiających działalność wszystkich gminnych organizacji,
Zgodność ze Strategią Gm.Łambinowice	Strategia: Cele rozwoju Gminy w obszarze „oświata – kultura – sport - zdrowie”: np. aktywizacja oświatowo-kulturalna i cywilizacyjna ludności Plan Rozwoju Lokalnego: priorytety społeczne – integracja społeczna, rozwój sportu i rekreacji; oczekiwane rezultaty – bogactwo imprez kulturalno-rozrywkowych
1.3.6 Przedsięwzięcie 6 – Aktywność	
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Biała	2.2.7 Organizacja Prestiżowego Konkursu Promującego Lokalnych Przedsiębiorców, i Organizacje Społeczne 2.2.8 Wsparcie Tworzenia klasterów Gospodarczych oraz Społecznych
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Dąbrowa	II. 2. Wysoka jakość kapitału ludzkiego
Zgodność ze Strategią Rozwoju Gm. Niemodlin	2.3 Wspieranie aktywności społecznej mieszkańców.
Zgodność ze Strategią Gm. Łambinowice	Strategia: Cele rozwoju Gminy w obszarze „oświata – kultura – sport - zdrowie”: np. aktywizacja kulturalno-oświatowa i cywilizacyjna ludności Plan Rozwoju Lokalnego: priorytety społeczne – integracja społeczna

Tab.16 Zgodność LSR ze strategiami rozwoju gmin partnerskich

2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć

Przy konstrukcji celów i poszczególnych przedsięwzięć została przyjęta zasada ich wzajemnego na siebie oddziaływania, zarówno na płaszczyźnie realizacji zadania jak i na płaszczyźnie oddziaływania na siebie poszczególnych beneficjentów w każdym przedsięwzięciu.

Wzajemne oddziaływanie na siebie sektorów publicznego, społecznego (NGO) i gospodarczego (biznes) odbywa się między innymi w następujących relacjach:
► aby zrealizować przedsięwzięcie WIĘZI, sektor publiczny (JST i domy kultury) może posłużyć się wykorzystaniem do tego celu lokalnych organizacji pozarządowych. JST realizuje w ramach Przedsięwzięcia remont świetlicy, natomiast miejscowe NGO uzupełnia go o projekt miękki dot. zajęć świetlicowych.
► aby wzmocnić aktywność gospodarczą opartą na zasobach naturalnych, kulturowych i historycznych można posłużyć się potencjałem NGO w rozpoznaniu i promocji owych zasobów na rzecz ich wykorzystania w biznesie. Promocja zasobów może stanowić bodziec do rozwinięcia w oparciu o nie działalności gospodarczej. Dodatkowo rozwinięcie infrastruktury turystycznej np. przez sektor publiczny (np. budowa wieży widokowej,

tras rowerowych), przyczyni się do podniesienia zainteresowania regionem a w konsekwencji biznes będzie miał szansę do komercyjnej obsługi powstałego ruchu turystycznego (gastronomia, miejsca noclegowe).
► rozwinięcie zrównoważonej działalności może spowodować większe zainteresowanie lokalnymi zasobami, a to w konsekwencji może doprowadzić pośrednio do zaktywizowania społecznego na rzecz ochrony tych zasobów. Biznes poprzez pokazanie sposobu na finansowe wykorzystanie lokalnego zasobu BN np. miodu (sprzedawanego jako produkt lokalny), może zwiększyć aktywizację miejscowej społeczności na rzecz ochrony pszczół czy przyrody w ogóle.
► w ramach działalności gospodarczej integrujemy: profesjonalną opiekę na osobami starszymi (domy opieki), rehabilitacja, ośrodki fitness, rozwiązania IT i nowoczesne technologie komunikacyjne skierowane dla osób starszych, edukacja i podnoszenie kwalifikacji, dostosowanie oferty turystycznej dla osób starszych. Przedsięwzięcie POKOLENIA integruje więc biznes z sektorem społecznym.

W ramach realizacji LSR przewidujemy, że Przedsięwzięcia 1-3, skierowane wprost do sektora biznesowego, będą realizowane przez przedsiębiorców różnych branż w ramach jednego przedsięwzięcia. Przykładowo:
- Przedsięwzięcie 2- aby zapewnić właściwą opiekę dla seniorów i najmłodszych dzieci z obszaru BN, wykorzystamy do tego biznes z branży opieki społecznej- sekcja q- PKD (uruchomienie żłobków i domów seniora), opieki zdrowotnej, rehabilitacji i usług sportowo-rekreacyjnych- sekcja r- PKD oraz branż edukacyjnych- sekcja p- PKD (kształcenie ustawiczne, z użyciem nowoczesnych technologii)
- Przedsięwzięcie 3- aby wykorzystać lokalne zasoby BN wykorzystamy rozwój turystyki poprzez rozwinięcie usług z zakresu rekreacji, zagospodarowania czasu wolnego- sekcja R- PKD (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacja) oraz obsługi i organizacji ruchu turystycznego- Dział 79, Sekcja N- PKD. Powstały ruch turystyczny będzie zagospodarowany poprzez rozwój działalności z branż związanych z gastronomią i zakwaterowaniem- Sekcja I- PKD.

XI. Monitoring i ewaluacja

Funkcjonowanie LGD „Partnerstwo Borów Niemodlińskich" w okresie wdrażania niniejszej strategii, podobnie jak stan realizacji LSR, poddane będzie systematycznemu monitoringowi i ewaluacji. Przysłuży się to ocenie podejmowanych działań, odpowiedniej adaptacji i ewentualnemu podjęciu działań zaradczych. Monitoring i ewaluacja mają kluczowe znaczenie dla włączania społeczności lokalnej w funkcjonowanie LGD, dzięki wykorzystaniu technik partycypacyjnych i warsztatowych jako źródeł zbierania danych.

Monitoring prowadzony będzie wewnętrznie, przez LGD, **zgodnie w Wytycznymi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020**. ~~na bieżąco, a w przypadku niektórych elementów podlegających monitorowaniu raz na rok. Jego prowadzenie będzie miało na celu bieżące śledzenie postępów we wdrażaniu LSR i ocenę funkcjonowania LGD przez organy stowarzyszenia (zwł. Zarząd). Monitorowaniu podlegać będą: realizacja planu działania, realizacja LSR, funkcjonowanie biura i działania animacyjne, funkcjonowanie organów LGD, działania promocyjne. Opierać się będzie o następujące źródła danych: dane własne (gromadzone w ramach obowiązkowej sprawozdawczości realizowanej przez Stowarzyszenie, w tym dane pozyskane od beneficjentów dotyczące realizowanych operacji), badania własne (ankiety realizowane raz w roku, spotkania informacyjno-konsultacyjne), warsztaty partycypacyjne, monitoring operacyjny (bezpośrednie rozmowy z beneficjentami).~~
Plan ewaluacji zakłada realizację kilku typów działań w różnych momentach wdrażania strategii, w których realizacja LSR i funkcjonowanie LGD oceniane będą z uwzględnieniem różnych kryteriów ewaluacyjnych.

W początkowym okresie wdrażania strategii zaplanowana jest ewaluacja ex-ante, dokonywana wewnętrznie. W jej ramach ocenie podlegać będzie LSR (przyjęte rozwiązania, procedury, zapisy) i funkcjonowanie LGD, w oparciu o dane zastane i wywiady eksperckie. Wewnętrznie dokonywana będzie też doroczna ewaluacja on-going, realizowana w pierwszym kwartale każdego roku wdrażania strategii, oceniająca rok poprzedzający – **będzie to tzw. warsztat refleksyjny zgodny z przytoczonymi na wstępie Wytycznymi.** ~~Analizie poddawane będą przede wszystkim dane pozyskane w monitoringu – dane zastane i dane ilościowe. Oceniane aspekty, analogiczne, jak w przypadku monitoringu, konfrontowane będą z odpowiednimi kryteriami ewaluacyjnymi, co służyć będzie pogłębieniu diagnozy sytuacji. W pierwszym kwartale 2019 roku przeprowadzona zostanie przez ekspertów zewnętrznych ewaluacja mid-term, służąca ocenie LSR (przyjętych rozwiązań, procedur, zapisów), identyfikacji zmian zachodzących na obszarze pod~~

~~wpływem wdrażania LSR, diagnozie planowanych i nieplanowanych efektów realizacji operacji, ocenie stopnia realizacji planu działania, planu komunikacji, wsparcia świadczonego poprzez doradztwo. Te same elementy oceniane będą w ramach realizowanej w 2022 przez ekspertów zewnętrznych ewaluacji ex-ante (dodatkowo w jej ramach oceniana będzie komplementarność działań podejmowanych w toku wdrażania LSR). W przypadku ewaluacji mid-term i ex-ante zastosowany zostanie szeroki zakres technik badawczych wykorzystujących zróżnicowane źródła danych: analiza danych zastanych, badania ilościowe wykorzystujące techniki ankietowe, badania jakościowe (wywiady indywidualne i grupowe), warsztaty partycypacyjne ze społecznością lokalną.~~

Te same Wytyczne określają również wymagania w zakresie ewaluacji ex-post -zewnętrznej, która powinna zostać przeprowadzona w okresie między 2020 a 2022 – czyli po zakończeniu naboru wniosków w ramach LSR, tak aby rekomendacje z niej płynące mogły być wykorzystane w następnym okresie programowania.

Szczegółowy zakres procedur monitoringu i ewaluacji zawarty jest w załączniku.

XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

W związku ze strategicznym charakterem dokumentu, jakim jest LSR, oraz z uwagi na fakt, że efekty założonych w nim działań mogłyby potencjalnie mieć znaczący wpływ na środowisko, przeprowadzono analizę LSR pod kątem spełniania kryteriów kwalifikujących do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Analiza wskazała, że realizacja przedsięwzięć i zadań w ramach zawartych w LSR celów, obejmujących wsparcie rozwoju gospodarki i przedsiębiorczości społecznej, wsparcie działań infrastrukturalnych przyczyniających się do rewitalizacji społeczno-gospodarczej miejscowości wiejskich, wsparcie mikro i małych przedsiębiorstw, oraz wsparcie działań na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Wiąże się to z tym, iż **realizacja postanowień strategii nie przewiduje:**

1. Planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym:
   1) przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
   2) przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia został stwierdzony na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.).

2. Planowanych przedsięwzięć innych niż określone w ust. 1, wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, jeżeli:
   1) przedsięwzięcie to może znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a nie jest bezpośrednio związane z ochroną tego obszaru lub nie wynika z tej ochrony;
   2) obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 został stwierdzony na podstawie art. 96 ust. 1 ww. ustawy.

Niemniej jednak na podstawie art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) LGD „Partnerstwo Borów Niemodlińskich" zwróciło się w dniu 16 listopada 2015 r. do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu z wnioskiem o stwierdzenie, czy istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla tworzonej Lokalnej Strategii Rozwoju.
W odpowiedzi na złożony wniosek Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Opolu stwierdziła brak przesłanek do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu LSR *(pismo nr WOOŚ.411.2.102.2015.ER z dn. 27.11.2015 r.)*

Załączniki:

1. Procedura aktualizacji LSR
2. Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

3. Plan działania
4. Budżet LSR
5. Plan komunikacyjny

→ Załącznik 1 Procedura aktualizacji LSR

Niniejsza Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem długookresowym, określającym cele, przedsięwzięcia i plan działań Partnerstwa Borów Niemodlińskich na kilka lat. W ciągu tego okresu na obszarze objętym realizacją LSR zajść może szereg zmian związanych zarówno z czynnikami wewnętrznymi, jak i zewnętrznymi. Zakłada się zatem możliwość aktualizacji LSR, mającą na celu dostosowanie zapisów dokumentu do zaistniałych zmian. Odpowiedniej aktualizacji LSR służyć mają działania zaplanowane w ramach monitoringu i ewaluacji, bodźcem do niej mogą być również działania podejmowane w toku realizacji planu komunikacji. Poprzez te mechanizmy, uwzględniające zgłaszanie uwag, w proces aktualizacji LSR włączeni zostają mieszkańcy obszaru PBN.

Pierwszą aktualizację LSR przewiduje się nie wcześniej niż 2 lata od momentu rozpoczęcia jej wdrażania, tj. w roku 2018. Aktualizacji podlegać będą:

1. Zakres przedsięwzięć, w zależności od efektywności realizowania przez nie celów.
2. Budżet LSR i alokacja środków na poszczególne przedsięwzięcia
3. System wdrażania LSR, w zależności od efektywności poszczególnych etapów.

Proces aktualizacji LSR zostanie rozpoczęty uchwałą Zarządu PBN, w której określony zostanie:

- harmonogram realizacji aktualizacji LSR,
- zakres i sposób włączenia w aktualizację społeczności lokalnej (oparty na wykorzystaniu kanałów informacyjnych wykształconych już na etapie opracowywania LSR: kontaktów bezpośrednich, spotkań roboczych i konsultacyjnych, materiałów drukowanych w prasie i publikowania informacji w Internecie)
- metoda aktualizacji LSR (przewiduje się metodę ekspersko-partnerską, która pozwoli połączyć wiedzę i doświadczenie powołanych Zespołów Roboczych, poszczególnych ekspertów oraz uczestnictwo społeczne, zarówno instytucji, podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych jak i mieszkańców).

Przyjęta procedura aktualizacji LSR przebiega następująco:

1. Aktualizacja LSR może nastąpić na wniosek:

a) Rady Decyzyjnej,
b) Komisji Rewizyjnej,
c) Zarządu,
d) grupy liczącej powyżej 10% wszystkich członków LGD.

2. Aktualizacja LSR dokonywana jest uchwałą Zarządu i może nastąpić w związku z:

a) zmianą danych dotyczących obszaru LSR;
b) zmianą przepisów dotyczących LSR;
c) potrzebą zastosowania zaleceń z kontroli, oceny, monitoringu i/lub ewaluacji LSR/LGD.

3. Organem LGD uprawnionym do aktualizacji LSR jest Zarząd.
4. Wniosek o aktualizację LSR składa się do Zarządu.
5. Wniosek o którym mowa w punkcie 4 zawiera uzasadnienie wszystkich proponowanych zmian.
6. Zmiany aktualizacyjne LSR zaproponowane we wniosku, o którym mowa punkcie 4, przed posiedzeniem, na którym są przyjmowane, poddawane są konsultacjom z:

a) Zarządem, w przypadku złożenia wniosku przez członków Rady, członków Komisji Rewizyjnej lub grupy liczącej powyżej 10% wszystkich członków LGD,
b)społecznością lokalną.

7. Konsultacje, o których mowa powyżej, ogłaszane są na stronie internetowej stowarzyszenia co najmniej na 14 dni przed posiedzeniem Zarządu, na którym podejmowana jest uchwała w sprawie przyjęcia aktualizacji LSR.
8. Przed podjęciem uchwały o której mowa w punkcie 7 Zarządowi przedstawiane są wyniki przeprowadzonych konsultacji zawierające w szczególności:

a) sposób i termin ogłoszenia konsultacji,
b) zestawienie uwag do proponowanych zmian ze wskazaniem imienia i nazwiska lub nazwy zgłaszającego.

9. W terminie 60 dni od dnia wpływu wniosku o aktualizację LSR Zarząd przyjmuje stanowisko w tej sprawie.

10. Aktualizację LSR Zarząd przedstawia do wiadomości na najbliższym Walnym Zebraniu Członków stowarzyszenia.

11. Podmiotom uczestniczącym w konsultacjach, o których mowa powyżej, przekazywana jest informacja o przyjętej aktualizacji LSR.

12. Informacja o przyjętej aktualizacji LSR publikowana jest na stronie internetowej stowarzyszenia.

→ Załącznik 2 Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

Monitoring realizowany będzie na bieżąco, w toku wdrażania LSR, przez pracowników biura LGD – stanowić zatem będzie ocenę wewnętrzną LGD. Prowadzenie monitoringu ma na celu zbieranie danych dotyczących funkcjonowania LGD i realizacji LSR, oraz ich analizę, która pozwoli na szybkie reagowanie w przypadku zidentyfikowania trudności lub nieprawidłowości. Dane pozyskane w ramach monitoringu wykorzystywane będą także w ramach działań ewaluacyjnych, opisanych poniżej.

Elementy i zagadnienia podlegające monitorowaniu:

Elementy podlegające monitorowaniu	Oceniane aspekty	Źródła danych
Realizacja planu działania	• zgodność realizacji działań i naborów z harmonogram • przestrzeganie przyjętych procedur	• Dane zebrane z prowadzonych konkursów • Protokoły z posiedzeń Rady
Realizacja LSR	• stopień osiągnięcia założonych wartości wskaźników (rezultatów i produktów) • realizacja działań skierowanych do grup defarowyzowanych	• Dane zebrane z prowadzonych konkursów • Sprawozdania beneficjentów • Monitorowanie operacyjne • Spotkania warsztatowe
Budżet LGD	• stopień wykorzystania funduszy • wysokość zakontraktowanych środków	• Dane zebrane z prowadzonych konkursów • Sprawozdania beneficjentów
Funkcjonowanie biura LGD i animacja	• realizacja planu komunikacji, • liczba porad i charakter doradztwa świadczonego w biurze LGD, • ocena świadczonego doradztwa	• badania ankietowe interesariuszy (mieszkańców, wnioskodawców i przedstawicieli sektorów) • rejestr konsultacji i doradztwa
Funkcjonowanie organów LGD	• częstotliwość i regularność spotkań organów LGD, • frekwencja na spotkaniach organów LGD	• Protokoły z posiedzeń
Promocja LGD	• liczba i charakter działań promocyjnych podjętych przez LGD, • liczba i charakter uczestnictwa w działaniach zewnętrznych wobec LGD (w tym wydarzeniach lokalnych i ponadlokalnych • Realizacja wskaźników planu komunikacyjnego • Jakościowe rezultaty realizacji planu komunikacyjnego • Zakres rozpoznawalności LGD wśród mieszkańców obszaru	• Statystyki stron internetowych i kanałów w mediach społecznościowych • Badania ankietowe mieszkańców obszaru • Monitoring operacyjny • Spotkania warsztatowe

Charakterystyka źródeł danych/ sposobów pomiaru oraz oceny danych:

- Dane własne LGD – dane gromadzone w ramach obowiązkowej sprawozdawczości realizowanej przez Stowarzyszenie, w tym dane pozyskane od beneficjentów dotyczące realizowanych operacji, rejestr danych.
- Badania własne - Badania ankietowe mieszkańców obszaru LGD (badania ankietowe na reprezentatywnej próbie mieszkańców), Badania ankietowe beneficjentów - ankiety wypełniane przez osoby korzystające z doradztwa w biurze LGD.
- Warsztaty **refleksyjne przeprowadzane corocznie zgodnie z Wytycznymi w zakresie monitoringu i ewaluacji, z udziałem przedstawicieli LGD i mieszkańców.** ~~w ramach monitoringu warsztaty w ramach organizowanych przez LGD spotkań (forum) dla przedsiębiorców i organizacji, na których przedstawiane będą dane zebrane w ramach monitoringu prowadzonego w danym roku kalendarzowym. Zostaną one również poddane ocenie mieszkańców przy zastosowaniu metod warsztatowych.~~
- ~~Monitorowanie operacyjne – bezpośrednie rozmowy z beneficjentami w czasie doradztwa i spotkań informacyjnych. Opracowany zostanie wzór formularza, w którym na bieżąco będą zapisywane~~

~~pozyskiwane informacje. Będzie on stosowany także podczas wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji.~~

Osoby odpowiedzialne za gromadzenie, udostępnianie i ocenę danych:

- Dane będą gromadzone przez pracownika LGD, który zostanie wyznaczony przez Zarząd Stowarzyszenia. Zarząd będzie sprawował pieczę nad całym procesem monitoringu.
- Dane zebrane w ramach monitoringu podlegać będą ocenie Zespołu do spraw ewaluacji, w skład którego wchodzić będą członkowie Zarządu LGD, oraz przedstawiciele społeczności lokalnej z różnych sektorów. Będzie to kolejny istotny element włączania społeczności lokalnej w działanie LGD. Na podstawie danych pracownik przygotowywać będzie coroczny raport z monitoringu, który będzie przedstawiany Zespołowi ds. ewaluacji.

Sposób udostępnienia danych przedstawicielom społeczności lokalnej:

- Strona internetowa LGD
- Profil na portalu społecznościowym Facebook
- Spotkania ~~warsztatowe (podczas Forum)~~ **w ramach warsztatów refleksyjnych**
- Komunikacja bezpośrednia (w czasie doradztwa w biurze, wizji lokalnych, imprez lokalnych).

Procedura ewaluacji zakłada realizację kilku działań w różnych momentach wdrażania LSR: ewaluację ex-ante, on-going~~, mid-term~~ oraz ex-post, w trakcie których oceniane będzie funkcjonowanie LGD i realizacja LSR z uwzględnieniem różnych kryteriów ewaluacyjnych. Przyjęte kryteria ewaluacyjne rozumiane są w sposób następujący:

- Trafność: stopień, w jakim przyjęte cele, przedsięwzięcia i sposób funkcjonowania LGD odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym realizacją LSR i realnym potrzebom odbiorców działań
- Spójność: stopień spójności LSR z innymi dokumentami programowymi i strategiami obejmującymi obszar realizacji LSR
- Efektywność: stosunek poniesionych nakładów (zasobów finansowych, ludzkich, czasu) do uzyskanych wyników i rezultatów
- Skuteczność: stopień osiągnięcia zdefiniowanych celów i przedsięwzięć
- Użyteczność: stopień zaspokojenia potrzeb odbiorców działań w wyniku osiągnięcia rezultatów operacji
- Trwałość: ocena możliwości i stopnia utrzymania się efektów i wpływu działań po zakończeniu ich realizacji
- Komplementarność: ocena powiązania i uzupełniania się działań realizowanych w toku wdrażania LSR z innymi programami realizowanymi na terenie obszaru objętego LSR (komplementarność zewnętrzna), jak również ocena uzupełniania się działań realizowanych w toku wdrażania LSR pomiędzy sobą (komplementarność wewnętrzna)

Poniższa tabela przedstawia powiązanie kryteriów ewaluacyjnych z poszczególnymi typami ewaluacji, przypisanymi do nich pytaniami i technikami badawczymi, oraz wykonującymi je podmiotami:

Ewaluacja i podmiot wykonujący	Kryteria ewaluacyjne i główne pytania badawcze	Techniki badawcze

Ewaluacja ex-ante Zespół ds. ewaluacji (ocena własna)	*Trafność* Jakie idee przyświecały wyborowi celów? Czy przyjęte założenia były poparte rzetelną diagnozą? W jakim stopniu uwzględniono głos społeczności lokalnej przy wyborze celów? Ocena powiązania celów LSR z celami szczegółowymi PROW. Ocena przyjętych rozwiązań w zakresie funkcjonowania LGD, w tym świadczonego doradztwa i aktywizacji społeczności, pod względem: • jego zgodności z zasadami realizacji RLKS • oczekiwań mieszkańców obszaru LGD. *Spójność* Ocena spójności LSR i planowanych działań z innymi strategiami i programami obejmującymi obszar realizacji LSR	Analiza danych zastanych Wywiady ekspercie
Ewaluacja on-going Zespół ds. ewaluacji (ocena własna)	~~*Trafność*~~ ~~Czy w społeczności nie zaszły jakieś istotne zmiany, które mają wpływ na obniżenie poziomu trafności LSR?~~ ~~*Efektywność*~~ ~~Czy osiągnięte efekty rzeczywiście były wynikiem realizacji przedsięwzięć w ramach wdrażania LSR?~~ ~~Określenie stopnia prawdopodobieństwa, że obserwowane rezultaty mogłyby pojawić się pomimo braku interwencji.~~ ~~*Skuteczność*~~ ~~Jaki jest poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu?~~ ~~Ocena stopnia realizacji harmonogramu i budżetu wdrażania LSR.~~ ~~*Użyteczność*~~ ~~W jakim stopniu potrzeby beneficjentów zostały zaspokojone dzięki realizacji operacji?~~ ~~Jakie są nieplanowane efekty wdrażania LSR?~~ **Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020**	Analiza danych zastanych (w szczególności raportu z monitoringu) Badania ankietowe wnioskodawców Badania ankietowe mieszkańców obszaru LGD
~~**Ewaluacja mid-term** zewnętrzni; niezależni eksperci~~	~~*Trafność, spójność, efektywność, skuteczność, użyteczność*~~ ~~(pytania badawcze dla kryteriów – jak w on-going)~~	~~Analiza danych zastanych (w szczególności raportów z ewaluacji on-going)~~ ~~Badania ankietowe wnioskodawców~~ ~~Badania ankietowe mieszkańców obszaru LGD~~ ~~Wywiady grupowe z interesariuszami (mieszkańcami, przedstawicielami sektorów, grupy defaworyzowanej)~~ ~~Warsztaty partycypacyjne dla mieszkańców gmin LGD~~

Ewaluacja ex-post zewnętrzni, niezależni eksperci	~~*Efektywność, skuteczność, użyteczność, trwałość*~~ ~~(pytania badawcze dla kryteriów – jak w on-going i mid-term),~~ ~~ponadto komplementarność~~ ~~Czy działania realizowane w toku wdrażania LSR uzupełniały się z innymi programami obejmującymi obszar LGD?~~ ~~W jakim stopniu działania realizowane w toku wdrażania LSR uzupełniały się wzajemnie?~~ **Zgodnie Wytycznymi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020**	Analiza danych zastanych (w szczególności raportów z ewaluacji on-going i mid-term) Badania ankietowe wnioskodawców Badania ankietowe mieszkańców obszaru LGD Wywiady grupowe z interesariuszami (mieszkańcami, przedstawicielami sektorów, grupy defaworyzowanej) Warsztaty partycypacyjne dla mieszkańców gmin LGD

Charakterystyka **przewidywanych do zastosowania** ~~zastosowanych~~ technik badawczych:

- Analiza danych zastanych – analiza dokumentacji wytworzonej przez biuro i organy LGD. Analiza ogólnodostępnych danych statystycznych (np. Bank Danych Lokalnych). Analiza dostępnych publikacji i raportów z badań dotyczących obszaru LGD. Zgromadzone dane będą w szczególności wykorzystane do określenia trafności prowadzonej interwencji. Wyniki analizy danych zastanych będą stanowić punkt wyjścia do zbierania danych przy pomocy pozostałych technik badawczych. Analiza dokumentacji w największym stopniu zostanie jednak wykorzystana w badaniu trafności i spójności procesu wdrażania LSR.
- Wywiady eksperckie – wywiady (indywidualne i grupowe) z przedstawicielami biura LGD oraz organów LGD. Wywiady z lokalnymi liderami i przedstawicielami wszystkich sektorów. ~~Zostaną one przeprowadzone w czasie ewaluacji mid term i ex post. Wywiady eksperckie będą odgrywać znaczącą rolę dla badania komplementarności procesu wdrażania LSR, jak również określenie jego trafności i skuteczności.~~
- Badanie ankietowe mieszkańców obszaru LGD – badanie ilościowe przeprowadzone na reprezentatywnej (losowo dobranej) próbie ~~383 osób.~~ Ankiety przeprowadzone zostaną przez pracowników LGD, ~~z wykorzystaniem techniki PAPI. Losowość zostanie zapewniona poprzez zastosowanie metody random walking – ankiety będą przeprowadzone w wylosowanych lokalizacjach. Badanie zostanie przeprowadzone 3 krotnie: w ramach ewaluacji ex-ante, mid-term i ex post. Przeprowadzenie badań ankietowych pozwoli na uspołecznienie procesu ewaluacji i włączenie mieszkańców w proces oceny funkcjonowania LGD. Wyniki ankiet będą istotne przede wszystkim dla oceny trafności, skuteczności oraz użyteczności procesu wdrażania LSR.~~
- Ankieta internetowa wśród beneficjentów – badanie ilościowe przeprowadzone za pomocą formularza internetowego ~~(CAWI).~~ Do jego udostepnienia wykorzystana zostanie baza kontaktów zgromadzonych przez LGD w ramach wdrażania planu komunikacji. ~~Ankieta będzie wypełniana przez wszystkich wnioskodawców, niezależnie od tego czy uzyskali oni wsparcie, o które się ubiegali. Dzięki temu możliwe będzie oszacowanie efektu netto interwencji (na podstawie analizy sytuacji kontrfaktycznych). Innymi słowy, możliwa będzie analiza efektywności interwencji podjętych w ramach wdrażania LSR. Badanie to pozwoli na uzupełnienie danych gromadzonych przy pomocy ankiet wypełnianych przez osoby korzystające z doradztwa w biurze LGD.~~
- Warsztaty ewaluacyjne – Celem warsztatu będzie włączenie mieszkańców w proces ewaluacji LSR. Ich zaangażowanie pozwoli ocenić skutki społeczne zarówno działalności LGD, jak i operacji wspartych w ramach jego wdrażania. Przy pomocy tej metody zebrane zostaną dane istotne dla oceny użyteczności interwencji prowadzonych przez Lokalną Grupę Działania.

	Wykonawca	Źródła danych i techniki ich pozyskania	Termin realizacji	Efekt realizacji

Ex-ante	Zarząd i pracownicy LGD	Lokalna Strategia Rozwoju (analiza szczegółowych rozwiązań przyjętych w dokumencie strategicznym) Dokumentacja wytworzona w czasie konsultacji na etapie powstawania LSR Ogólnodostępne dane statystyczne Raporty, publikacje, dokumenty strategiczne dotyczące obszaru objętego LSR	Ostatni kwartał 2016	Kompleksowa ocena procesu powstawania Lokalnej Strategii Rozwoju oraz zapisów dokumentu strategicznego. Oszacowanie wszystkich możliwych efektów wdrażania LSR
On-going	Zespół ds. ewaluacji (składający się z Zarządu LGD i przedstawicieli społeczności lokalnej)	Dane pozyskane w drodze prowadzonego monitoringu Warsztaty ewaluacyjne z udziałem społeczności lokalnej~~, realizowane podczas Forum dla przedsiębiorców i Forum inicjatyw lokalnych~~ ~~Wywiady eksperckie~~ Badanie ankietowe na reprezentatywnej próbie mieszkańców obszaru LGD Badanie ankietowe wnioskodawców. **Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020**	I kwartał roku następującego po roku ocenianym (ewaluacją objęty cały rok kalendarzowy)	Ocena danych zebranych podczas monitoringu Bieżąca (coroczna) ocena procesu wdrażania LSR Identyfikacja ewentualnych istotnych zmian w społeczności lokalnej rodzących potrzebę zmian zapisów LSR.
~~**Mid-term**~~	~~Niezależni eksperci~~	~~Analiza danych zastanych (źródła danych analogiczne do tych zastosowanych w czasie ewaluacji ex-ante)~~ ~~Wywiady eksperckie~~ ~~Badanie ankietowe na reprezentatywnej próbie mieszkańców obszaru LGD~~ ~~Badanie ankietowe wnioskodawców~~ ~~Warsztaty ewaluacyjne~~	~~I kwartał 2019 roku~~	~~Włączenie mieszkańców w proces ewaluacji LSR.~~ ~~Kompleksowa ocena dokumentu strategicznego.~~ ~~Opisanie i ocena zmian w społeczności lokalnej osiągniętych dzięki wdrażaniu LSR.~~ ~~Identyfikacja ewentualnych istotnych zmian w społeczności lokalnej rodzących potrzebę zmian zapisów LSR.~~ ~~Sformułowanie rekomendacji dotyczących funkcjonowania LGD oraz dalszych działań związanych z wdrażaniem LSR. Sformułowanie rekomendacji odnośnie ewentualnych zmian zapisów LSR, regulaminów lub procedur stosowanych w LGD.~~

Ex-post	Niezależni eksperci	**Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020**	~~Ostatni kwartał 2022~~ **Między 2020 a 2022r.**	Włączenie mieszkańców w proces ewaluacji LSR. Kompleksowa ocena dokumentu strategicznego. Ocena wszystkich aspektów funkcjonowania LGD oraz działań podjętych w ramach aktywizacji. Opisanie i ocena zmian w społeczności lokalnej osiągniętych dzięki wdrażaniu LSR. Sformułowanie rekomendacji dotyczących przyszłego sposobu funkcjonowania LGD

→ Załącznik 3 Plan działania

CEL OGÓLNY 1: Zwiększenie poziomu satysfakcji z miejsca zamieszkania i pracy w Borach Niemodlińskich	lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			razem 2016-2023		program	poddziałanie/ zakres programu
	NAZWA WSKAŹNIKA	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	planowane wsparcie w pln	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika	planowane wsparcie w pln	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	planowane wsparcie w pln	razem wartość wskaźników	razem planowane wsparcie w pln		
CEL SZCZEGÓŁOWY 1.1:Byt -Las możliwości - Zwiększenie aktywności gospodarczej i zawodowej mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem tej wykorzystującej lokalne zasoby														
1. Przedsiębiorczość	P1 liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	6	100	360000	0	100	0	0	100	0	6	360000	PROW	Realizacja LSR
	P2 liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, w tym operacji obejmujących szkolenia	6	100	1250000	0	100	0	0	100	0	6	1250000	PROW	Realizacja LSR
2. Pokolenia	P1 liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	4	100	240000	0	100	0	0	100	0	4	240000	PROW	Realizacja LSR
	P2 liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, w tym operacji obejmujących szkolenia	4	100	820000	0	100	0	0	100	0	4	820000	PROW	Realizacja LSR
3. Turystyka	P1liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	5	100	300000	0	100	0	0	100	0	5	300000	PROW	Realizacja LSR
	P2liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, w tym operacji obejmujących szkolenia	5	100	1080000	0	100	0	0	100	0	5	1080000	PROW	Realizacja LSR
RAZEM CEL SZCZEGÓŁOWY 1.1 w tym				4050000			0			0		4050000		
R-1. Liczba utworzonych miejsc pracy		**30**	**100**	**3900000**	**0**	**100**	**0**	**0**	**100**	**0**	**30**	**3900000**	PROW	Realizacja LSR

R-2.liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych		**20**	**100**	**150000**	**0**	**100**	**0**	**0**	**100**	**0**	**20**	**150000**	PROW	Realizacja LSR
CEL SZCZEGÓŁOWY 1.2: Tożsamość Las atrakcji - Poprawa stanu, zwiększenie dostępności i promocji lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych														
4. Przestrzeń kultur	P7 liczba zabytków poddanym pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	7	100	1400000	0	100	0	0	100	0	7	1400000	PROW	Realizacja LSR
	P8 liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji strategii	0	0	0	9	100	270000	0	100	0	9	270000	PROW	Realizacja LSR
	P9 Liczba nakładu publikacji dotyczących dziedzictwa kulturowego i historycznego	5000	100	200000	0	100	0	0	100	0	5000	200000	PROW	Realizacja LSR
	P13 Liczba projektów współpracy	**0**	**0**	**0**	**1**	**100**	**162000**	**0**	**100**	**0**	**1**	**162000**	**PROW**	**Współpraca**
5. Krajobrazy	P10 liczba obiektów przyrodniczych poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	5	100	500000	0	100	0	0	100	0	5	500000	PROW	Realizacja LSR
	P11 Liczba nakładu publikacji dotyczących dziedzictwa przyrodniczego	0	0	0	5000	100	200000	0	100	0	5000	200000	PROW	Realizacja LSR
	P12 Liczba operacji parasolowych	0	0	0	1	100	100000	0	100	0	1	100000	PROW	Realizacja LSR
	~~P13 Liczba projektów współpracy~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~	~~1~~	~~100~~	~~162000~~	~~0~~	~~100~~	~~0~~	~~1~~	~~162000~~	~~PROW~~	~~Współpraca~~
RAZEM CEL SZCZEGÓŁOWY 1.2				2100000			732000			0		2832000		
R-6.liczba osób zwiedzających zabytki		**1200**	**20**	**280000**	**3900**	**85**	**1120000**	**900**	**100**	**0**	**6000**	**1400000**	PROW	Realizacja LSR
R-7. Liczba osób które odwiedziły podmioty		**0**	**0**	**00**	**1200**	**20**	**54000**	**3900**	**100**	**216000**	**6000**	**270000**	PROW	Realizacja LSR
R-8. Liczba osób, które otrzymały publikacje dotyczące historii/kultury		**1000**	**20**	**40000**	**4000**	**100**	**160000**	**0**	**100**	**0**	**5000**	**200000**	PROW	Realizacja LSR
R-9. Liczba osób zwiedzających obiekty przyrodnicze poddane pracom w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii		**1000**	**20**	**100000**	**3250**	**85**	**400000**	**750**	**100**	**0**	**5000**	**500000**	PROW	Realizacja LSR

R-10 liczba osób, które otrzymały publikacje dotyczące przyrody		**0**	**0**	**0**	**5000**	**100**	**200000**	**750**	**100**	**0**	**5000**	**200000**	PROW	Realizacja LSR
R-11 liczba projektów grantowych zrealizowanych w ramach projektu parasolowego		**0**	**0**	**0**	**10**	**100**	**100000**	**0**	**100**	**0**	**10**	**100000**	PROW	Realizacja LSR
R-12 Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby ~~przyrodnicze~~ kulturowe		**0**	**0**	**0**	**1**	**100**	**162000**	**0**	**100**	**0**	**1**	**162000**	PROW	Współpraca
CEL SZCZEGÓŁOWY 1.3: Jakość- Las aktywności - Zwiększenie poziomu współpracy i zaangażowania społecznego mieszkańców														
6. Więzi	P14 Liczba operacji polegających na budowaniu i wzmacnianiu więzi między mieszkańcami	4	21	194432	15	100	625568	0	100	0	19	820000	PROW	Realizacja LSR
7. Aktywność	P15Liczba operacji wzmacniających potencjał organizacji pozarządowych	0	0	0	15	100	460000	0	100	0	15	460000	PROW	Realizacja LSR
	P12 Liczba operacji parasolowych	0	0	0	1	100	100000	0	100	0	1	100000	PROW	Realizacja LSR
	Przedsięwzięcie 7 w ramach wdrażania LSR											**560000**		
	P3 liczba szkoleń	8	40	37000	~~12~~10	90	~~28500~~ 22500	2	100	4500	~~22~~ 20	~~70000~~ 64000	PROW	Animacja
	P-4 liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	8	80	6400	4 2	100	~~3600~~ 800	0	100	0	~~12~~ 10	~~10000~~ 7200	PROW	Animacja
	P5 Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	55	50	973525	25	73	~~508189~~ 516989	30	100	283286	110	1765000 1773800	PROW	Koszty bieżące
	razem funkcjonowanie LGD w przedsięwzięciu 7											**1845000**		
RAZEM CEL SZCZEGÓŁOWY 3				1211357			1725857			287786		3225000		
R-13 Liczba uczestników operacji budujących i wzmacniających więzi między mieszkańcami		**0**	**0**	**0**	**1200**	**20**	**468571**	**3900**	**100**	**351429**	**6000**	**820000**	PROW	Wdrażanie LSR
R-14 – liczba organizacji o wzmocnionym potencjale		**0**	**0**	**00**	**5**	**33**	**151800**	**11**	**100**	**308200**	**15**	**460000**	PROW	Wdrażanie LSR

R-11 liczba projektów grantowych zrealizowanych w ramach projektu parasolowego	**10**	**100**	**100000**	**0**	**100**	**0**	**0**	**100**	**0**	**10**	**100000**	PROW	Wdrażanie LSR
RAZEM WSKAŹNIKI DLA CELU 3 WDRAŻANIE LSR											**1380000**		
R-3 liczba osób przeszkolonych , w tym liczba osób z grup defaworyzowanych	**300**	**38**	**37000**	**310**	**90**	**22500**	**70**	**100**	**4500**	**680**	**64000**	PROW	**animacja**
R-4 liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych	**160**	**64**	**6400**	**45**	**100**	**800**	**0**	**100**	**0**	**205**	**7200**	PROW	**animacja**
R-5 liczba podmiotów, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	**35**	**44**	**973525**	**35**	**88**	**516989**	**10**	**100**	**283286**	**80**	**1773800**	PROW	**koszty bieżące**
RAZEM WSKAŹNIKI DLA CELU 3 FUNKCJONOWANIE LGD											**1845000**		
RAZEM CEL OGÓLNY			**7361357**		**2457857**		**287786**				**10107000**		
W TYM REALIZACJA LSR											**8100000**		
WSPÓŁPRACA											**162000**		
FUNKCJONOWANIE LGD											**1845000**		
RAZEM CEL LSR			**7361357**		**2457857**		**287786**				**10107000**		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW												% budżetu poddziałania Realizacja LSR	
											4050000	50 %	

→ Załącznik 4 Budżet LSR

Tabela 1 Wysokość wsparcia finansowego EFSI w ramach LSR w ramach poszczególnych poddziałań

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)	
	PROW	Razem EFSI
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	8 100 000	8 100 000
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	162 000	162 000
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013) i **Aktywizacja** (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	1 845 000	1 845 000
Razem	**10 107 000**	**10 107 000**

Tabela 2 Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci **inni** niż jednostki sektora finansów publicznych	3 913 245	2 236 755	x	6 150 000
Beneficjenci **będący** jednostkami sektora finansów publicznych	1 240 785	x	709 215	1 950 000
Razem	**5 154 030**	**2 236 755**	**709 215**	**8 100 000**

→ Załącznik 5 Plan komunikacji

Plan komunikacji wyznacza ramy dwustronnego przekazu informacji pomiędzy Partnerstwem Borów Niemodlińskich a społecznością lokalną, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych grup docelowych komunikacji.

Termin	Cel komunikacji /planowane rezultaty	Działanie	Grupy docelowe	Środki przekazu	Wskaźniki	Koszty (zł)	Analiza efektywności działań i środków przekazu	Sposób wykorzystania informacji zwrotnej w procesie realizacji LSR	Działania zapasowe/dodatkowe na wypadek problemów
I. ORGANIZACJA ZADAŃ ANIMACYJNYCH (184 500,00 zł), w tym:									
I.1. (1-4) PROMOCJA I INFORMACJA (104 500,00 zł)									
2017	*CEL: Rozpowszechnianie informacji na temat założeń LSR, konkursach/naborach w ramach wdrażania LSR, działaniach LGD oraz bieżącym stopniu osiągania celów i wskaźników LSR. Dotarcie do osób z grup defaworyz. z LSR/*	Broszura o LSR	Ogół mieszkańców obszaru, potencjalni beneficjenci	Rozpowszechnianie materiału druk.- skryptu LSR	Liczba egzemplarzy broszury LSR-5000	**7000**	*Ankieta dla mieszkańców odwiedzających biuro z pytaniem o źródło informacji o założeniach LSR, konkursach, naborach, stanie realizacji LSR , - statystyki dotyczące odbioru materiałów drukowanych*	*Ocena skuteczności stosowanych rozwiązań – zwiększenie nakładów na najbardziej skuteczne środki przekazu . Ewentualna modyfikacja planu komunikacji*	*Bieżące śledzenie najnowszych trendów związanych z przekazywaniem informacji/serwisów informacyjnych, społecznościowych, pod kątem ich wykorzystania w rozpowszechnianiu informacji , szczególnie w zakresie nowoczesnych technologii.*
Co miesiąc do 2023		Materiały prasowe	Ogół mieszkańców obszaru, potencjalni beneficjenci	Zamieszczanie inform. w prasie lokalnej	Liczba artykułów w prasie lokalnej- 85	**85000**			
2018 i 2019		Plakaty (w tym do grup defaworyz.)	Mieszkańcy obszaru, w tym bezrobotni do 35 r.ż., 55+, i kobiety	lokalne tablice ogłoszeń	Liczba plakatów (w tym do grup defworyz.)- 100	**500**			
2018, 2021		Ulotki o LGD i grupach defaw.	Mieszkańcy obszaru, w tym	Udzielanie informacji	Liczba ulotek (w tym do grup	**12000**			

Termin	Cel komunikacji /planowane rezultaty	Działanie	Grupy docelowe	Środki przekazu	Wskaźniki	Koszty (zł)	Analiza efektywności działań i środków przekazu	Sposób wykorzystania informacji zwrotnej w procesie realizacji LSR	Działania zapasowe/dodatkowe na wypadek problemów
	zwiększenie udziału osób defaworyz. we wdrażaniu LSR REZULTAT: zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat LSR i rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz o PBN.		bezrobotni do 35 r.ż., 55+, i kobiety	osobiście przez pracowników biura	defworyz.) - 8000				
2019		**Publikacja z dobrymi praktykami zrealizowanych projektów**	**Ogół mieszkańców obszaru, potencjalni beneficjenci**	**Rozpowszechnianie materiału drukowanego**	**Liczba egzemplarzy - 1000 egz.**	**8800**			
I.1. (5-11) SPOTKANIA (10 000,00 zł)									
2017, ~~2019~~		Spotkanie informacyjne dla Przedsięwzięcia 1	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 1	Spotkanie inform.	Liczba spotkań – ~~2~~ 1 Liczba uczestników spotkań – ~~50~~ 25	~~**2000**~~ **1000**	*Ankieta do uczestników spotkań na temat przydatności przekazanych informacji w procesie ubiegania się o dofinansowanie*	*Ocena skuteczności przekazywania informacji na spotkaniach informacyjnych, godzin ich organizacji i miejsca w których się odbywają*	*Przeprowadzenie szkoleń dla osób odpowiedzialnych za prezentacje na spotkaniach , modyfikacja godzin przeprowadzania spotkań i miejsc ich organizacji*
~~2019~~	CEL: *Zwiększenie wiedzy na temat warunków ubiegania się o dofinansowanie w ramach LSR*	~~Spotkanie informacyjne dla Przedsięwzięcia 2~~	~~Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 2~~	~~Spotkanie inform.~~	~~Liczba spotkań – 1 Liczba uczestników spotkań – 20~~	~~**800**~~			
2017		Spotkanie informacyjne dla	Docelowi beneficjenci	Spotkanie inform.	Liczba spotkań – 1 Liczba	**800**			

Termin	Cel komunikacji /planowane rezultaty	Działanie	Grupy docelowe	Środki przekazu	Wskaźniki	Koszty (zł)	Analiza efektywności działań i środków przekazu	Sposób wykorzystania informacji zwrotnej w procesie realizacji LSR	Działania zapasowe/dodatkowe na wypadek problemów
	REZULTAT: *zwiększenie ilości uczestników spotkań, którzy zgłosili się do biura po spotkaniu informacyjnym w celu ubiegania się o dofinansowanie*	Przedsięwzięcia 3	przedsięwzięcia 3		uczestników spotkań – 20				
2018		Spotkanie informacyjne dla Przedsięwzięcia 4	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 4	Spotkanie inform.	Liczba spotkań – 1 Liczba uczestników spotkań – 20	**1600**			
2018		Spotkanie informacyjne dla Przedsięwzięcia 5	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 5	Spotkanie inform.	Liczba spotkań – 1 Liczba uczestników spotkań – 15	**1200**			
2018, 2019		Spotkanie informacyjne dla Przedsięwzięcia 6	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 6	Spotkanie inform.	Liczba spotkań – 2 Liczba uczestników spotkań – 50	**2000**			
2018, 2019		Spotkanie informacyjne dla Przedsięwzięcia 7	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 7	Spotkanie inform.	Liczba spotkań – 2 Liczba uczestników spotkań – 40	**1600**			
I.2. (12-17) SZKOLENIA (26 000,00 zł)									
2018, 2020	CEL: *Zwiększenie wiedzy na temat warunków ubiegania się o dofinansowanie w ramach LSR* REZULTAT:	Szkolenie dla Przedsięwzięcia 1	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 1	Komunikacja bezpośrednia	Liczba szkoleń - 2, liczba uczestników szkoleń 40	**4000**	*Ankieta na temat pozyskania nowej wiedzy przez uczestników szkolenia*	*Ocena przydatności organizacji szkoleń w procesie ubiegania się o dofinansowanie*	*Zmiana stosowanych metod szkoleniowych, zmiana kryteriów wyboru prowadzących szkolenie*
2018		Szkolenie dla Przedsięwzięcia 2	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia	Komunikacja bezpośrednia	Liczba szkoleń - 1, liczba uczestników szkoleń 30	**3000**			

Termin	Cel komunikacji /planowane rezultaty	Działanie	Grupy docelowe	Środki przekazu	Wskaźniki	Koszty (zł)	Analiza efektywności działań i środków przekazu	Sposób wykorzystania informacji zwrotnej w procesie realizacji LSR	Działania zapasowe/dodatkowe na wypadek problemów
	zwiększenie ilości wniosków poprawnym pod kątem formalnym i merytorycznym		2						
2020		Szkolenie dla Przedsięwzięcia 3	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 3	Komunikacja bezpośrednia	Liczba szkoleń - 1, liczba uczestników szkoleń 30	**3000**			
2018, 2021		Szkolenie dla Przedsięwzięcia 4	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 4	Komunikacja bezpośrednia	Liczba szkoleń- 2, liczba uczestników szkoleń 40	**4000**			
2019, 2020, 2022		Szkolenie dla Przedsięwzięcia 5	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 5	Komunikacja bezpośrednia	Liczba szkoleń- 3, liczba uczestników szkoleń 60	**6000**			
2018, 2019, 2020		Szkolenie dla Przedsięwzięcia 6	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 6	Komunikacja bezpośrednia	Liczba szkoleń- 3, liczba uczestników szkoleń 60	**6000**			
I.2 (18-21) FORA SPOTKAŃ (44 000,00 zł)									
2018, ~~2019, 2021~~	CEL: *Przekazywanie wiedzy na tematy branżowe, dotyczące wykorzystania rozwiązań przyjaznych*	Forum Biznesu	Przedsiębiorcy prowadzący bądź zainteresowani prowadzeniem działalności w ramach przedsięwzięć 1-3 LSR	Komunikacja bezpośrednia	Liczba forum- ~~3~~ 1 Liczba uczestników forum- ~~180~~ 60	**~~9000~~ 3000**	*Ankieta dla*	*Ocena przydatności organizacji forum w procesie*	

Termin	Cel komunikacji /planowane rezultaty	Działanie	Grupy docelowe	Środki przekazu	Wskaźniki	Koszty (zł)	Analiza efektywności działań i środków przekazu	Sposób wykorzystania informacji zwrotnej w procesie realizacji LSR	Działania zapasowe/dodatkowe na wypadek problemów
2018	*środowisku i innowacyjnych.* REZULTAT: *Zwiększenie liczby wniosków o udzielenie wsparcia zawierających innowacyjne rozwiązania*	Wyjazd studyjny	Przedsiębiorcy prowadzący bądź zainteresowani prowadzeniem działalności w ramach przedsięwzięć 1-3 LSR	Komunikacja bezpośrednia	Wyjazd studyjny – 1 , liczba uczestników wyjazdu - 35	**20000**	*uczestników forum, oceniająca jego przydatność w prowadzeniu działalności gospodarczej*	*zdobywania nowych umiejętności i wiedzy z zakresu innowacyjności rozwiązań przyjaznych środowisku*	*Zmiana stosowanych metod przekazywania informacji na forum*
2018, 2020, 2022		Forum Kultura i Natura Borów Niemodlińskich	Właściciele, zarządcy i użytkownicy obiektów związanych z lokalnym dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym, potencjalni beneficjenci przedsięwzięć 4-5 LSR	Komunikacja bezpośrednia	Liczba forum- 3 Liczba uczestników forum 150	**7500**			
2017, 2019, 2021		Forum Organizacji Pozarządowych	Organizacje pozarządowe, grupy nieformalne potencjalni beneficjenci przedsięwzięć	Komunikacja bezpośrednia	Liczba forum – 3 Liczba uczestników forum 150	**7500**			

Termin	Cel komunikacji /planowane rezultaty	Działanie	Grupy docelowe	Środki przekazu	Wskaźniki	Koszty (zł)	Analiza efektywności działań i środków przekazu	Sposób wykorzystania informacji zwrotnej w procesie realizacji LSR	Działania zapasowe/dodatkowe na wypadek problemów
			6-7 LSR						
II. DZIAŁALNOŚĆ BIEŻĄCA (1 660 500,00 zł), w tym:									
II.1 DORADCA (176 000,00 zł)									
Od 2016 w systemie ciągłym	CEL: *Zwiększenie wiedzy na temat warunków ubiegania się o dofinansowanie w ramach LSR* REZULTAT: *zwiększenie ilości wniosków poprawnym pod kątem formalnym i merytorycznym*	Doradztwo dla Przedsięwzięcia 1	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 1	Komunikacja bezpośrednia	Liczba podmiotów którym udzielono indywidualnego doradztwa- 20	**27200**	*Ankieta na temat zadowolenia z doradztwa*	*Ocena jakości pomocy świadczonej przez LGD w zakresie doradztwa*	*Dodatkowe przeszkolenie osób udzielających doradztwa np. w zakresie komunikacji interpersonalnej czy organizacji pracy*
2016-2020		Doradztwo dla Przedsięwzięcia 2	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 2	Komunikacja bezpośrednia	Liczba podmiotów którym udzielono indywidualnego doradztwa- 15	**16000**			
2016-2020		Doradztwo dla Przedsięwzięcia 3	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 3	Komunikacja bezpośrednia	Liczba podmiotów którym udzielono indywidualnego doradztwa- 16	**28800**			
2016-2020		Doradztwo dla Przedsięwzięcia 4	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 4	Komunikacja bezpośrednia	Liczba podmiotów którym udzielono indywidualnego doradztwa-25	**33600**			
2016-2020		Doradztwo dla Przedsięwzięcia 5	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 5	Komunikacja bezpośrednia	Liczba podmiotów którym udzielono indywidualnego doradztwa- 15	**16000**			

Termin	Cel komunikacji /planowane rezultaty	Działanie	Grupy docelowe	Środki przekazu	Wskaźniki	Koszty (zł)	Analiza efektywności działań i środków przekazu	Sposób wykorzystania informacji zwrotnej w procesie realizacji LSR	Działania zapasowe/dodatkowe na wypadek problemów
2016-2020		Doradztwo dla Przedsięwzięcia 6	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 6	Komunikacja bezpośrednia	Liczba podmiotów którym udzielono indywidualnego doradztwa- 25	**30400**			
2016-2020		Doradztwo dla Przedsięwzięcia 7	Docelowi beneficjenci przedsięwzięcia 7	Komunikacja bezpośrednia	Liczba podmiotów którym udzielono indywidualnego doradztwa- 20	**24000**			
II.2 BIURO LGD (1 484 500,00 zł)									
V 2016-III 2023	CEL: *Rozpowszechnianie informacji na temat założeń LSR, konkursach/naborach w ramach wdrażania LSR, działaniach LGD oraz bieżącym stopniu osiągania celów i wskaźników LSR* REZULTAT: *zwiększenie wiedzy*	Zamieszczanie informacji na stronie internetowej LGD	Ogół mieszkańców obszaru, potencjalni beneficjenci	Strona internetowa LGD	Liczba informacji na stronie internetowej - 280	*Utrzymanie strony internetowej w ramach kosztów bieżących , wpisy przygotowywane przez pracowników biura – koszty bieżące*	*- Ankieta dla mieszkańców odwiedzających biuro z pytaniem o źródło informacji o założeniach LSR, konkursach, naborach, stanie realizacji LSR , - statystyki odwiedzin serwisów internetowych, - statystyki dotyczące odbioru materiałów drukowanych*	*Ocena skuteczności stosowanych rozwiązań – zwiększenie nakładów na najbardziej skuteczne środki przekazu . Ewentualna modyfikacja planu komunikacji*	*Bieżące śledzenie najnowszych trendów związanych z przekazywaniem informacji/serwisów informacyjnych, społecznościowych, pod kątem ich wykorzystania w rozpowszechnianiu informacji , szczególnie w zakresie nowoczesnych technologii.*
V 2016-III 2023		Zamieszczanie informacji na stronach internetowych gmin partnerskich	Ogół mieszkańców obszaru, potencjalni beneficjenci	8 stron internetowych gmin	Liczba informacji na stronach internetowych - 250	*W ramach kosztów gmin partnerskich, wpisy przygotowywane przez pracowników JST*			
V 2016-III 2023		Zamieszczanie informacji na profilu Facebook	Ogół mieszkańców obszaru, potencjalni beneficjenci	Profil społeczn.	Liczba wpisów - pracowników biura - 850	*Wpisy przygotowywane przez pracowników biura – koszty bieżące*			

Termin	Cel komunikacji /planowane rezultaty	Działanie	Grupy docelowe	Środki przekazu	Wskaźniki	Koszty (zł)	Analiza efektywności działań i środków przekazu	Sposób wykorzystania informacji zwrotnej w procesie realizacji LSR	Działania zapasowe/dodatkowe na wypadek problemów
V 2016-III 2023	*mieszkańców na temat Lokalnej Strategii Rozwoju i rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz o Partnerstwie Borów Niemodlińskich będącym LGD*	Mailing	Członkowie LGD, zespół odpowiedzialny za wdrażanie LSR, subskrybenci newsletera (grupa „Wiadomości LSR")	Poczta elektroniczna	Liczba wysłanych maili - 25	*Utrzymanie poczty elektronicznej w ramach kosztów bieżących , poczta przygotowywana przez pracowników biura- koszty bieżące*			
					Animacja	**184 500 zł**	-	-	-
					Koszty bieżące (w tym doradca)	**1 660 500 zł**	-	-	-
					Razem	**1 845 000 zł**	-	-	-